FRÉDÉRIQUE HÉBRARD

Septembrie nesigur

ALCRIS

Capitolul 1

Era sfârșitul lunii august.

Ne întorsesem din vacanță de câteva zile și ne instalasem la moara noastră din Chauvry.

De mult timp, roata știrbită a morii nu se mai învârtea în pârâu. În fața casei era un orizont destul de larg pentru a te face să uiți apropierea Parisului, câteva coline galbene și verzi, ansamblul odihnitor al pădurii Montmorency... În grădină, era o masă din piatră. Pe această masă, Francois și cu mine, am băut mii de cești de ceai, în mirosul de benzină al pensulelor mele, între două fraze ale romanelor sale. Pentru această liniște, vegetație și răcoare, încă din luna mai, veneam să dormim la Chauvry. Părăseam stopurile pentru stele și, dimineața, soarele ne trezea prin fereastra deschisă.

François este soțul meu. Mi se pare că din cauza lui îmi place atât de mult să pictez verdele arborilor și podurile de pe Sena. Aveam douăzeci de ani când l-am întâlnit. Acum, am

douăzeci și șapte. Timp de șase ani, am râs de aceleași povești, ne-a odihnit același somn, am respirat aceeași adiere. Caut alte cuvinte pentru a spune ce eram unul pentru celălalt. Dar fericirea nu se povestește și, aici începe povestea mea.

Povestea mea? Povestea tumultuoasă a unui septembrie. O mică porțiune de timp... Dar amintirea ei, face parte din mine și trecerea anotimpurilor nu poate aduce soarele de toamnă fără să regăsesc acel gest dulce-amărui care-mi face inima să bată mai repede.

Petrecusem o lună la Cap-Ferrat, cu Elizabeth, fiica noastră. Elizabeth avea trei ani și cel mai adorabil caracter din lume. Marea o aurise ca pe o mică prepeliță trecută prin cuptor. Toată ziua amestecam ocru cu alb, pentru a găsi nuanța trupului său, gol, în grădină. Îmi pictam fiica sub salcie, în fața coacăzilor, pe malul pârâului, pe pajiște... și niciodată nu găseam acea tentă de pâine coaptă, niciodată nu redam gropițele de la coate și din obraji... François se întorcea la cină și se apleca peste umărul meu.

– Iar Elizabeth?

Îmi săruta ceafa, gâtul, urechea.

– Nu toate sărutările pentru mama! striga fetița.

Îmi aranjam pensulele și urcam în cameră pentru a-mi schimba rochia. François mă urma și se așeza pe pat.

– Ei bine? îi spuneam.

Și-mi povestea ziua sa.

De trei ani, François conducea lucrările de editare la Editura Secolului. Fusese cadoul de la nașterea Elizabethei. El ne-a permis să cumpărăm pietrele învechite ale morii. Încetasem să mai fim săraci. Aveam un copil și o casă. Intrase și un câine pierdut, fusese botezat Aristide și nu mai plecase de acolo. Moara fusese ruinată. Plouase în pod. François publicase un roman, Patrice Levan făcuse o expoziție cu pânzele mele, la Galeria sa și moara avusese acoperiș nou. Îi vopsisem toți pereții, rașchetasem parchetul și lustruisem toate mobilele... casele pe care le iubești, devin repede case familiale. Lui François și mie, mi se părea că am făcut acolo primii pași, ca Elizabeth.

În timpul verii, din dragoste pentru Chauvry, François reunea întâlnirile sale de luni, până vineri dimineața. Îl însoțeam deseori și mâncam împreună de prânz, ca studenții. El numea asta a-mi face curte. Dar dacă era timp frumos, iar eu mă simțeam în formă, rămâneam la moară și pictam toată ziua.

Dumnezeule! ce simplă mi se părea această viață...

Știam că eram fericiți. Dar nu-ți poți repeta în fiecare zi privindu-ți copilul, câinele, casa și bărbatul pe care-l iubești. „Sunt fericită, sunt fericită“. Te obișnuiești. Și apoi, „sunt fericită, sunt fericită“... devine o muzică ușoară, care adoarme și care, în cele din urmă, nu mai spune nimic... nu mai înseamnă nimic până în ziua în care copilul este bolnav, în care moare câinele, în care casa este vândută, în care bărbatul pe care-l iubești nu se mai apleacă seara peste ceafa ta, lângă masa de piatră din grădină...

***

În acel sfârșit de vacanță, atmosfera era foarte liniștită la Ediția Secolului. Apoi, într-o seară, François mă întreabă așezându-se lângă mine:

– Știi oare cine sosește?

– Pantera din Mantova!

Izbucni în râs. Ghicisem.

Era vorba despre Sandra Tiepola. Un singur film de-al ei intrase în acel moment în Franța: „Pantera din Mantova". Într-un Ev Mediu imaginar, o favorită a Prințului de Gonzague dezlănțuia ura și trădarea. Războiul civil, foametea, o epidemie de holeră și clemența Prințului muribund, deschideau spre caritate ochii Panterei, care, într-o rochie de dimie care se mula pe ea, se încredința lui Dumnezeu, pe un morman de cadavre.

Văzusem filmul înainte de vacanță. Rămăsese aproximativ trei zile pe Champs-Elysées. Nu filmul mă atrăsese, ci Sandra Tiepola. De când Sylvain Verneuil, directorul, adusese de la Roma „La ragazza e la decima Musa", la Editura Secolului nu se vorbea decât despre ea. Toată Italia citise povestea începuturilor tinerei actrițe, toată Italia o invidia și o adora. Intelectualii susțineau că o ființă atât de frumoasă era incapabilă să scrie. Dar cititorii nu se preocupau de asta.

Puțin le păsa dacă prințul din Roma, bătrânul profesor de gramatică sau scriitoarea lipsită de bani, ale căror nume se murmurau, îi scriseseră cartea. Pe ea, apărea semnătura Sandrei Tiepola, ca pe fotografiile pe care le trimitea admiratorilor. Numărul lor creștea din zi în zi, dar Sandra nu era decât o ragazza printre adorabilele ragazze ale cinematografului italian. Pentru a atinge adevărata glorie, trebuia ca numele său să treacă granițele, să fie deformat de gurile străinilor.

„Îmi asum riscul!“ spusese Sylvain Verneuil, cumpărând drepturile cărții sale. În realitate, era perfect liniștit. Necunoscută în Franța, Sandra Tiepola nu va mai fi după apariția ultimului său film. Verneuil îl văzuse la Roma, la o proiecție particulară.

„Le eclipsează pe toate!“, spusese cu entuziasmul celui care are interese în afacere.

Făcuse în așa fel încât cartea să fie în librării în momentul sosirii filmului. Îi încredințase traducerea de la „La ragazza“ lui François. Eu mă mirasem întotdeauna să-l aud vorbind italienește. Încă nu știam ce importanță va avea acest talent, în viața mea.

Trecând de vamă, „La ragazza e la decima Muza“, devenise „Sandra și a șaptea artă“.

– „Dați-mi vă rog, două kilograme de resturi“.

Era prima frază a cărții. Sandra Tiepola, fata de cincisprezece ani, desculță, dintr-o familie siciliană săracă, tocmai intrase într-o brutărie. Un domn care cumpăra pizza, se întorcea spre ea și o întreba:

– Vrei să faci cinema?

– Desigur, răspundea ea.

Și această poveste era adevărată.

După ce trecuseră câțiva ani, Sandra Tiepola avea un apartament la Monte-Mario și numele scris cu litere de neon, pe fațadele cinematografelor. Cunoștea Punta del Este, Cannes, Veneția, Berlin, Cork și Locarno. Se înclinase în fața unor altețe autentice. Cinase cu mari regi în exil, mai puțin distinși decât umilul său tată. Nu se punea problema despre ce făcuseră tata, mama, surorile și fratele, înainte de a se îmbogăți. Fuseseră săraci. Leneși și adorați, se regăseau de-a lungul paginilor, odihnindu-se, după Sandra, obosiți. Niciodată nu se discutase despre dragoste. Familia și munca. De altfel, încheia spunând că nimic nu era mai frumos decât reușita, când îți permite să-i faci fericiți pe ai tăi.

De când începuse traducerea, François primea deseori telefoane de la Roma. Vocea Panterei se informa cu o atenție iscoditoare de stadiul muncii sale. Și într-o zi, telefonă:

– Arrivo!

A doua zi, era aici.

Niciodată povestirile lui François nu mi se păruseră atât de amuzante ca atunci. În fiecare seară istorisirile sale mă făceau să râd ceva mai mult decât în ajun. Printre cuvinte, îmi fusese greu să mi-o imaginez pe tânăra femeie. Rămânea doar o impresie de amuzament și sărbătoare.

Apoi, n-am mai numit-o „Pantera“ și, fără s-o cunosc, am fost câștigată de prietenia pe care i-o purta François.

***

Trăiam într-o asemenea obișnuință de fericire, încât mi-au trebuit mai multe zile pentru a-mi da seama că François era preocupat. Mai întâi, l-am crezut frământat de un nou roman. I-am pus câteva întrebări și am înțeles că mă înșelasem. Așa că, mi-am spus că era, probabil, copleșit din cauza Sandrei. Fusese prea răbdător și amabilitatea sa trebuie să-i fi depășit puterile. Îmi vorbea mai puțin despre ea. Îmi priveam pensulele, gândindu-mă la egoismul meu. M-am hotărât să mă întorc la Paris pentru mai multe zile. Mă voi consacra Sandrei și-mi voi salva soțul de corvezile pe care i le impunea acea tânără femeie, prea stânjenitoare.

Închid ochii și revăd scena... Simt mirosul grădinii înmuiate de o apă care o răcorise. Era treizeci august. Primul foc de lemne trosnea în șemineu. Unul dintre acele focuri în glumă, care făcea plăcere în timpul vacanței de vară. Lemnul era umed și împroșca mici picături verzi. Aristide, cu blana udă, dormea la picioarele mele.

– În fond, ce fel de femeie este această Sandra?

– Ce fel de femeie? repetă François. Visă puțin, apoi chipul păru luminat de licărirea focului. Dar este minunată! spuse simplu.

M-am simțit prost și nu știam de ce. Îmi priveam soțul cu curiozitate.

– Este foarte frumoasă?

– Foarte, spuse François.

– Povestește.

Începu să râdă. Părea fericit.

– Nu este nimic de povestit. Este frumoasă, sănătoasă, plină de viață.

Doream să mă arunc în brațele sale, să-i acopăr gura cu un sărut, pentru a nu-l mai auzi vorbindu-mi despre Sandra. Mi-am lăsat capul pe umărul lui. Îmi mângâia distrat părul cu mâna. Mâna pe care o avea pentru Aristide. Iar acel nume revenea în toate frazele: „Sandra, Sandra, Sandra"... Apoi îmi respinse încet capul.

– Este târziu. Mor de somn.

Am rămas cu câinele. Ochii săi îmi spuneau:

– Nu te duci să dormi cu stăpânul?

Ordinea lumii i se părea răsturnată.

– Nu mă mai iubește, Aristide, nu mă mai iubește. Iubește o fată brunetă, care vorbește o limbă pe care n-o înțeleg.

Îmi veniră în minte niște amănunte:

– Nu mi-a spus cu cine a mâncat de prânz, miercuri... A fost cu ea! O însoțește peste tot, sub pretextul că este traducătorul său și că-l reprezintă pe editor... dar în realitate, pentru că este fericit cu ea! Alaltăieri, s-a întors la ora două dimineața... a fost cu ea!

François. Modul său de a iubi, care crezusem că devenise al meu. Ochii, mâinile, gura lui François. De zece ani, ar fi trebuit să mă gândesc că asta se va întâmpla într-o zi. Și iată. Aveam aici explicația subitei sale melancolii. Poate nu știa încă nimic precis despre sentimentele sale, poate nu bănuia că o iubea... Doream să strig, să plec, să plâng, să-l chem pe François în ajutor. Dar trebuia să încetez să mă frământ. Nu puteam trăi cu acea imagine a lui François, îndrăgostit de o altă femeie. François îndrăgostit de Pantera din Mantova. Ce ridicol! Dar n-o iubea, nu era posibil. Poate îi era amant...

Am roșit ca o fetiță...

Ca în fiecare seară, am dus câinele în cușcă. Am încuiat casa. Am băut un pahar cu lapte în bucătărie. Am întredeschis ușa Elizabethei. Fiica mea dormea ca o mică vietate liniștită. Am rămas mult timp în baie. Am intrat în camera noastră ca o hoață. Speram din toată inima să-l găsesc pe François adormit. M-am strecurat în pat.

– Am crezut că nu vei mai veni niciodată, dragostea mea.

Știam că mă iubea și era gata să plâng. Mâna sa o căuta pe a mea și nu găsi decât un mic pumn strâns. Dar, blând, începu să-mi mângâie degetele. Sub aceste mângâieri familiare, mâna mi se deschise.

Capitolul 2

A doua zi dimineață, făcându-mi leneșă toaleta, m-am decis să mă duc să-l iau de la birou pe François, pentru prânz. Nu se punea problema să merg să-l surprind sau să-l urmăresc. Nu, noaptea îmi risipise neliniștile. Doream pur și simplu să-l văd, să mă bucur de zâmbetul lui când mă vedea intrând, să mănânc de prânz, în fața lui, pe terasa însorită a unui restaurant. Din când în când, îmi va face cu ochiul, își va pune mâna peste a mea și vom fi fericiți. Îi voi încredința pe timpul zilei casa și pe Elizabeth, bătrânei noastre Hortense.

Am deschis fereastra băii, iar zgomotul apei care curgea în cadă, se răspândi în aerul albastru al grădinii. În fața ușii de la bucătărie, Hortense curăța mazăre, în timp ce o supraveghea pe Elizabeth, care se juca pe malul pârâului. Fetița arunca priviri pe furiș spre casă și-și muia piciorul gol în apă.

– Te văd, spuse Hortense, ești poznașă, dar vei răci.

– Mă distrez, dar nu mă ud, răspunse ștrengărița.

– Dacă vii lângă mine, îți voi povesti „Părul de aur".

Elizabeth părăsi pârâul și se îndreptă țopăind spre casă. M-am aplecat peste fereastră.

– Hortense, plec la Paris, să iau masa de prânz cu domnul.

Bătrâna femeie înălță capul:

– Doamna și domnul se întorc la cină?

La asta nu mă gândisem. Poate François va vrea să ieșim. Simțeam dorința de a face nebunii.

– În principiu, ne întoarcem. Dar poate îți voi telefona după-amiază.

Am închis fereastra și am deschis-o din nou, pentru a o ruga pe Hortense să-mi calce taiorul albastru.

Mi-am scos cămașa de noapte, gândindu-mă că era prima călătorie pe care o făceam la Paris, de la întoarcerea din vacanță. M-am zărit în oglindă. Mă găseam frumoasă. Zâmbeam când m-am strecurat în apă. Baia era extrem de plăcută. Soarele care trecea prin geam, se juca pe apă și mă pregăteam să-mi întâlnesc iubitul.

Evident, taiorul albastru era puțin cam elegant pentru autobuzul de Chauvry. Dar va fi perfect pentru prânz și destul de bun pentru o ieșire nocturnă.

În fața bucătăriei, Elizabeth asculta povestea părului de aur. Ridică ochii spre mine și-mi spuse cu admirație:

– Oh! ești toată albastră!

Am făcut-o să-mi sară în brațe, am sărutat-o și am lăsat-o jos.

– O zi bună! le-am spus cu veselie, părăsind grădina.

Pe drum, un biciclist mi-a trimis un sărut și i-am zâmbit.

Nu era ora douăsprezece și jumătate când am intrat în biroul lui François. Domnișoara Reine, secretara, păru mirată să mă vadă. François tocmai plecase să ia prânzul cu Sandra.

– L-ați ratat cu câteva minute.

M-am simțit stupidă.

– Va fi dezolat, continuă secretara. Măcar dacă aș ști unde să-l întâlniți. Dar mi-a spus doar că, la ora patru, va fi la Casa scriitorilor. Poate fi sunat acolo în caz de nevoie. Are un comision...

N-am mai ascultat ce spunea. Cu câteva zile mai înainte, aș fi lăsat să mi se vadă nemulțumirea, fără gânduri ascunse. Pe atunci, lucrurile erau fără urmări. Un prânz ratat cu François, era doar un prânz ratat. Numai întâmplarea mi s-ar fi părut răspunzătoare de această nepotrivire. Și, la ora patru, i-aș fi telefonat lui François pentru a-i da întâlnire.

Dar, în ziua aceea, era întâi septembrie. Nu mai aveam siguranța inconștientă a oamenilor fericiți. Acum, mă străduiam să iau lucrurile în mod firesc. Și această străduință îmi arăta în ce măsură eram de tulburată. François mi s-a părut ca o ființă nouă, extrem de viguroasă, pe care am crezut că-l cunosc în timpul acestor ani...

Domnișoara Reine tăcuse. I-am zâmbit, pentru că avea un aer uimit. I-am spus:

– Mulțumesc, domnișoară Reine, la revedere, domnișoară Reine și, am plecat.

Am mâncat de prânz într-o braserie care mirosea a apă de vase. Nu m-am gândit la nimic. Doar puțin la ziua mea irosită. Aș fi putut trece pe cheiul Grande-Augustins, pentru a aerisi apartamentul. Aș fi putut da o fugă până la galeria lui Patrice. Aș fi putut face cumpărături pentru Elizabeth... După ce am mâncat, am luat autobuzul. Tot drumul, am rămas în picioare.

Împingând bariera de la capătul grădinii, le-am văzut pe Hortense și pe Elizabeth, așezate în fața casei. Bătrâna femeie citea. Elizabeth, așezată pe un taburet, asculta cu bărbia în mâini și coatele pe genunchi.

– „... tot palatul s-a trezit cu prințesa: fiecare se gândea să-și îndeplinească sarcinile; dar, cum nu toți erau îndrăgostiți, mureau de foame".

Hortense și Elizabeth întoarseră capul spre mine. Chiar și în fața Hortensiei, voiam să par degajată. Am spus surâzând:

– Eșec, n-am avut noroc!

– Doamna nu l-a găsit pe domnul? Domnului îi va părea rău! mi-a spus Hortense, închizând „Basme" de Perrault.

M-am aplecat spre Elizabeth.

– Tata și cu mine ne-am jucat de-a v-ați ascunselea, scumpo.

– Și l-ai găsit?

– Nu.

– S-a ascuns bine.

– S-a ascuns foarte bine.

– Atunci, te vei juca împreună cu mine!

– Nu, nu, rățușca mea frumoasă, te voi desena!

– Iar! spuse ea cu un aer dezolat.

Dar n-am auzit această ușoară dezamăgire. Voiam să câștig timpul pierdut. Curând, frunzele moarte acoperiră pământul în jurul meu. Creionul uitase fetița.

Nu făceam nimic bine.

– Du-te să te joci, i-am spus.

Nu puteam să desenez. Visam în fața hârtiei și gândurile nu erau frumoase. Mă gândeam să-i întind o capcană lui François... Lăsându-l să vorbească, poate voi afla adevărul... Era suficient să tac. Erau puține șanse ca domnișoara Reine să aibă nevoie să-l sune la Casa scriitorilor. Oare ce voi face dacă îmi va spune:

„Am mâncat de prânz singur, în grabă?“

„Nu, François, știu că minți“.

Oare unde luase prânzul cu ea? Și ce făcuse până la ora patru? Mi-am aranjat brusc lucrurile. Voi tăcea. Îl voi lăsa să vorbească. Voi vedea dacă îmi va spune adevărul.

Dar când mașina s-a oprit în fața casei, mi-a fost rușine de bietul meu șiretlic. Am vorbit prima.

– Te-am ratat cu două minute, de dimineață, pentru prânz.

– De dimineață? Ai venit la Paris? Dacă aș fi știut! La ce oră ai trecut pe la birou?

– Pe la douăsprezece și jumătate.

– Îmi pare rău. Sandra a venit să mă ia. Am dus-o la prânz la Lasserre. Este singura zi în care am părăsit biroul înainte de ora unu.

– Ați mers la Lasserre?

– Da. Voia neapărat să vadă acoperișul rabatabil, i se vorbise despre el la Roma. L-a făcut să se deschidă de trei ori! Dar de ce nu mi-ai spus nimic?

– Nu ți-am spus nimic, pentru că de dimineață am dorit brusc să vin să te întâlnesc.

– Sărmana mea iubită! Și ai făcut toată această călătorie degeaba, îmi pare rău!

Părea sincer.

– Data viitoare, telefonează, mi-a spus, urcând în cameră.

Fără îndoială, regreta călătoria mea ratată. Nu fusese indiferent. Nu aveam nimic să-i reproșez. Dar și eu aș fi vrut să văd acoperișul rabatabil. Simțeam că odihna mi se terminase și că noaptea și dimineața nu fuseseră decât un armistițiu. Niciodată, mai înainte, nu-l observasem pe François. Eram ușor de ghicit unul pentru celălalt și, până la momentele de indispoziție, totul era manifestarea iubirii. Trăiam fără cochetărie și fără mască. Îi spuneam „Ești un monstru", când își lăsa cravatele să zacă pe pat, sau când se întorcea fără să anunțe. Dar asta voia să spună: „Sunt fericită că acest monstru este al meu și că este un soț bun".

Devenind nefericită, mă simțeam devenind de-o prudență nesfârșită. Nu voi îndrăzni niciodată să-l copleșesc pe

François cu întrebări. „Mărturisește-mi! Jură-mi!“ sunt cuvinte de femeie liniștită. Îmi era teamă. Teamă să știu. Teamă să-l pierd. Teamă de acest străin de care eram îndrăgostită și care, poate, nu mă mai iubea.

– Sâmbăta viitoare, dăm un cocteil pentru cartea Sandrei, mi-a spus François în timpul cinei.

Cât de prezentă era!

– I-a apărut cartea? l-am întrebat.

– Va apărea în ajun, sau cu o zi mai înainte.

Ridică ochii spre mine.

– Vei veni?

– Cu siguranță, iubitule... Cum trebuie să mă îmbrac?

– Să te îmbraci? a spus François uimit. Dar n-are importanță. Știi întotdeauna perfect ce trebuie să porți.

Era adevărat: până atunci, am crezut mereu că știu. Nu i-am pus niciodată întrebări de acest fel. Dar eram atât de tulburată, încât subit, totul îmi devenea dificil.

Pentru prima dată de când îl cunoșteam pe François, nu i-am spus tot ce gândeam. Pentru că, pentru prima dată, teama mea mi s-a părut fondată. Mai fusesem deja geloasă. Dar François nu era dintre acei soți care-și înșală soțiile trebuind să aibă grijă ce se va spune despre asta. Și îl simțeam al meu. Când îl întrebam „Mă iubești oare?“ era pentru că știam că putea răspunde: „Da“.

Când am început să-mi pun realmente această întrebare, am tăcut.

François a început să vorbească:

– Verneuil s-a dezlănțuit. A invitat nu știu câți oameni la Elysées-Matignon.

– Unde?

– La Elysées-Matignon.

– Ce este asta?

– Nu știi? exclamă François ca și când descoperea cu tristețe incultura mea. Dar este un fel de club, în care merg oamenii de cinema, se văd peste tot fotografii, toată lumea vorbește...

– Asta schimbă obiceiurile!

– Mai degrabă! spuse François râzând.

Revedeam cocteilurile demne și solemne de la Editura Secolului. Bufetul era aranjat în holul mare de recepție și secretarele făceau pe tinerele fete ale casei, plimbându-se cu farfurii cu fursecuri printre cei aleși. Se invita puțin și, spre deosebire de alte edituri, numai oameni care se ocupau de literatură.

– Dar, dacă Verneuil invită atâta lume, va cheltui banii săi dragi?

– Va cheltui chiar foarte mult, spuse Francois. Dar asta îl amuză. Cred că ar face orice pentru ea.

„Dar tu, François, m-am gândit, n-ai face orice pentru ea?“

În ziua cocteilului, am plecat la Paris cu François. Mi-am petrecut dimineața pe cheiul Grands-Augustins, cu femeia de serviciu. Am mers din încăpere în încăpere, căutându-mi amintirile. Am trăit aici ani de zile cu François și nu știam că, de cealaltă parte a Alpilor mi se pregătea nefericirea.

Nefericirea? Am ridicat din umeri. Nu mai știam. Nu aveam nici o dovadă. Suportam o atmosferă, atâta tot. Nici măcar n-o cunoșteam pe Sandra...

– Trebuie să șterg geamurile, doamnă? m-a întrebat femeia de serviciu.

Am fost ocupată cu ea până la ora prânzului. François m-a dus într-un bistrou mic, la două imobile de casa noastră. Era foarte agitat.

– Nu poți să știi cât de frumoasă este coperta de la „Sandra și a șaptea artă".

– Nu mi-ai adus un exemplar?

– Am uitat. Am atâtea lucruri de făcut, astăzi. Imaginează-ți un fond albastru...

– Ce comanzi?

– Cum? N-are importanță, îmi este egal. Cu o mică fotografie adorabilă a Sandrei.

– Să trec să te iau de la birou?

– Nu. Trebuie să fiu la Elysées-Matignon devreme, pentru a vedea dacă totul merge bine. Vino direct pe la ora șase.

M-am simțit invitată. Invitată de soțul meu și o altă femeie...

După prânz, am urcat în apartament. François se ducea cu siguranță s-o întâlnească... M-am simțit neliniștită. Brusc, m-am grăbit s-o cunosc. Am scos un mantou și o rochie galbenă ca banana. Nuanța era ca a părului meu și mătasea foșnea ușor romantic la fiecare pas. O tânără fată, la primul său bal, nu ar fi fost mai temătoare decât eram eu. Am

așteptat ora cinci și jumătate. Mă temeam să ajung prima. Dar, privind invitația pe care mi-o lăsase François, am văzut că, totuși, cocteilul începea la ora cinci.

Coborând din taxi pe bulevardul Gabriel, l-am întâlnit pe Patrice Levan.

– Scumpo, mi-a spus ridicându-mi mâneca și îndepărtându-mi mănușa pentru a săruta un colț de piele, semeni cu o prăjitură cu miere.

Nu se poate imagina osteneala pe care și-o dădea Patrice pentru a face să se creadă că nu-i plăceau doar bărbații. Este un ultim apărător al galanteriei. De altfel, compania femeilor îi era probabil plăcută. Mai ales dacă erau elegante și distinse, pentru că era snob. Am fost foarte fericită să-l întâlnesc, aveam multă prietenie pentru el și preferam să nu abordez cocteilul singură.

– Ești blondă la păr, la rochie și la piele. Ar trebui să te așezi în fața unei oglinzi și să pictezi imediat toate aceste lucruri. Vei vedea că vom face avere.

Complimentele le fac pe femei să râdă și le destinde. Patrice nu avea nevoie de mine pentru a face avere. Eu aveam nevoie de el. Tinerețea și misterul viitorului meu îi plăceau. Era un jucător, ai cărui cai erau tineri pictori.

– Ai lucrat bine la Cap-Ferrat?

– Așa cred.

– Va trebui să-mi arăți asta foarte repede.

Și-a pus mâna pe umărul meu și am intrat în club. M-am văzut în oglinda de la ușă. Eram frumoasă. Micul grom mă

considera de asemenea frumoasă și îl invidia pe domnul care mă însoțea, fără să bănuiască faptul că, acesta din urmă, l-ar fi preferat pe el. I-am zâmbit micului grom, pentru că eram frumoasă. I-am zâmbit lui Patrice, pentru că mă considera talentată. Viața mi s-a părut frumoasă și am coborât scara spre sala de unde urca zgomot de voci.

Și am văzut-o.

Pe un fond de plante verzi și de flori, se afla Colombina.

Era mai puțin înaltă decât mi-o închipuisem, dar zveltă, cu forme lungi, talie fină, umeri rotunzi și un piept la fel de bogat pe cât de amplu descoperit. Avea acea piele creolă a fetelor de la Mediterană. Ochii erau mari, negri, umezi și impresionanți. Părul negru îi cădea în valuri mici pe față și aluneca într-o singură spirală mai jos de decolteul totuși foarte adânc. O rochie dintr-o țesătură foarte subțire, argintie, cu jupă de dansatoare și un corsaj derizoriu, o rochie nesăbuită pentru această oră a zilei, o desemna în ochii tuturor ca regina sărbătorii.

Iar apoi și pe François, care era foarte aproape de ea.

Nu mă mișcasem.

– Văd deja portretul pe care i-l vei face, îmi spuse Patrice la ureche.

Dar însăși perfecțiunea Sandrei mă descuraja. Avea o frumusețe descurajatoare, totală. Nimic aspru, ci un echilibru adorabil și viu. Această frumusețe bucura ochii și reducea la tăcere răutatea.

Ridică subit spre François o privire tandră și fericită și-i puse mâna pe braț. L-am părăsit pe Patrice și m-am îndreptat spre ei. François m-a văzut și a scos o exclamație:

– Iată-te! În sfârșit, vă veți cunoaște.

Tânăra femeie m-a privit și m-a recunoscut. François n-a avut nevoie să-i spună cine eram. Veselia care-i lumina chipul, făcu loc unei seriozități atente. Dar, imediat, Colombina apăru din nou. Bucuria îi izbucni, întinse brațele spre mine și mă luă de mâini. Printre cuvinte am înțeles că, probabil, eram cea mai frumoasă, cea mai fermecătoare, cea mai amabilă. Îmi strângea mâinile cu bunăvoință. Și mă aflam sub vraja ochilor, vocii și acelui obraz creol, pur ca un obraz de copil. Mută, intimidată, mi se părea că eram străină și nu găseam nimic de spus.

– Dragă prietenă, ți-o fur o clipă pe mica noastră minune, mi-a spus Sylvain Verneuil, luând-o cu el.

François vorbea în mijlocul unui grup. Ascultându-l, o tânără femeie lua notițe. Patrice dispăruse. Era cald. În fața mea, o mulțime copleșitoare. În spatele acestui zid de oameni eleganți și înfometați, se afla probabil o față de masă albă, cu farfurii și pahare schimbate neîncetat de chelneri scăldați în transpirație. Am sărutat femeile. Am strâns mâinile bărbaților. Măcar oamenii erau mulțumiți să se întâlnească. Era unul dintre primele cocteiluri ale sezonului. Femeile arătau fețe de nerecunoscut sub bronzul din vacanță, întreținut cu grijă. Intelectualii aveau un aer sportiv. Am auzit vorbindu-se englezește la stânga mea, italienește la dreapta.

Un cablu de radio mi s-a înfășurat în jurul tocului. „Faceți loc! Lăsați-ne să trecem!“ strigau doi tineri în blugi, încărcați cu o cameră portativă de luat vederi și cu un flash enorm.

– Te găsesc puțin cam slabă, îngerașule, mi-a spus o voce la ureche.

Era Colombe Verneuil, soția lui Sylvain. Inteligentă și răutăcioasă, se îmbrăca perfect, fără să poată face uitat profilul de dihor. Ea însăși nu-l va uita niciodată și asta îi explica agresivitatea. Trecuse de patruzeci de ani și, în intimitate, mă trata cu o condescendență rece. În public, îmi vorbea ostentativ despre „femeile de vârsta noastră“.

– Puțin cam slabă, repetă, înghițind un fursec.

– Fără îndoială, ai dreptate Colombe.

– Ei haide! Bineînțeles că am dreptate. Nici nu s-ar spune că te-ai întors din vacanță! Ai o mină foarte ștearsă.

Nu era adevărat, simțeam că voia să mă intimideze.

– Dar dumneata, Colombe, ești senzațională! Nu știu cum faci, dar nu s-ar spune că îmbătrânești! Zâmbetul îmi era prea stupid pentru ca o femeie de finețea Colombei să se înșele. Schimbă discuția:

– Ai văzut nou-născutul? spuse, arătând în vitrină „Sandra și a șaptea artă“, strălucind toată de lac proaspăt.

– Frumos, nu-i așa? continuă Colombe. Eu care ador limba italiană și mă tem de traduceri, trebuie să mărturisesc totuși că cea a lui François este perfectă. A prins imediat caracterul acestei fete. Se pare că ai văzut-o destul de mult?

– Tocmai am cunoscut-o, am spus, fără să mă gândesc.

– Nu? a spus Colombe, care o știa perfect. Vei vedea, este foarte amuzantă. François ți-a spus-o probabil. M-am distrat foarte mult când am văzut-o la Roma. Timp de trei zile... după aceea, m-a făcut să casc de plictiseală. Poate sunt pretențioasă...

– Poate.

– Da, știu. Sylvain se află încă sub vraja sa! Dar bărbații au un punct de vedere diferit! a spus râzând.

Mă luase de braț cu afecțiune, ca pentru a-mi mărturisi un lucru plăcut. Mâna uscățivă mă strângea ca un clește:

– S-a hrănit cu cartofi cruzi, a mers desculță până la cincisprezece ani, a învățat să citească la primul ei rol și bărbații găsesc asta minunat!

– Și eu, am spus încet.

Colombe se opri.

– Ești fermecătoare, făcu, lăsându-mi brațul.

Se îndepărtă zâmbind.

Am îndrăznit o privire spre grupul care o înconjura pe Sandra. François o ținea de braț și o prezenta lui Marie de Maurieu. Cineva cerea o poză. François a vrut să se îndepărteze. Sandra l-a reținut lângă ea. Flashul izbucni, iluminându-i pe François și pe Sandra, lăsând-o pe Marie de Maurieu în umbră. Aceasta se întoarse, părăsind colțul de lumină al fotografilor care nu țineau seama de ea. Mi s-a făcut din nou milă de Marie. Se uita mereu că această femeie înaltă și slabă era unul dintre cei mai buni scriitori. Știam de mult

timp de la François că era foarte bolnavă și că, dacă părăsea deseori Parisul pentru munte, nu era doar pentru a scrie. O admirasem foarte mult înainte de a o cunoaște și am fost foarte emoționată când, la puțin timp după ce ne-am căsătorit, François m-a prezentat ei. I-am spus complimentele mele, pe care le-a acceptat cu o trufie rece, care mă îngheță. Timp de doi ani, nu m-a recunoscut niciodată. Apoi s-a resemnat să-mi accepte existența. Palidă, foarte slabă, avea ceea ce se numea un „chip remarcabil". Asta însemna un chip care nu stimula nici dorința bărbaților, nici invidia femeilor.

François avea un fel de afecțiune pentru ea. Venea deseori să-i vorbească la birou, dar nu era niciodată liberă pentru a cina la noi. Venea la vernisajele mele, pentru a-i strânge mâna lui François și pleca fără să privească tablourile. Acest dispreț mi s-a părut mai puțin grosolan când am înțeles că nu mi se adresa numai mie. Marie detesta toate femeile. Prezența lor îi era de nesuportat. Totul în ea le nega existența. N-avea nimic să ne spună și nimic să asculte de la noi. Dar chipul i se anima în compania bărbaților. Și aceștia din urmă nu înțelegeau de ce noi n-o găseam fermecătoare.

– Ai petrecut o vacanță plăcută? am întrebat-o când a ajuns în dreptul meu.

Ignorându-mi întrebarea, mi-a spus cu o voce searbădă:

– Bună ziua.

M-am simțit stânjenită. Cu mina sa jalnică, n-ar fi trebuit să-i vorbesc niciodată despre vacanță. Și apoi, întrebarea era comună și banală, adresată acestei femei care se stingea cu

distincție. Subit, mi-am dat seama că mă privea pentru prima dată și am făcut ochii mari de uimire sub privirea pătrunzătoare și vie care se plimba asupra mea.

– L-am găsit pe François admirabil, mi-a spus încet.

De la mine, privirea îi alunecă spre Sandra și spre soțul meu, apoi reveni la chipul meu. Murmură din nou „admirabil" și-mi zâmbi. Am privit-o plecând. Oare de ce era atât de răutăcioasă?

– Te simți bine, iubito? mi-a spus François, alăturându-mi-se.

O mișcare ne împinse într-o breșă, spre bufet.

– Două scotchuri, spuse chelnerului. Este reușit, nu-i așa?

– Foarte.

– Sandra murea de sete! Este atât de cald. Mulțumesc, spuse luând paharele. Poate vrei să bei și tu ceva?

– Puțină șampanie.

– O cupă pentru doamna, vă rog.

Plecase deja, ducând prețioasele pahare în fiecare mână. Un bătrân domn încercase să-mi fure locul la marginea bufetului. Era slab și gârbovit. Cu siguranță, îi era foame. L-am lăsat să treacă. Începu să mănânce cu poftă tartele mici cu fragi. Scriitor, jurnalist? Nu știam. Dar cu siguranță trăia din pana sa. Asta însemna, prost. Seara aceasta îi adusese cel puțin câteva produse de patiserie.

Mi-am privit discret ceasul. Ora opt fără un sfert. Nu mă puteam gândi să plec înaintea lui François. Iar cocteilul era departe de a se termina. Oamenii soseau încă. Un cuplu ciudat cobora scara. Biquet, frumosul prieten al lui Patrice și,

Ines Levan, mama sa. Ea părea să aibă o sută de ani și credea încă, în candoarea sa, că adusese pe lume un băiețel. Nu bănuia viața fiului său. Acesta era nebun după ea, o copleșea cu bijuterii și blănuri și era gata să se umilească pentru ca mama să-i fie invitată la un bal mascat. Elegantă, demnă, părând o bătrână marchiză de Goya, se rezema de brațul lui Biquet. Biquet? Oare de unde venea? Nu știa nimeni. De trei ani, trăia cu Patrice, se vedea puțin la Galerie, ieșea mult și o înconjura pe Ines cu atenții de tânără fată. Subțire și drept cum numai dansatorii știu să fie, mă făcea să mă gândesc, prin tăcerea și imobilitatea sa, la o pisică egipteană. Nu l-am văzut niciodată decât în pulover sau în smoching. În acea zi avea un pulover alb brodat cu frunze de palmier. Frumusețea îi era pusă în valoare de culoarea albă a puloverului și de bronzul feței. Îi făcusem foarte multe portrete. Era un model răbdător și seducător, dar ieșeam tristă de la aceste ședințe tăcute cu un mort tânăr, care zâmbea. Îmi place ca oamenii să-și risipească enigma, dar sfincșii din jurul nostru nu sunt mereu vorbăreți. Nu știu cum găsi un fotoliu și o instală pe Ines. Oamenii priveau cu admirație această bătrână doamnă care își păstra liniștită anturajul, în mijlocul dezordinii și a agitației.

Mă îndreptam spre ei, când mă opri Verneuil. Mă prinse de mână și mă întoarse spre el:

– Dragă prietenă, nu te-am văzut nici două secunde în această îmbulzeală! Trebuie neapărat să-ți spun bravo pentru culoarea rochiei dumitale!

Am zâmbit. Îmi plăcea mult Sylvain. Este un om de afaceri redutabil, dar un prieten sincer. Și îl plâng că o suportă pe Colombe de atât de mult timp.

– Bravo! repetă înainte de a se îndepărta.

Clipi din ochi și-mi spuse la ureche:

– În ziua în care François nu te va mai vrea, să-mi faci un semn!

Și plecă, încântat de gluma sa.

Pe la ora nouă seara, pe bufet nu mai rămăseseră decât scrum de țigări și pahare goale. Iar în sală nu mai era decât un pumn de persoane pe care chelnerii, frânți de oboseală, și-ar fi dorit să-i vadă plecând.

Sandra își părăsise pantofii. Desculță, cu părul desfăcut, se întindea pe brațul unui fotoliu. Era o mică sălbăticiune care se odihnea după ce-și făcuse numărul. Francois era prea vesel pentru a fi băut doar un pahar de scotch. Sandra îmi zâmbea adresându-mi complimente pe care le înțelegeam pe jumătate.

– Sandra consideră că ești o adevărată pariziană, mi-a spus François.

Nu mi se părea posibil ca acești oameni atât de relaxați să fi fost vinovați. M-am așezat pe celălalt braț al fotoliului și l-am luat de mână pe François:

– Spune-i că voi organiza o cină în onoarea ei, marțea viitoare.

El îmi aruncă o privire uimită.

– Dar cum vei face, pentru că locuim încă la Chauvry?

– Nu te neliniști. Asemenea probleme nu contează pentru o adevărată pariziancă! am adăugat râzând.

– Bun, a spus François și i-a tradus fraza mea.

Din nou, Sandra m-a luat de mâini și m-a copleșit cu mulțumiri. Nu trebuia tradus ceea ce spunea. Am înțeles că era mișcată. Oare de ce era mișcată? Propunerea mea era firească. Avea scrupule? Atingerea mâinilor care le țineau pe ale mele, mă deranja; m-am întors spre François:

– Să plecăm, iubitule, este târziu.

François nu s-a mișcat.

Și-ar fi dorit s-o luăm pe Sandra cu noi. Ar fi vrut s-o conducă măcar la hotel. Dar am hotărât să nu văd nimic.

– Vin, a spus François.

– La revedere, domnișoară, sunt încântată că v-am cunoscut. Totul s-a desfășurat minunat. Așadar, pe marți la ora opt și treizeci, la mine.

Am strâns mâna Sandrei, zâmbind. Era rândul ei să rămână mută și descumpănită. M-am îndreptat spre ieșire fără să mă preocup de Francois. M-a urmat rapid, iar eroina serbării, desculță pe mochetă, a rămas singură în mijlocul chelnerilor.

Capitolul 3

– Este fermecătoare, i-am spus lui François, ajungând la mașină. Și mult mai simpatică decât spuneai tu!

– Am spus eu că nu este simpatică?

– În sfârșit, m-ai făcut să înțeleg că este enervantă.

– Dar este enervantă, mi-a spus François. Asta nu înseamnă că nu este simpatică și drăguță. Ce facem? adăugă plictisit.

– Ei bine, vom cina! am spus, ca și când era de la sine înțeles.

Am mers să cinăm într-un restaurant aproape de Champs-Elysées. Nici lui Francois, nici mie nu ne era foame. Restaurantul era îngrozitor de scump și bucătăria banală. Am ciugulit și am flecărit în fața unui soț tăcut. Pe nedrept atribuisem veselia lui de acum câteva minute scotchului. Doar prezența Sandrei îi dăduse acea amețeală ușoară și buna dispoziție. Simțisem nevoia să-l duc departe de ea,

într-un loc care, mi se părea, i-ar fi plăcut tinerei femei. Și acum, singură în fața lui, mă surprindeam regretându-i absența. François s-a animat doar când am vorbit despre succesul cocteilului. Am plecat lăsând cuburile de gheață să se topească în cupe.

În mașină, pentru a-l obliga să ia parte la conversație, am exclamat:

– Marți seara, vreau să dau o cină foarte reușită, pentru Sandra.

– Este foarte drăguț din partea ta, mi-a spus François, dar mi-e teamă că asta îți dă prea mult de lucru și că te face să pierzi unele din ultimele zile frumoase pentru a picta.

– Haide, iubitule, am replicat, înțelege că trebuie să fac ceva pentru fata asta. Toți ați fost minunați cu ea, iar eu să stau să-mi amestec culorile ca o egoistă josnică. Ce va crede despre mine?

– Oh! Sandra nu se gândește foarte mult la femei! exclamă François râzând.

– Nici eu, am spus cu răceală.

– Știu câte ceva despre asta! a făcut el, bătându-mă pe umăr.

De ce n-am râs ca el? M-am strâns în rolul pe care mi l-am atribuit de tânără soție demnă și devotată carierei soțului.

– Fără să mă ocup peste măsură de alte femei – de altfel, nici de alți bărbați – consider că, uneori, trebuie să fac anumite lucruri, care pot să fie utile.

– Dar înțeleg, iubito și-ți mulțumesc, a spus François, brusc mohorât.

Am mers un timp în tăcere. Îmi era greu că nu puteam vorbi cu François. M-am strecurat spre el pe banchetă și mi-am pus capul pe umărul său.

– Iubito, a murmurat.

Am închis ochii.

Am traversat încet grădina, în timp ce François aranja mașina. Aerul era mai mușcător decât la Paris. Este unul dintre motivele pentru care se doarme bine la Chauvry. Dar în noaptea aceasta, în ciuda ferestrei deschise și a liniștei de la țară, voi dormi oare? Terminam să mă dezbrac când l-am auzit pe François închizând ușa de la intrare. Am rămas la ereastră, cât a fost în baie. Perdeaua de întuneric și de liniște se destrăma deasupra grădinii. Ghiceam formele arborilor, rotundul mesei din piatră, albul aleilor, în timp ce suiau spre mine suspinele micilor sălbăticiuni, zgomotul plantelor și clipocitul ușor al pârâului. Ușa camerei s-a deschis. Nu m-am mișcat.

– François, am spus încet.

Când a fost lângă mine, m-am întors, mi-am încrucișat mâinile pe ceafa sa și l-am sărutat în colțul buzelor, acolo unde barba, rasă de dimineață, începuse să asprească pielea.

– Cât ești de proaspătă! a murmurat.

M-am înfiorat și François și-a pus mâinile călduțe pe umerii mei goi. Acum auzeam toate zgomotele nopții și mă lăsam legănată de ele. Restul lumii și fantomele temerilor mele nu mai aveau importanță. Voi avea un somn liniștit, pe umărul soțului meu.

– Îmi place să dorm cu tine, i-am spus, închizând ochii.

– Dormi deja.

Vorbea încet, ca pârâul. M-a ridicat în brațe și m-a așezat pe pat, fără să rupă vraja. M-am gândit: „Este aici“, la atingerea acelui trup liniștit care-l veghea pe al meu.

– Este o casă bună, am murmurat.

Am auzit:

– O casă foarte bună și vocea lui François se pierdu în somnul meu.

Trezindu-mă, m-am gândit cu plăcere că-l aveam pe soțul meu, pentru mine, toată ziua. Și Elizabeth știa că, duminica, tata îi aparținea. O luă înaintea Hortensiei, care ne aducea micul dejun la pat. Soarele și sunetele clopotelor din Chauvry intrau pe fereastră. Mirosul de ceai și de lapte fierbinte și farfuria cu cornuri calde, aduceau în cameră amintirea fericirii naive a copilăriei și a vacanțelor. Îmbrăcată într-un slip roșu, imprimat cu rățuște albe, Elizabeth se instală în apropierea tăvii. Ne pândea clipele de neatenție pentru a rupe colțurile cornurilor. Așezat pe covorașul din dreptul patului, Aristide ne observa cu acel zâmbet de câine credincios, întotdeauna binevoitor cu stăpânii.

– Pentru că doamna n-a spus nimic, am pregătit un puișor frumos, pentru prânz.

– Bine ai făcut, Hortense. Mâine dimineață, vei merge cu noi la Paris...

– Cu mine? întrebă Elizabeth.

– Nu, iubito, tu vei merge trei zile la familia Vergaux.

Daniel Vergaux era scriitor la Editura Secolului și locuia la Montmorency cu soția și cei doi copii. Era un înțelept, nu venea aproape niciodată la Paris. Relațiile de vecinătate se transformaseră în relații de prietenie. Se întâmpla deseori să le primim copiii, sau să le-o trimitem pe Elizabeth.

– Îi voi vedea pe Belet și Cricri? întrebă Elizabeth, foarte interesată.

– Da, pisicuțo. În acest timp, noi vom merge la Paris pentru a cina cu niște domni foarte bătrâni și foarte urâți.

– Ptiu! făcu Elizabeth, ronțăind colțul unui corn.

– Pe cine inviți? a întrebat François.

Dar n-am vrut să-i spun nimic. Nu știu de ce, dar am vrut ca acea cină să fie o surpriză pentru el. N-a insistat.

Hortense primea întotdeauna cu plăcere anunțul unei cine importante. Avea un nepot grozav, la care apelam.

Înainte de prânz, François a ieșit să cumpere țigări. Fără să vreau, m-am gândit: „Îi va telefona". Mi-am reproșat asta, dar nu m-am putut împiedica să-l observ. Dacă era gânditor, îmi spuneam: „Se gândește la ea". Dacă era preocupat: „Se plictisește cu mine".

Dar dacă zâmbea, îi înapoiam zâmbetul și încrederea mea. În acest timp îmi spuneam că nevinovatul observă mai des o aparență de vinovăție.

După-amiază, François se duse s-o însoțească pe Elizabeth la Montmorency și am profitat de asta, pentru a da câteva telefoane. În acest început de sezon, agendele nu erau supraîncărcate încă și am obținut comesenii pe care-i doream.

Luni dimineața, François ne-a lăsat, pe Hortense și pe mine, pe cheiul Grands-Augustins și s-a dus la birou.

Când s-a întors pentru prânz, casa era curată, perdelele atârnate, masa pusă. A iscodit, fericit să-și regăsească obiceiurile cotidiene. Seara, s-a întors cu mult înainte de ora cinei. Am fost fericită să-l văd sosind atât de devreme, cu toate că prezența sa îmi deranja munca. Înarmată cu ceară și detergenți, am redat prospețimea mobilelor vechi, opalurilor și obiectelor de cristal emailat sau decorate cu camee, iar bărbații nu sunt făcuți pentru asemenea momente.

– Îți dai o osteneală exagerată! a spus cu un aer confuz, văzându-mă periind covorul din salon.

Am fost mulțumită să văd acea stânjeneală și să știu că, a doua zi, se va întoarce docil pentru a mânca de prânz cu mine, ca să nu-mi dea niște griji în plus.

Într-adevăr, marți a venit pe la ora unu fără un sfert. Am mâncat în cameră, pe o măsuță joasă. Baia era plină cu flori. Casa avea un aer de sărbătoare, care trezea apetitul.

François a deschis ușa de la sufragerie și a fluierat de admirație în fața mesei

– Probabil ai invitat-o pe regina Greciei și familia Windsor! mi-a spus. Apropo, va trebui să-mi spui numele invitaților, pentru că am părut rău intenționat când Verneuil mi-a spus, de dimineață: „Este bine, diseară la ora opt și jumătate, la voi?“

– Ei bine, vor mai fi Bernard Robin, Patrice, Biquet și prințesa Bertenberg.

– Asta cine este?

– Dar o cunoști! Biko! Vine întotdeauna la expozițiile mele și ai cinat cu ea la Patrice!

– Ah! da, îmi amintesc. Este îngrozitoare.

M-a cuprins tracul. Măcar să fie cina reușită. Îmi dădusem osteneala. Era suficient atât de puțin pentru ca o serată să se îndrepte spre o catastrofă. În fond, poate greșisem să nu-l consult pe François la alegerea invitaților. Mi se părea că această cină era un examen și mă temeam să nu sufăr un eșec.

Rămânând singură, am făcut turul casei, aranjând buchetele. Apartamentul nu era foarte frumos. Se întindea pe culoare întunecate, de-a lungul unei curți interioare. Dar meritul lui era o încăpere la fațadă. Două ferestre înalte se deschideau spre Sena și o scară mică urca în atelierul meu. Încăperile mai întunecate erau galben-lămâie. Astfel se uita absența soarelui și de asemenea lipsa banilor din timpul instalării noastre. Pereții erau acoperiți cu tablourile prietenilor. Cu excepția atelierului, în casă nu era nimic pictat de mine. Uneori, un desen sau o pânză era acceptată pentru câteva zile în încăperea din față. N-o agățam, o lăsam pe biblioteca joasă, până când era vândută sau dată. De această dată, adusesem de la Chauvry portretul Elizabethei, care mi se păruse mai bun. Fetița stătea pe un arbore răsturnat; îmbrăcată cu un slip albastru țipător, mânca o tartină cu unt. L-am așezat pe biblioteca mică, fără ramă, fără interes pentru invitați. Apoi, nu știu de ce, l-am întors și l-am pus pe jos, cu fața la perete.

Mi-am găsit pe pat rochia albă din dantelă, pe care Hortense tocmai o călcase. Cu Hortense, eram liniștită. Îi plăceau lucrurile reușite. M-am dus s-o văd în bucătărie. În mijlocul aburilor dulci, domnea peste fructe fără sâmburi și corpuri de orătănii și nu accepta alături decât pe nepotul său.

– Doamna ar trebui să facă o baie și să se întindă o oră. O voi trezi eu.

Am închis ușa domeniului acelei zeițe protectoare a casei, autoritară și devotată. Am ascultat-o, am făcut o baie călduță, mi-am pus rochia albă pe un fotoliu și m-am întins în pat.

Hortense m-a scos din toropeală cu o ceașcă de ceai.

– Este ora șase, doamnă. L-am trimis pe Gaspard să cumpere țigări ușoare, pentru că domnul va uita cu siguranță. I-am spus să ia și niște anemone pentru masă, deoarece este puțin cam goală.

Am băut ceaiul fierbinte pe nerăsuflate și i-am întins ceașca Hortensiei. Nu mă mai îndoiam de succesul seratei. Ca și în ziua cocteilului, m-am pregătit cu grijă. François a sosit devreme. A intrat în cameră când mă parfumam.

– Casa este încântătoare, cu toate aceste flori. Dar trebuie să fii moartă de oboseală...

– Hortense și Gaspard m-au culcat și au făcut totul. Găsești casa frumoasă?

– N-am văzut-o niciodată astfel.

Părea sincer mirat.

– M-am gândit că trebuie să-i primim pe străini cu multă considerație, i-am spus afectată.

François a dat din cap.

– Îmi pun smochingul?

– Am cerut-o tuturor domnilor.

– Biquet va veni cu un smoching de culoarea turcoazei, mi-a spus râzând.

– Nu îndrăznesc să cred asta! i-am răspuns întinzându-i mâna pentru a-mi prinde brățara.

A făcut-o și a ridicat ochii spre mine.

– Ești foarte frumoasă.

I-am zâmbit cu timiditate. A continuat să mă privească.

– Oare te-ai gândit la țigări ușoare? l-am întrebat. Nu înjura! am exclamat punându-i mâna pe gură, admirabila Hortense s-a gândit la asta.

Mi-a ținut mâna la buzele lui, strângându-mi încheietura între degete. Am fost gata să-i spun: „Mă iubești?“, dar mi-a fost frică.

Îmi lăsă mâna și se duse să se pregătească.

Înaintea unei serate, cuplul care primește are de ales între două temeri, aceea de a nu fi gata la timp și, aceea de a fi gata prea devreme. În acea seară, noi am fost gata prea devreme. Ne învârteam prin apartament, din sufragerie în salon, de la ușa bucătăriei la oglinda din baie. François îndrepta o ramă, întredeschidea sau închidea o fereastră, își verifica nodul de la cravată într-o oglindă. Eu puneam scrumiere pe măsuțele joase, schimbam o floare în vază, alergam să-mi dau cu o picătură de parfum. Primul sunet al soneriei ne reuni în salon.

Erau Patrice și Biquet, mereu punctuali. Biquet nu-și pusese un smoching de culoarea turcoazei, ci ecosez și, văzându-i intrând pe amândoi, nu m-am putut stăpâni să le spun că erau frumoși.

I-am dus în atelierul meu, deoarece era ora și anotimpul în care soarele dispărea lăsând un grilaj roz pe râu.

Patrice năvălea într-o cutie cu desene; Biquet, cu un pahar în mână, privea tăcut Sena și François îmi servea o cupă de șampanie când am auzit-o pe prințesă scoțând exclamații în timp ce urca mica scară de lemn.

– Ce paradis! N-am mai fost niciodată aici, dar voi veni în fiecare zi. Este divin, dragă! Când mă gândesc că sunt în atelierul dumitale! Oh! dragă Levan, ce bucurie! Știam că trebuia să fie aici o dansatoare spaniolă, dar nu știam că voi avea plăcerea să te văd, prietene!

Vârsta și naționalitatea prințesei erau greu de lămurit. Colombe, care depășise o anumită limită față de ea, pretindea că-i văzuse pașaportul și-i dădea șaptezeci și șase de ani. Ca să fim drepți, probabil trecuse cu puțin de șaizeci. Era o bătrână tânără femeie, al cărui chip era bine pudrat, iar toaletele de mătase aminteau de marchiza de Priola. Marchizul murise în urma unei căderi de pe cal, la începutul căsătoriei. Ea își petrecuse viața singură în Daimelerul negru și auriu, fără copii, plină de bani, neadaptată și binevoitoare. Intră înfășurată în șalul de hermină, cum nu se vede decât în operete.

– Ce rochie frumoasă! spuse, oprindu-se în fața mea. Cine ți-a făcut-o?

– Nimeni.

– Mică ascunsă! spuse amenințându-mă cu degetul. Am recunoscut marca! Soția dumitale are dreptate să nu dea adresele bune, adăugă adresându-se lui François.

În candoarea de miliardară, nu punea nici o maliţiozitate în aceste cuvinte.

Atmosfera se răci la sosirea familiei Verneuil. În ciuda lăcomiei lui Sylvain, decis să petreacă seara în mod agreabil, mi-a revenit tracul. Am început să mă îndoiesc de vinurile mele excelente şi de fineţea piureului de morun, cu usturoi şi ulei de măsline. Prezenţa Colombei mă făcea să mă simt stânjenită. Îşi plimba privirea mioapă, strălucind de rea-voinţă peste pereţi şi peste noi toţi.

Brusc, mi-am dat seama că Sandra se afla lângă mine. Discretă, aproape timidă, era îmbrăcată în catifea neagră. Corsajul ridicat şi mânecile moderate ale rochiei de culoare închisă, îi dădeau aerul unei tinere fete melancolice. Dantela mea mi se păru demnă de o nuntă de ţară. Plantată în faţa Sandrei, prinţesa o privea fără jenă.

– Cine este această minune? Este oare dansatoarea noastră de flamenco?

Am văzut-o pe Colombe râzând. Colombe se distra foarte mult în lume. Cel mai mic lucru ridicol, o bucura teribil. Aşa că, râse cu ochii ca o femeie bine crescută, care învăţase ipocrizia odată cu ortografia, echitaţia şi modul de a mânca peştele.

– Nu este dansatoare, Biko dragă, i-am spus prinţesei.

Am luat-o pe Sandra de braţ pentru a i-o prezenta. Braţul era moale ca al Elizabethei.

– Este o mare tânără actriţă italiancă.

Era normal ca familia Robin să sosească ultima. Bernard Robin era producător de cinema şi trebuia să-şi justifice

reputația de bărbat surmenat. La ora nouă și zece, își făcură o intrare remarcabilă. Era un bărbat înalt și gras, impulsiv. Nu-l puteai vedea fără să te gândești: „Iată un domn important".

Cu patru ani în urmă, se căsătorise cu încântătoarea fată care făcea reclamă la un aperitiv la modă. Ingenua își imaginase că va deveni star. Dar importantul său soț i-a făcut câte un copil în fiecare an, pentru a o ține departe de studiouri, unde prefera să se miște singur.

– Am văzut un film indian senzațional! repeta mica femeie, aprinzându-și o țigară. Eram șase în sala de proiecție, a fost grandios.

– Iartă-ne, dragă prietenă, că am sosit atât de târziu, a spus Bernard Robin, luându-mi mâna și ținând-o în ale sale. Era capital pentru mine să văd asta.

Nu-mi lăsă mâna, fiind dintre acei bărbați care-și imaginează că-ți face plăcere să te atingă.

Am reușit să mă eliberez, pentru a termina prezentările. Mica Robin privea cu satisfacție ținuta modestă a Sandrei. Ea însăși purta o redingotă din satin verde care, cu siguranță, va fi la modă câteva săptămâni mai târziu.

– Doamna este servită, a spus Gaspard.

În clipa coborârii spre sufragerie, Sandra își desfăcu catarama cordonului. Îndepărtă un fel de bolero și apăru într-un corsaj decoltat. Un boboc de trandafir, cu petalele încă strânse punea o pată roșie între sâni. Și această floare, încălzită la pieptul său, animată de răsuflarea sa, va fi inima seratei.

Îmi place să privesc viața, pentru a-i reproșa că mă face uneori să sufăr. Poate eram prima dintre victimele sale. Dar nu cunoșteam gelozia în fața frumuseții femeilor.

Fiecare dintre noi a primit în felul său frumusețea Sandrei. Numai Biquet continua să privească tăcut Sena. Colombe și mica Robin s-au limitat la tristețe. Prințesa s-a entuziasmat cu voce tare. Bărbații nu spuneau nimic, priveau. François se străduia să se uite în altă parte.

Masa rotundă, Charles al X-lea, devenise o masă ovală. Le-am explicat invitaților că, serata fiind dată în onoarea Sandrei, o voi lăsa să prezideze. L-am așezat pe Robin la dreapta sa și pe Verneuil la stânga. Am simțit prea târziu că era ciudat s-o văd pe Sandra prezidând în fața lui François. Am observat, din nou, un zâmbet în adâncul ochilor Colombei. Prințesa se afla la dreapta stăpânului casei, Colombe la stânga. Biquet și cu mine de-o parte, Patrice și tânăra soție a producătorului de cealaltă, ocupam locurile de la mijloc.

Începutul cinei fu puțin rece. Nu se auzeau decât exclamațiile prințesei.

– Drăguță încăpere! Frumoasă masă! Oh! frumoasă tavă veche!

Ca toți cei care trăiau în palate, afecta un gust foarte pronunțat pentru căsuțe.

– Să știi că voi face un film pentru dumneata, i-a spus producătorul Sandrei.

Aceasta i-a răspuns printr-un murmur dezolat.

– Prințesa noastră nu vorbește franțuzește, i-am explicat cu un aer ridicol, ușor protector.

Dar vai! nefericite cuvinte. Din fiecare parte a mesei, izbucniră exclamații în italiană. Doar doamna Robin și cu mine nu vorbeam această limbă. Prințesa mi s-a părut că se exprima cu un puternic accent rusesc, dar asta n-a deranjat-o pe invitata noastră. În câteva minute, conversația s-a animat, au izbucnit râsete și Gaspard a trebuit să umple paharele. Nu vă voi spune ce s-a vorbit în timpul cinei. În mijlocul frazelor neclare, abia înțelegeam câteva cuvinte. Comesenii păreau foarte fericiți. Ca o culme a nefericirii, lăsându-i Sandrei locul meu, îi lăsasem și soneria electrică. La fiecare schimbare de serviciu, trebuia să-i cer lui Robin să sune pentru mine. Am văzut ușorul amuzament din ochii Colombei.

– Dar pentru mine este o plăcere, exclamă grasul producător, aplecându-se spre Sandra. Era o ocazie nesperată de a atinge piciorul superb al domnișoarei Tiepola.

Fermecătorul năsuc al soției sale se încrețea și o plângeam.

François vorbea. Consonanțele italienești îi transformaseră vocea. Își sublinia vorbele cu gesturi și schimbări ale expresiei care, în franceză, ar fi fost deplasate. Cât de fermecător era! Avea mai multă căldură și mai puține rețineri decât în limba sa maternă. Părea a fi soțul frumoasei brunete așezată în fața lui, care-i răspundea peste masă, ca și

când în fiecare seară fusese în același loc. Și, în fața mea, cuvintele care ieșeau de pe buzele Sandrei se uneau cu cele care ieșeau de pe buzele lui François.

Aș minți totuși dacă aș spune că nu se vorbea franțuzește. Părăsind sufrageria pentru salon, Colombe mi-a spus cu un zâmbet ușor amabil:

– Este foarte bun, personalul dumitale suplimentar.

În timp ce turnam cafeaua, Patrice începu să cotrobăie. Când descoperi portretul Elizabethei, tocmai serveam a treia ceașcă.

– Veniți toți să vedeți asta, a spus.

Chipul lui Patrice nu exprima ceva mai sincer ca atunci când se afla în fața unui tablou.

L-am privit. Puțin îmi păsa de atitudinea celorlalți. Prințesa își tânguia admirația, familia Robin se entuziasma politicos, ca niște oameni pe care pictura îi plictisește, Sylvain își pusese ochelarii.

– Este în progres, a spus Colombe, pe un ton acru.

– Am nevoie de el, îngeraș, murmură Patrice. Privește, continuă, adresându-se lui Biquet, ca și când noi nu eram acolo, privește trupul acesta mic și bronzat, mâna aceasta care ține tartina, fondul acesta verde al ierbii și mării...

– Nu, Patrice, i-am spus râzând, nu-l vei avea. Nu mă voi despărți niciodată de Elizabeth.

– Voi plăti cât vei cere.

Tonul brusc brutal al lui Patrice, arăta sinceritatea lui.

– Cred că asistăm la o scenă de corupție, exclamă Colombe.

François urcase în atelier să aducă țigări. Cât aș fi vrut să fie acolo!

– Dă-mi această mică păstoriță, reluă Patrice, întorcându-se spre mine. Dă-mi-o pe cât vei vrea. O voi așeza în camera mea, pentru a o privi în fiecare dimineață și în fiecare seară, cu tartina și cu obrazul murdar de unt!

Am scuturat din cap zâmbind. Pândeam scara de lemn și mă gândeam: „François, tu nu mai ai ochi pentru mine. Nu-ți pasă de soție și de fetița ta frumoasă și de miile de fetițe frumoase, cu obrajii mânjiți cu unt, pe care soția ta le face mereu în grădina ta".

Brusc, Sandra zări tabloul. Datoram probabil acest scurt răgaz, machiajului său. În genunchi în fața Elizabethei, improviză un cântec de admirație pentru fetiță. Nu-i trebuia altceva pentru a atrage din nou atenția asupra sa.

– Este fermecătoare, a spus Verneuil.

– Ce vitalitate! a spus Robin.

Se terminase. François cobora cu o cutiuță în mână. Serata se desfășura din nou în jurul Sandrei. Doar Patrice arunca din când în când o privire spre portret.

Instalată pe mochetă, Sandra își scoase sandalele din satin. Pe corsaj, bobocul devenise floare O petală atârna, ofilită de căldură. Dansa, cânta, ne făcea să reluăm refrene în cor. Niciodată nu fusese atâta distracție la mine.

Sandra nu avu decât o clipă de seriozitate, când Verneuil se duse să caute în servietă primele articole despre cocteil. Se aplecă asupra chipurilor numeroase, se plânse în legătură cu un profil, se supără pe o lumină nepotrivită și se entuziasmă fără jenă în fața unei fotografii reușite.

Am privit-o pe doamna Robin. Sărmana micuță! Fără nici o reținere, lăsa să i se vadă nemulțumirea. Îi înțelegeam suferința, dar nu puteam să-i plâng prostia și acea lipsă de stăpânire de sine, atât de evidente.

Pe la ora unsprezece, îi dădu soțului său un discret semnal de plecare. Dar soțul nu voia să vadă nimic. Râdea cu lacrimi de-o imitație a lui Toto, pe care-o făcea Sandra. Chipul frumos și stupid al soției se întunecă tot mai mult. Prințesei îi era cald. Etola de hermină alunecase, descoperindu-i spatele. Avea câteva coșuri. Colombe fuma, privind-o cu un dezgust discret. Biquet moțăia cu distincție. Bărbații ne uitaseră, plecați pe urmele Sandrei. Chiar și Patrice se amuza foarte mult. Îi întâlneam uneori privirea pătrunzătoare.

M-am ridicat și m-am dus să aduc o tavă cu răcoritoare. M-a urmat până în bucătărie și mi-a zis:

– O vreau pe Elizabeth!

I-am zâmbit.

– Elizabeth nu este de vânzare.

În acea clipă a spus o cifră. O cifră care m-a uluit. Niciodată nu vândusem una din pânzele mele la acest preț.

– Ești serios? l-am întrebat.

Mi-a răspuns doar:

– O vreau pe Elizabeth!

Această insistență mi-a făcut bine. Mi-am pus mâna pe reverul cu dungi late ale smochingului lui Patrice.

– Elizabeth nu este de vânzare, dar... te iubesc foarte mult.

Patrice înclină capul, îmi luă mâna în ale lui, o sărută cu delicatețe și-mi spuse:

– Ești o scorpie îngrozitoare, o mare pictoriță, dar și o gazdă fermecătoare.

Știam bine că nu eram o mare pictoriță. Știam de asemenea că suma pe care mi-o oferise nu era prețul portretului, ci al capriciului său.

– Amesteci invitații cu tot atâta succes ca și culorile pe pânză.

– Mi se pare că serata este plăcută, nu-i așa? Ea este seducătoare?

– Cine?

Se amuza.

– Sandra.

– Este o persoană uimitoare, mi-a răspuns. Trebuie să-i faci portretul... și niște desene... dar dacă ai putea să-i redai în portret acea culoare de ambră, rețeaua de vase de sânge care freamătă dedesubt... este extrem de atrăgătoare!

– Chiar și pentru dumneata?

N-am spus bine această frază, că regretam deja. Niciodată nu-i făcusem lui Patrice vreo aluzie la, cum să spun? particularitățile sale. Am simțit că tocmai dădusem dovadă de prost gust. Eram foarte roșie.

– Dă-mi tava, mi-a spus Patrice.

***

Când au plecat, pe la ora unu dimineața, mica doamnă Robin era puțin înseninată de perspectiva scenei pe care i-o va face soțului. Acesta se va supăra, apoi îi va face un alt copil, ceea ce o va mai ține puțin pe sărmana ființă departe de cinema. Prințesa m-a strâns la piept și mi-a spus că a fost cea mai frumoasă serată din viața ei. În fond, exagerarea unor complimente nu sperie nici pe cel care le face, nici pe cel care le primește.

– Mulțumesc, draga mea, mi-a spus scurt Colombe, fără să-mi strângă mâna.

– Toată lumea este cu mașina? a întrebat Robin.

– Pe Sandra o conduc eu, a spus François.

Invitații au protestat. Prințesa își strecură brațul sub al Sandrei.

– Îmi revendic această plăcere, a spus. Mi-aș reproșa, dragă prietene, să te las să-ți părăsești fermecătoarea soție, în mijlocul nopții! O voi lăsa pe această splendoare la hotelul său.

Admiratorii erau dezarmați de candoarea acestei zgripțuroaice. Dacă aș fi îndrăznit, aș mai fi sărutat-o o dată.

– Amintește-ți, îngeraș, mi-a spus Patrice la ureche, o vreau pe Elizabeth!

În ușă, Sandra s-a oprit.

– Sono gratissima, è stata con me troppo gentile, mi-a spus privindu-mă.

Apoi a reușit să spună:

– Mulsumesc!

Toată lumea a început să râdă și s-o felicite pentru progresele în limba franceză.

Ușa s-a închis după ei. Eram epuizată.

– Of! asta a fost. Reușit, nu?

– Foarte reușit, a spus François căscând.

Și-a scos cravata și s-a îndreptat spre cameră.

– Sunt foarte mulțumit de cină, a continuat dispărând.

Din ușă, s-a întors.

– Foarte.

Începea să mă enerveze. Am adunat scrumierele din salon, am întredeschis ferestrele și am dus paharele la bucătărie.

Câteva minute mai târziu, l-am întâlnit în ușa băii. Era deja în pijama.

– Deschide-mi rochia, te rog.

A făcut-o și m-a bătut ușor pe spatele gol.

– N-a șchiopătat nimic?

– Nimic! a afirmat.

– Crezi că va fi mulțumită?

– Cine?

– Ei bine, Sandra!

– Încântată. Ai văzut, nu știa cum să-ți mulțumească.

A început să râdă și mi-a spus:

– Sper că nu va crede că toți francezii sunt ca cei din seara asta.

– Ce-au avut oare francezii din seara asta?

M-am simțit cuprinsă de-o dorință de ceartă.

– Doi homosexuali, un producător de-o moralitate îndoielnică, o bătrână nebună, o limbă de viperă, o micuță...

– Presupun, am spus cu răutate, că s-a aflat în elementul său. Cinele de la Roma au probabil tot ceea ce a avut cea din seara asta... În cazul în care această fată este invitată în societatea romană!

În acea clipă, m-am văzut în ochii lui François. M-am oprit. Era trist și uimit.

– Spun prostii, am murmurat.

M-am gândit: „Nu trebuia să mă înfurii niciodată. Suferința te face vulgar și nu vreau să-i displac lui François".

– Iartă-mă, mi-a spus el, luându-mă de mâini, ai dat o cină foarte frumoasă și, singura mea reacție a fost să fac o reflecție imbecilă.

– Nu!

– Ba da!

Mi-a întors fața spre el.

– A fost foarte amuzant, a fost foarte bine și aș fi luat de vreo trei ori din bezeaua cu înghețată. Ești foarte obosită și-ți mulțumesc pentru seara aceasta, dar...

A ezitat, apoi m-a privit în adâncul ochilor.

– ... dar Sandra nu este... ceea ce spuneai adineaori.

– Știu, am spus în șoaptă.

Capitolul 4

Prietenii distrug foarte mult casele. Scrumierele din opalină erau ciobite, un pahar era spart, iar pe măsuțele joase erau urme rotunde. Înainte de a lua autobuzul de ora cinci spre Chauvry, Hortense m-a ajutat să pun casa în ordine. Familia Vergaux trebuia s-o aducă înapoi pe Elizabeth a doua zi, iar François și cu mine vom veni vineri, la prânz.

Am rămas singură în casă și m-am dus să mă așez în fața Elizabethei, cu o ceașcă de ceai. Nu, nu voi vinde niciodată acest tablou. Doream să-mi văd fetița, s-o aud țipând în grădină, să-i sărut brațele tari și rotunde... Nu aveam în față doar o fetiță care-și mânca gustarea, era însăși fericirea de la Chauvry. Această pace era departe de lupta de la oraș. De ce oare mă aflam la Paris? La Chauvry era Elizabeth a mea, Aristide ne trezea lătrând, puii de găină din vecinătate îi răspundeau, soarele de septembrie lumina peisajul, pensulele mă așteptau într-un vas de pământ...

Dar, pe bibliotecă, lângă tablou, era un vraf de ziare pe care le adusese François la ora prânzului. Răsfoindu-le, mi-am regăsit zâmbind neliniștea. Cocteiul dăduse roade. După ce citise presa săptămânii, nici un francez nu mai putea ignora chipul Sandrei. Și fiecare francez putea constata, ca și mine, că forma un cuplu încântător cu tânărul bărbat care era mereu fotografiat cu ea.

„Fermecătorul traducător".

„Simpaticul tânăr romancier", spuneau ziarele din Paris.

„Seducătorul june prim italian", afirma o revistă elvețiană.

„Logodnicul său", scria o publicație săptămânală de centru.

Nu, locul meu nu era la Chauvry.

M-am dus să scotocesc în bucătărie. Hortense ne pregătise o cină ușoară, rece. Am aranjat masa cu grijă. Apoi m-am îmbrăcat cu niște pantaloni și un pulover din cașmir indian. Tricotajul cu rotocoale negre și aurii era atât de mulat pe corp și scotea în evidență formele cu atâta exactitate, încât n-am îndrăznit niciodată să-l port în afara casei.

Masă frumoasă, bună dispoziție, toaletă frumoasă... această trinitate mi se părea infailibilă pentru a-mi păstra soțul.

„Cel puțin, voi fi făcut totul", m-am gândit.

Mai era timp până la ora cinei. Creionam ușor o vază cu anemone. La fiecare portieră care se trântea pe chei, alergam să mă aplec peste fereastră. Începusem să formez numărul lui Patrice, dar m-am oprit la ultima cifră. S-ar putea să creadă că

mă gândeam s-o vând pe Elizabeth. S-o vând pe Elizabeth! Această idee m-a făcut să râd. Va trebui să-i spun lui François ce mi-a propus Patrice. Uitasem s-o fac. Trebuie să fie ciudat pentru o femeie să câștige foarte mulți bani... Mai ales pentru o femeie tânără. În general, cele bătrâne au bijuterii și blănuri.

– Doar asta ne mai rămâne, spun ele. Voi, aveți obrajii proaspeți.

Dacă pânzele mele se vor vinde toate la prețul pe care mi l-a spus Patrice, voi deveni bogată. Ce voi face cu banii? Fericirea nu se cumpără ca un inel, dar bogăția este seducătoare. Femeile ghicesc mai bine șiretlicurile decât bărbații, deoarece le sunt familiare. Și încercam să cred că François era prins mai mult de exotismul Sandrei și de strălucirea ei tinerească, decât de însăși Sandra. Mă întrebam dacă ea câștiga foarte mulți bani din cinema, sau era întreținută. Nici un zvon nu circula despre ea, nici un bărbat n-o urmase la Paris și era prima călătorie pe care o făcea fără mama sa. Este adevărat, asta nu însemna nimic...

Se trântise o portieră.

N-a fost François. Am căscat. Oare ce făcea acum? Va trebui să-i vorbesc. Nici un subiect nu trebuia să ne fie interzis. Și nu puteam rămâne să-l aștept astfel în fiecare zi, în fiecare oră, Penelopă tăcută și fără tapițerie. Cât de repede și imprevizibil trecea viața! O lună mai înainte, eram culcați la soare pe stâncile din Cap-Ferrat și nu știam că soțul meu și cu mine eram două persoane distincte.

Lumina electrică m-a făcut să tresar. Nu l-am auzit pe François intrând.

– La ce visezi în întuneric? m-a întrebat.

– Nu-mi amintesc, l-am mințit. Probabil am ațipit.

M-am ridicat și m-am întins cu ușoară afectare, dar el n-a observat. Am încercat să fiu veselă.

– Să știi că am muncit ca un pitic de la munte. Te provoc să găsești măcar un muc de țigară, un fir de praf, sau o pată în casa ta!

– Perfect, a spus cu indiferență. În acest caz, ce-ai spune dacă am merge să cinăm în oraș?

M-am gândit la masa pusă, la buchetul de anemone, la mâncărurile ușoare ale Hortensiei.

– Doar că... cina este gata. Avem salată de crab... și, cum mâine nu luăm prânzul aici...

– Ah, da, este adevărat, familia Charvey. Faci bine că-mi amintești.

– Și apoi, nu pot să ies așa, am adăugat, arătându-i ținuta.

– De acord, a spus François. Apropo de familia Charvey, cum facem? Vin să te iau de aici, sau treci pe la birou?

– Voi veni eu, i-am spus plecând spre bucătărie. Am de făcut niște cumpărături în cartier.

De-abia ne-am așezat la masă, și am regretat că n-am acceptat invitația lui François. În șase ani de viață în comun, n-am știut ce este plictiseala. Dar iată că se instalase între noi. Prezența sa apăsătoare interzicea bucuriile cele mai simple ale conversației, reducând tot farmecul la tăcere. M-am agitat pe scaun:

– Totul este bine la birou?

– Foarte bine. Hortense a plecat?

– Da, iubitule.

– Nimic nou acasă?

– Nimic nou.

– Perfect.

Unde erau flecărerile, meditațiile și chiar disputele noastre? Am tăcut până la desert.

– Dacă am ieși să bem un pahar? l-am întrebat ridicându-mă de la masă.

– Dacă vrei, a spus François. Mă gândeam să lucrez puțin, dar...

– Te rog, iubitule, a fost o idee. Am să lucrez și eu...

– De acord.

A scos un manuscris din servieta de piele.

Am început să strâng masa. Când m-am întors la bucătărie, ziarele care vorbeau despre Sandra dispăruseră.

Am spălat cu grijă vasele. Era un lucru pe care-l detestam. Nu aveam nici un motiv s-o fac. A doua zi dimineața venea portăreasa și nu aveam decât să le las în bucătărie Dar am frecat cu pasiune farfuriile, paharele și platourile. Le-am trecut prin una, prin două, prin trei ape. Mi-am distrus lacul de pe unghii cu detergent. Apoi, când vesela a fost așezată pe suportul pentru scurs, în loc s-o las să se usuce, am scos o cârpă curată și am început s-o șterg. Când am terminat, era ora zece fără un sfert. M-am dus în cameră să-mi scot taiorul, mănușile, geanta și pantofii pe care îi voi purta a doua zi, la

prânzul de la familia Charvey. M-am demachiat, am dat drumul la apă în cadă și mi-am masat fața. Nu m-am putut relaxa în apă și am ieșit să-mi lăcuiesc unghiile. În timp ce se uscau, neputând să-mi ocup mâinile, am simțit că-mi vine să plâng. Deschizând cu precauție ușa, m-am dus să-l găsesc pe François.

– Nu vrei să bei nimic?

Înălță capul de pe manuscris.

– Cum? Ce? Nu, mulțumesc, nimic.

– Este bun, ceea ce citești?

– Nu-i rău, mi-a spus, vârându-și din nou nasul în munca sa.

M-am întors în bucătărie să-mi fac un ceai de tei.

Luând cutia de ceai, am făcut o mișcare stângace și puțin din lacul încă neuscat s-a luat. Am simțit o bucurie prostească. Seara mea avea un scop, mă voi întoarce la deget. Am băut două cești de ceai de tei și am luat un calmant. M-am culcat gândindu-mă la acei câini care stau singuri zile întregi și turbează așteptând între patru pereți să li se întoarcă stăpânul de la birou.

***

În mod firesc, a doua zi dimineață, când François s-a trezit, dormeam buștean. L-am auzit spunându-mi:

– Așadar, te aștept la sfârșitul dimineții. Să nu întârzii, leneșă mică.

Am mormăit afirmativ. M-a sărutat pe părul ciufulit și a plecat. Am oftat și am adormit din nou, profund.

M-a trezit vocea portăresei:

– Doamnă, este ora zece!

Aveam un gust metalic în gură.

– Nu mai am nimic de făcut. Doamna a spălat toate vasele, spunea vocea, cu o urmă de reproș.

M-am dus să iau micul dejun în bucătărie. Nu reușeam să mă trezesc. Când mă întorceam în cameră, portăreasa mă opri spunându-mi:

– Am văzut fotografia domnului în „Parisien“ de alaltăieri. Este într-adevăr un bărbat frumos. Cum vorbeam cu soțul meu, iată un cuplu frumos.

– Da, am spus cu ușurință, sunt amândoi frumoși.

– Cine?

Ciuli urechile, făcându-și de lucru și mă privi cu stupoare:

– Domnul și doamna care este fotografiată cu el.

– Eu vorbeam de dumneavoastră, mi-a spus.

Am rămas uimită. Când eram fericită, aș fi râs pur și simplu de compliment. Dar acum, acesta devenea un dar extrem de prețios.

– Mulțumesc, sunteți foarte amabilă, am murmurat.

Și m-am dus să mă închid în baie.

Am observat deodată că începusem să cânt și asta mi-a făcut bine.

Vom merge să mâncăm de prânz la familia Charvey. Aceștia nu ne erau doar prieteni. Erau o pereche prietenă cu noi ca pereche. François și cu mine eram strânși unul lângă celălalt într-o solidă țesătură de obiceiuri.

Îmi doream din nou niște lucruri. Am fost să-mi schimb cureaua de la ceas, am dus niște pantofi la reparat, am cumpărat o cutie de pudră și un lapte roz, care mi s-a părut adorabil. Nu mă grăbeam, îmi făceam cumpărăturile în cartierul Operei, la doi pași de Editura Secolului. Am auzit brusc sunând de ora douăsprezece și jumătate. Aproape am alergat până la sediul editurii. Am urcat scara care ducea în biroul lui François, am bătut și am intrat.

François era în picioare în fața Sandrei, care stătea cu spatele spre ușă. Nu se atingeau, nu-și vorbeau, nu se mișcară la intrarea mea. Am simțit că tocmai surprinsesem ceva mai grav decât o vorbă, sau decât un sărut. Mi-am mușcat buzele pentru a nu spune: iertați-mă. Sandra a întors fața spre mine și i-am citit pe trăsături dimensiunea propriei mele nefericiri. Era chipul unei ființe care suferea cu adevărat. Mi s-a părut că eram victima unei teribile nedreptăți, într-o luptă în care adversarul îmi fura propriile arme. Îi recunoșteam Sandrei frumusețea, strălucirea, succesele. Eram chiar de acord cu talentul și personalitatea pe care lumea le mai discuta încă. Dar aș fi vrut să semene cu acea Colombină strălucitoare și superficială care mă fermecase în prima zi. Aș fi fost liniștită dacă bijuteriile Tiepolei s-ar fi datorat unor domni bătrâni, cariera unui producător îndrăgostit și reușita unei mari vulgarități a firii sale. Dar nu o asemenea Tiepola aveam în

fața mea. Era o femeie tristă și demnă. Iar eu, care o consideram făcută pentru toate bunurile de pe pământ, sufeream că trebuia să recunosc că avea o inimă.

– Mi-a fost teamă că am întârziat, am murmurat.

– Ai venit foarte bine, mi-a spus François, vom pleca.

Sandra reuși să-mi adreseze un zâmbet slab. Dar nu era nimic amar, nici meschin în cutele buzelor sale. Nu ne-am gândit să ne strângem mâinile. Se întoarse spre François și-i spuse ceva ce n-am căutat să înțeleg. Acesta dădu din cap și-i răspunse scurt. Îl salută cu un gest și se îndreptă spre ușă. Ajungând în dreptul meu, se opri, mă privi lung și-mi mângâie obrazul cu vârful degetelor.

După ce a plecat, am rămas tăcută. François și-a pus niște hârtii în servietă și și-a luat impermeabilul. A deschis ușa și am coborât încet scara. I-a dat instrucțiuni portarului și m-am dus să mă așez în mașină. Am așteptat o vorbă de la François. Mi s-a alăturat, și-a pus mănușile, a verificat poziția oglinzii retrovizoare și a pornit motorul. Apoi se aplecă spre mine, care nu îndrăzneam să-l privesc și a spus:

– Gata. Vom fi aici pe la ora cinci.

***

Familia Charvey trăia din resturile unei averi frumoase, într-un apartament de pe strada Raynouard. Imediat ce sunam, pe culoar era mereu o alergare în galop. Femeia de

serviciu ne deschidea ușa, Paul se grăbea, iar soția sa îl împingea, pentru a fi prima care ne sărută. Mustard, teckelul, sărea pe lăbuțe. Când un animal se strecura printre invitați, vorbea mai bine decât oricine despre prietenia dintr-o casă.

Cunoscusem familia Charvey la Eveline. Fusese prima noastră vacanță, după căsătorie. Nu știusem că sunt francezi până în ziua de paisprezece iulie. Cu această ocazie, directoarea hotelului împodobise cu flori și mici drapele tricolore mesele noastre. Ne-am salutat râzând, în mijlocul turiștilor belgieni, elvețieni și italieni. A doua zi, domnul Charvey ne-a trimis un păstrăv pe care-l pescuise în torent. I-am invitat la ceai, pentru a ne cunoaște. Două zile după aceea, ei s-au întors în Franța. Dar ne-am revăzut la Paris și, contrazicând proverbul, am devenit prieteni cu aceste relații de vacanță. Poate ceea ce ne-a apropiat, a fost diferența de vârstă. Paul Charvey avea șaptezeci de ani și Madeleine, aproximativ zece ani mai puțin.

– Sunt superbi, a exclamat ea.

Ne privea ca și când eram două prăjituri ieșite din cuptor.

– Copii, trebuie să vă previn, a spus Paul, nu este nimic de mâncare.

Era un rit, întotdeauna ne întâmpina astfel.

Venisem de atâtea ori în această casă în timpul lipsei mele de griji, încât cuvintele cele mai simple și mai afectuoase mă răneau. M-am apropiat de o oglindă familiară. Eram cam palidă și cam crispată. Dar n-avea importanță. Vedeam un păr

de culoare închisă și un trup care întorcea încet spre mine un chip a cărei suferință nu trebuia să mi-o traducă nimeni...

– Ești foarte bine coafată, cochetă, mi-a spus Madeleine, strecurându-și brațul cu afecțiune sub al meu.

Am urmat-o spre sufragerie.

– Veți face cunoștință cu o familie de limbi-de-mare pitice și cu o foarte bătrână găină, pe orez, mi-a mărturisit Paul, când ne-am așezat la masă.

Dar așa pitice cum erau limbile-de-mare, n-am reușit să le vin de hac. Pe chipul prietenilor se zugrăvea consternarea.

– Draga mea, nu se poate; nu mănânci nimic, glumi Paul.

Oare cum nu vedeau nimic? Grijile lor față de noi, se limitau la necazurile care ne-ar fi venit din afară. Pentru ei, eram mereu unul lângă celălalt, mână în mână, ca perechea care zâmbea de patruzeci de ani din rama ovală de deasupra șemineului.

– Am muncit cam mult în ultimul timp, le-am explicat zâmbind. Asta mă obosește întotdeauna.

– N-ar trebui s-o lași să se surmeneze, i-a spus Paul lui François, pe un ton de reproș.

François a dat din cap. Știa, ca și mine, că nu mai pictasem de aproape opt zile. Dar nu dădeam socoteală nimănui.

– Și Babounette? După mare, trebuie să fie neagră ca o măslină.

– Apropo, am pentru ea o vestă mică, brodată, pe care am găsit-o în Bretagne. Sper că nu a devenit uriașă și i se va potrivi.

– Dacă mănâncă la fel ca mama ei, trebuie să fie o adevărată miniatură.

– Nu mănânci suficient, scumpo, așa este. Poate nu ți-a priit marea? Anul viitor, ar trebui să mergeți din nou la Evolene.

Anul viitor? Evolene? N-am îndrăznit să-l privesc pe François. Tandrețea vocii neștiutoare, îmi făcea rău. Să nu mă gândesc la anul viitor, să zâmbesc, să mănânc boabele de orez care-mi rămăseseră în farfurie...

– Mustard, a spus Paul, Mustard, ticălos bătrân, oare ai cerut vești despre Aristide? Nu, firește! Știți că acest câine devine senil cu vârsta, este un spectacol dureros. Când mă gândesc că acum zece ani era perla Deauvilleului. Ah! Dacă l-ați fi văzut pe planșă în timpul sezonului! Afurisitul Mustard!

– Ce vârstă are? am întrebat.

– Trebuie să aibă nouăzeci și unu de ani, mi-a spus serios.

– De câine, a explicat Madeleine.

Era de preferat să spunem prostii. Lucrurile se pot ascunde bine în spatele unui hohot de râs.

Pe la ora trei, François se ridică.

– Voi fi obligat să plec, a spus. Am întâlnire cu patronul, pentru a semna contractul unuia dintre scriitorii noștri.

– Dar dumneata, mai rămâi? a întrebat Madeleine.

– Îmi pare rău, trebuie să trec pe la Patrice să mă văd cu un cumpărător american.

Dezamăgirea lor m-a întristat. În mijlocul salonului, cu brațele atârnând, vedeam dispărând o după-amiază de

vorbărie... Aș fi vrut să le pot spune: „Nu vă fie teamă, vă iubesc, mă voi întoarce, lăsați să treacă micul nor rău“.

– Așadar, nu rămâi?

– Am încercat să amân această întâlnire, dar nu s-a putut, le-am explicat.

– Data viitoare să veniți cu Babounette. Oh! apropo, vesta, iubitule, du-te și adu vesta micuței, pentru a i-o duce. Și nu mai munciți atât de mult, copii, profitați de tinerețe.

Ritualul plecării se desfășură în fața ușii.

Paul sosi, aducând cu precauție vesta înfășurată în hârtie foarte fină.

– Ce amabili sunteți! le-am spus sărutându-i.

Am promis să telefonez în timpul săptămânii. I-am sărutat din nou. Apoi, după o ultimă mângâiere pentru Mustard, care se agita bucuros pe ștergătorul de picioare, François și cu mine am plecat.

– Te duc la Galerie? m-a întrebat.

– Nu, lasă-mă la Concorde. Este timp frumos și voi încheia drumul pe jos.

– Cum vrei.

Am rulat un timp în tăcere.

– Chiar nu vrei să te las mai aproape?

– Nu, te asigur, mulțumesc.

Din nou, tăcere.

Când te cunoști prea bine, devii ușor străin.

Un domn iese de la un prânz cu prietenii. Îi propune politicos unei doamne s-o conducă.

– Unde vă pot lăsa?

– Nu vă abateți din drum pentru mine.

– Dar asta nu mă deranjează deloc...

... Și apoi, nu mai știu ce să-și spună. El se cramponează de volan, iar ea privește drept în față.

– Oamenii conduc într-adevăr ca nebunii!

François tocmai vorbise.

În mașină, doamna aprobă cu o înclinare a capului. Se grăbește să-și părăsească însoțitorul. Curând, o va opri la marginea trotuarului. Îi va întinde mâna înmănușată, asupra căreia el se va înclina rapid. Și își vor urma fiecare viața sa.

– Acolo, la colțul podului, va fi perfect.

François așează mașina în lungul șoselei și duse o mână la buze.

Am privit mașina demarând și dispărând la câțiva metri de mine. M-am simțit singură în piața cu rânduri de pietre. Am început să merg de-a lungul Senei.

Dar nu m-am dus la Patrice.

Nu aveam întâlnire. Nu exista nici un cumpărător american.

Mi-am părăsit prietenii pentru că nu aveam încredere în mine. Îmi puteam păstra secretul în singurătate. Dar în fața lor, care erau foarte indulgenți și iubitori, aș fi vorbit.

Și nu voiam asta.

Capitolul 5

Nimic nu mă ajuta să-mi pun ordine în gânduri și să iau niște hotărâri, ca o ședință de desen. Vârful moale al creionului îmi elibera sufletul și îmi relaxa nervii. În timpul weekendului care urmă prânzului la familia Charvey, așezată în grădină în fața peisajului meu, nu vedeam arabescurile pe care le trasa mâna mea. Pe foaia albă, aventura noastră se derula ca pe un ecran. Focul de lemne al primei mele neliniști, apariția Colombinei, trandafirul de pe catifeaua neagră, scena din birou... Nu-mi mai spuneam: „Oare este ceva?“, ci „Ce este cu adevărat?“

Ceea ce mă tulbura și mă liniștea, era tăcerea lui François. Nu-mi spunea nimic, nu mă evita și, cu siguranță, n-ar fi adus-o pe Sandra în casa noastră, dacă s-ar fi hotărât s-o facă să intre în viața sa, într-un fel sau altul. Dar oare, știa el însuși ce reprezenta aceasta pentru el? Oare o uita, când se apleca, noaptea, peste chipul meu?

La început, am vrut să-mi apăr fericirea cum își apără un animal teritoriul. Însă, împotriva mea și a dreptului pe care-l aveam, nu vedeam decât ființele rele, cele care își asumau plăceri interzise. Nici o clipă nu le atribuisem lui François și Sandrei, sentimente omenești. Desigur, era dreptul meu. Din cauza Elizabethei și a inelului pe care-l purtam pe deget. Și poate mai ales din cauza bucuriei care era a noastră, de atât de mult timp. Dar nu aveam posibilitatea să sufăr doar eu. Văzusem pe fața Sandrei imaginea propriei mele disperări. Pentru că venise să-i spună adio.

Mâna mi s-a oprit.

Mi s-a părut că se iubeau, că ea pleca, îmi lăsa locul și că el o va păstra toată viața în amintire. Dar nu voiam ca soțul meu să se sacrifice pentru a-mi rămâne alături. Nu voiam un soț legat de mine prin respectul datoriei și credinței jurate. Preferam regretele. Dacă François trebuia să fie cu mine până la sfârșitul zilelor, va fi pentru că mă iubea.

Femeile îndrăgostite știu că sentimentele frumoase sunt deseori o cochetărie a inimii. Mă temeam de noi atracții ale Sandrei. Îl cunoșteam pe François. O renunțare îl putea lega mai solid decât o schimbare rapidă. Ar fi fost meschin și stângaci să profit de atâta delicatețe. Voiam ca François să se întoarcă la mine, dar îndrăgostit, conștient, fericit. Nu era posibil să-l primesc din mâna generoasă a Sandrei.

De aceea, nu vor exista scene, țipete, lacrimi sau întrebări. Dar în loc să închei luna septembrie la Chauvry, mă voi

întoarce cu soțul meu la Paris. În loc s-o îndepărtez pe Sandra, voi fi prima care o va atrage.

După ce am luat această hotărâre, m-am simțit mai bine. Poate și pentru că am lucrat. Am mângâiat încet foaia înnegrită de linii. Aici, fericirea este intactă. Nici o durere nu mă împiedica să privesc în jur și să povestesc ceea ce vedeam.

Trebuia să fie ora patru, atmosfera era apăsătoare și François corecta niște copii pe masa din piatră. M-am ridicat și i-am strigat:

– Dacă am merge în pădure?

– Într-un sfert de oră, mi-a răspuns.

Pădurea din Montmorency, era pădurea noastră. Știa să ne liniștească adversitățile cu luminișurile acoperite cu mușchi, bălțile ridicole și mistreții adevărați.

Pentru a ajunge la ea, mergeam întotdeauna încet, deoarece era o coastă care dădea emoții, iar oamenii munților știau să-și menajeze puterile. Puteam merge amândoi ore întregi, fără să spunem o vorbă. Și uneori, între un luminiș și altul, François îmi povestea un roman. Dar, în pădure, era minunat să taci. Să mergi încet și s-o auzi trăind. Spatele alb al unui iepure țâșnea dintr-un desiș, pentru a dispărea după un arbore, ca un spiriduș care se lăsase surprins. Alunecarea unei sălbăticiuni pe mușchi, umplea liniștea cu amploarea sa. Foșnetul vântului prin mesteceni,

ducea cu sine spiritul spre nord și spre vechile legende. Iar urma unei gheare sau a unei copite pe pământul gras, dezvăluia prezența unor ființe misterioase și fantastice, care își țineau respirația caldă.

Ca de fiecare dată, pe culmea coastei ne-am întors pentru a privi casa din depărtare. Micul viermișor de pe balansoar era Elizabeth a noastră, supravegheată de Hortense, așezată în mijlocul grădinii, ca o bunică rusă, pictată pe lemn. Deasupra acoperișului era puțin fum albastru. Zgomote îndepărtate de animale domestice și din curțile de acolo de jos, erau singurele care urcau până la noi. Luminile orașului erau departe. În spatele arborilor se afla drumul spre dorințele și ambițiile oamenilor. Dar nimic din acest vacarm, din această febră, nu traversa pădurea, iar mușchiul său era pur ca cel al unei păduri sălbatice.

Ca de fiecare dată, François și-a pus mâna pe umărul meu și ne-am continuat mersul. Frunzele erau verzi, împestrițate cu galben, moi și suple. Dar moartea nu le era departe. Câteva duminici încă și pașii noștri le vor strivi, uscate și îngălbenite, pe sol.

– O mănătarcă!

Ciuperca ieșea dintr-o placă de mușchi, depășită de iarba mare.

Am cules-o delicat și am ținut-o în căușul mâinii. Era tare și sănătoasă, cu piciorul alb și pălăria brună.

François a început să cerceteze vegetația de sub pădure. Dar niciodată nu găsea ciuperci. Uneori false ciuperci comestibile, care presărau tonurile verzi și arămii cu petele lor roșii.

Îngenuncheată la rădăcina unui fag, mi-am desfăcut fularul pentru a pune în el o nouă ciupercă.

– Cum faci? m-a întrebat François.

S-a aplecat grăbit și, culegând o pietricică brună, a aruncat-o, făcând-o să se învârtească. O mierlă a început să cânte.

– Ești cu adevărat o mică zână, a adăugat François.

– Văd multe lucruri în pădure.

– Nu numai în pădure, a spus încet.

Inima începu să-mi bată cu putere.

– François, l-am întrebat înnodând cele patru colțuri ale baticului, crezi în zâne?

Părea foarte trist.

– Este greu... chiar când trăiești cu ultima dintre ele... Ar trebui să-ți spun...

– Oh! privește!

Ciuperca se ivise din pământ ca prin minune. Am scos-o de acolo cu infinite precauții. François a tăcut. Am știut că nu va mai vorbi și că asta era bine.

Am mângâiat ciuperca mică. Era minusculă și se va topi în omletă fără să lase vreo urmă. N-avea importanță. Își îndeplinise sarcina pe pământ.

***

– Proiectele lui Bernard Robin pentru Sandra se materializează oare? l-am întrebat pe François, luni dimineață, în timp ce rulam spre Paris.

– Nu știu, mi-a răspuns, dar întotdeauna este complicat și durează foarte mult până se organizează o producție.

– Și acel film extraordinar în care a văzut-o Verneuil la Roma, când va ajunge în Franța?

– Mă întrebi lucruri pe care nu le știu.

– Aș vrea să știu dacă Sandra pleacă imediat, sau dacă mai rămâne un anumit timp la Paris.

– De ce?

Era extrem de atent.

– Mi se pare complet singură la Paris. Fără familie, fără iubit, fără protector...

– Ei și?

– Ei bine, cred că nu este foarte nostim să te afli într-un oraș străin în aceste condiții și mi se părea că ar fi amabil s-o invităm. De exemplu, am putea s-o ducem, diseară, să cineze undeva.

François privea drept înainte, pe drum. Am știut că nu lua invitația mea cu ușurință. Și mi-am spus că eram nebună să fiu mai aspră cu mine, decât însuși destinul.

– De acord, a spus în cele din urmă. Dar... a ezitat – ești sigură că nu te va obosi?

– De ce m-ar obosi?

– Pentru că este oarecum copleșitoare... Și apoi, sunteți atât de deosebite!

Această deosebire sărea în ochi, de la trăsături și evident la culoarea ochilor și a părului. Dar m-a durut că ne compara.

– Dar François, nimic nu este mai atrăgător pentru mine decât ceea ce nu cunosc!

– Ai dreptate. Și în plus, dacă vă veți putea înțelege, sunt sigur că vă veți simpatiza.

Aș fi dorit să râd, deoarece bărbații au o latură naivă când le spun femeilor care și-i dispută: „Iubiți-vă unele pe celelalte".

Dar făcusem progrese în arta disimulării:

– Dacă Sandra nu-mi era deja simpatică, nu ți-aș fi propus să cinăm cu ea. Cina de marțea trecută de acasă, era o datorie, cea de diseară, va fi o plăcere.

A fost o plăcere ciudată. François i-a telefonat Sandrei în prezența mea. Deși s-a exprimat în italienește, am observat că a insistat asupra faptului că soția sa a avut ideea acestei cine. În plus, mi s-a părut că asta a hotărât-o pe Sandra. S-au înțeles că vom trece s-o luăm de la hotel pe la ora nouă.

La ora nouă și treizeci de minute, așteptam încă, înfometați și prăbușiți în fotoliile de la Royal-Monceau.

François era stânjenit. Mă supraveghea cu coada ochiului, cunoscându-mi aversiunea pentru femeile prost crescute. Dar hotărâsem să fiu admirabilă și se părea că împrejurările îmi ofereau un rol frumos.

– Vezi, mi-a spus la nouă și treizeci și cinci, este puțin neașteptată.

– Găsesc mai degrabă că este așteptată! am exclamat făcând o glumă ușoară, de care am râs doar eu.

M-am cufundat din nou într-o revistă mondenă de unde am aflat că nepoata familiei Hohenzollern a făcut un parcurs remarcabil la golf în Country Club din Johanesburg.

– Vrei să bei ceva, îngeraș? m-a întrebat François, care n-a fost niciodată atât de atent.

– Nu, mulțumesc, nu-mi este sete. Oh! iubitule, știai că reprezentantul Șahului a dat un bal de proastă calitate, la Veneția?

– Nu, a spus François, care era gata să se intereseze de tot ce-mi făcea plăcere.

Am pus jurnalul la loc.

– Întotdeauna te-a făcut s-o aștepți atât de mult?

– Cum?

– Ei bine, când ieșeai singur cu Sandra, se pregătea la fel de încet?

– Trebuie să spun că rareori este punctuală.

Mi-am permis un râs fermecător. Rolul cel frumos continua.

– Sărmanul meu iubit, nu ți se putea impune ceva mai rău! Iată unde duce literatura! Fata aceasta este uimitoare, nu știu cum face, dar i se iartă totul... chiar și de mine.

– Da, a spus François.

– Mă vezi într-un hol de hotel, așteptând o altă femeie atât de mult timp?

– Nu, a spus François.

– Nu, desigur. Dar această pescuitoare avidă mă amuză până și prin lipsa de educație.

– Ah! Iat-o! exclamă François cu un oftat de ușurare.

M-am gândit „deja“ și m-am întors spre ascensor.

Un fel de pom de Crăciun, strălucitor, venea spre noi. Și eu care purtam un modest taior negru care, se spune, este mereu potrivit, m-am simțit prinsă în greșeală. Eram femei, Sandra făcea parte dintre acestea, care dădeau tonul. Puteau sosi în pantaloni de barchet la un bal de caritate, în rochie de brocart pe o plajă și aveau întotdeauna dreptate. Pentru ele nu există norme, legi și tradiții. Există doar ideea lor de moment, tradusă în imagine. Celelalte femei încearcă să le considere ridicole, dar, în fond, le invidiază. Și când bărbații zâmbesc la trecerea lor, o fac pentru că știu că nu vor fi niciodată ale lor.

Sandra se grăbi spre mine cu mai multe scuze decât pretindeam. Faptul că nu înțelegeam italienește, n-o deranja deloc. Din fericire, în toate limbile, cuvintele care se refereau la publicitate, aveau origine americană, pe care o cunoșteam.

Pozase toată după-amiaza pentru un fotograf de la Life, care o găsise atât de fotogenică, atât de sexy, atât de strălucitoare, încât nu-i dăduse drumul decât la ora opt.

– Cosi stanca! Cosi stanca! gemu ea, cu o mimică expresivă.

– Obosită, îmi traduse François.

– Mulțumesc, am bănuit. În acest caz, probabil vrea să se culce devreme?

Sandra ghicise, la rândul său. Mi-a explicat că-i era foame și că spera să se distreze toată noaptea. Văzând-o agitându-se, mi-a fost teamă să nu înceapă să danseze charleston, în hol.

Dar ne împingea deja, cu autoritate, spre mașină. Refuză să urce lângă François și se instală în spate, etalându-și jupa și cele cinci sau șase jupoane, povestind neîncetat despre ziua sa, cu o rapiditate care mă făcu să pierd șirul conversației.

Dat fiind modul în care se îmbrăcase Sandra, nu puteam s-o ducem decât într-un loc elegant. Era singura noastră șansă să trecem neobservați. Nu știam încă faptul că nu treceai neobservat, cu Sandra.

A intrat în restaurant ca un cal de circ pe pistă. S-a oprit în ușă și și-a plimbat privirea peste toată sala. Cu un gest, făcu să-i alunece etola de vizon pe umăr, mișcă din cap spre șeful de sală și zâmbi spre administrator, care se grăbea spre noi. Îi reușise intrarea. Conversațiile încetaseră. Și nimeni nu va

avea odihnă și nu va putea gusta din ce pregătise bucătarul-șef, înainte de a-i ști numele. Femeile aveau un aer îmbufnat, care îi indicau succesul, chiar mai bine decât privirile bărbaților. A refuzat prima masă pe care ne-a oferit-o șeful de sală. Ar fi vrut-o pe cea de lângă șemineul din sticlă, dar era deja ocupată de o pereche. Acesta era disperat. Și eu. Sandra făcu o mină încântătoare. Noi, cu brațele atârnând, păream niște epave, în centrul atenției generale. Deodată, a zărit o masă liberă într-un intrând. S-a îndreptat spre ea, a deranjat un bătrân și distins domn, i-a mulțumit cu atâta căldură încât acesta deveni la fel de colorat ca decorația sa, ne-a chemat și s-a instalat cu un oftat de mulțumire.

Șeful de sală s-a aplecat cu grație la urechea mea.

– Vă cer iertare, doamnă, oare cea care vă însoțește nu este domnișoara Sandra Tiepola?

I-am făcut un semn afirmativ din cap și, mulțumit, a plecat să răspândească prin sală vestea cea bună.

Sandra îmi întinse brațul și mă făcu să iau loc alături de ea, pe volanele jupoanelor. Numele îi alerga de la masă la masă și, fericiți să supeze alături de o celebritate, mesenii se întoarseră cu poftă la limba-de-mare și mușchiul de vacă împănat. Aflând că era actriță, femeile își pierduseră agresivitatea. Observau rochia romană, bijuteriile florentine și poșeta milaneză a Sandrei. Mâine, vor spune:

„Știți, aseară am cinat alături de acea italiană încântătoare despre care se vorbește acum atât de mult. Ei bine, este într-adevăr foarte simplă și foarte simpatică".

Sandra nu se putea hotărî ce să comande. Orice mâncare care nu era italienească, îi părea barbară. Reuși să obțină, în cele din urmă, un pui cu ardei verde, care nu figura în meniu. Ochii mesenilor se întorceau neîncetat spre ea. Uneori alunecau spre François și spre mine, cu curiozitate. Cred că mă considerau drept o secretară a vedetei și se întrebau, probabil, cui aparținea tânărul bărbat.

Sandra trimise de două ori puiul înapoi, la bucătărie. Șeful de sală părea încântat de exigența ei. Orice ar fi, nu reușeam s-o găsesc detestabilă. Mi se întâmpla chiar să izbucnesc în râs ascultând-o. Vorbea fără întrerupere, cu gesturi grațioase, pentru a-și sublinia afirmațiile. O urmăream cu greutate. Era vorba despre mama ei, care era cea mai bună din lume, despre seratele romane care țineau până la apariția zorilor, despre un producător german care-i propusese un film, despre operele lui Schubert, despre croitorul ei, care lucrase trei nopți pentru a-i termina o rochie de dantelă verde, despre eleganța doamnelor din Florența, despre Milano, capitala Europei.

Cât trebuie să-i fi plăcut lui François să iasă singur cu ea! Îi reproșam că se lăsase prins în capcană, însă era o capcană atât de seducătoare. Sandra era mai periculoasă decât dacă ar fi fost tipul clasic de femeie rea. Atrăgea simpatia, rămânând

totuși actrița strălucitoare și invidiată. Dar, la drept vorbind, Sandra nu era actriță. Era un produs al cinematografului. N-avea vocație. O înlocuia voința de a reuși, ajutată de o șansă fidelă și de o anumită sârguință. Lumea era un teatru în care se afla într-o permanentă reprezentație. Nimic nu este mai precar decât gloria acestor mici capodopere din carne. Cele ca Sandra, nu existau în afara imaginii lor. Și faptul că le pândea distrugerea, le făcea trecerea prin viață cu atât mai strălucitoare. Niciodată faima mea de pictoriță nu va face să se întoarcă, la trecerea mea, capetele. Poate doar când voi fi încovoiată asupra copiilor Elizabethei.

Am rămas singurii din restaurant. Șeful de sală aștepta discret, cu cartea de aur sub braț. Sandra băuse destul de mult. Dar nu numai aceasta era cauza veseliei sale. Cu câteva zile în urmă, fusese sigură că era gata să se dea deoparte, pentru a-mi lăsa locul. Dar eu însămi o rechemasem, o așezasem în fața lui François și i-am acordat dreptul la luptă. Știam că se va folosi de el. Ostilitățile începuseră.

Capitolul 6

A doua zi, pe la ora cinci, se suna la ușa apartamentului. M-am dus să deschid și m-am aflat în fața unei mici fete tinere, necunoscute. Părul era împărțit în două cozi. Era nefardată. Purta pantaloni, un pulover și o vestă din lână. Numai când a deschis gura, am recunoscut-o pe Sandra. Părea încântată de aerul meu surprins. Am poftit-o să intre, cerându-i să vorbească mai lent. Mi-a arătat o plasă plină cu provizii, care-i atârna pe braț și mi-a spus:

– Dove e la cucina?

Am luat-o de mână și am dus-o spre bucătărie. A pus plasa pe masă și a început.

– Grembiale?

De data aceasta, n-am înțeles. Dar și-a trecut mâinile peste abdomen și șolduri, și a făcut gestul de a înnoda un cordon. Am scos două șorțuri curate, din satin. Și-a scos vesta, a luat unul și și-a strâns la maximum talia subțire. Era fermecătoare

și părea o prințesă deghizată. L-am înțeles pe producătorul care a întâlnit-o în brutărie. Nu putea fi acuzată că este sofisticată cu fața aceasta nemachiată și cu hainele de fetiță, care-i puneau în evidență toate formele trupului. Cu sandalele fără toc, fără bijuterii și fără blănuri, părea și mai tânără.

– Fazzaletto, mi-a cerut, trăgând de cozile mici.

Prin forța gesturilor m-a făcut să înțeleg că voia să pună un fular, pentru a-și proteja părul de grăsime și mirosul de bucătărie.

După ce și-a suflecat mânecile, și-a înfășurat cozile într-un batic din bumbac și și-a protejat pantalonii cu șorțul, a golit plasa pe masă. Părea uimitor de serioasă. Nu mai era ființa insuportabilă care motoriza șefii de sală, era o menajeră econoamă, care pregătea mâncarea. În satul său din Sicilia, femeile își hrăniseră bărbații timp de secole, cu același respect. Și această fată, despre care aflasem că lumea întreagă putea plăti foarte scump plăcerea de a o vedea, regăsea în fața pâinii, uleiului și a sării, gravitatea lentă a femeilor din neamul său.

M-a întrebat dacă eu cunoșteam adevărata bucătărie italienească. I-am spus că nu. A fluierat ușor, promițător, și mi-a spus simplu:

– La Tiepola e una cuoca maravigliosa.

Când am învățat că jambonul era proscuitto, ceapa, cipolle și brânza rasă, grattugia, era ora șapte și jumătate și

eram acoperită de aburul care mirosea a usturoi și a tomate. Schimbam fraze lungi, întrerupte de hohote de râs de fiecare dată când un cuvânt ne împiedica discuția. Eu vorbeam o italiană de bucătărie, plină de galicisme, latinisme și cuvinte franțuzești. Sandra puse escalopul la cuptor, mă făcu să iau loc în fața ei, la masa din bucătărie și începu să mă învețe un cântec. Îl știam deja complet pe al doilea și îl cântam amândouă în gura mare, când François a deschis ușa. Cântecul s-a oprit. Ne amuzasem bine și nu ne mai gândisem la el. Și iată că sosise. Ne privi cu atenție și mă întrebă fără prea multă căldură.

– În ce v-ați deghizat?

– În cuoche italiane, i-am răspuns. Vei mânca cipolle cu pomodoro și...

– Acum vorbești italienește?

– Am un excelent profesor particular, i-am spus, arătând-o pe Sandra.

– Așadar, se cinează aici?

– Mi se pare evident. Nu vom merge să mâncăm pe chei, ce-a pregătit Sandra!

– Bineînțeles! mi-a răspuns iritat, am întrebat numai pentru că nu știam că aveam în această seară, acasă, o cină italienească.

– Dar nici eu nu știam, iubitule, este o surpriză a Sandrei.

– Perfect! mi-a spus.

Pentru cine juca scena geloziei?

Sandra l-a luat de braț și i-a spus:

– François, sua naghie e una stella d'oro!

– Ce sunt?

– O stea de aur, mi-a răspuns el, fără entuziasm.

– Oh, mulțumesc! Spune-i că este adorabilă.

– A înțeles foarte bine. Ei bine, cina aceea este gata?

Sandra i-a spus câteva cuvinte, împingându-l spre ușă. François se întoarse spre mine, cu o privire descumpănită.

– Vrea să pun masa, mi-a spus.

Era prea frumos! François a detestat întotdeauna treburile casnice. De când o aveam pe Hortense, nu s-a ocupat de nimic în casă.

– Du-te și pune masa, iubitule, venim și noi imediat, i-am spus, stăpânindu-mi dorința de a râde.

Și s-a dus.

– Ecco! a încheiat Sandra.

François trecu puțin capul prin ușa întredeschidă:

– Unde sunt farfuriile?

– În dulapul din sufragerie, cu fețele de masă. Paharele sunt în bufet.

– Bun, spuse cu o voce sumbră.

A dispărut din nou.

Sandra s-a lovit peste frunte.

– Vino!

L-am chemat pe François.

– Iubitule! Coboară repede la italianul de pe strada Huchette și ia o sticlă de chianti.

– Due, a spus Sandra.

– Și tacâmurile? a întrebat François.

– Le vei pune după aceea, comoara mea, am spus cu o voce blândă.

– De acord.

După plecarea sa, Sandra își mirosi mâinile cu dezgust. Am condus-o în baie. Și-a scos fularul și șorțul.

– Buona cuoca, ma bella donna, a spus periindu-și unghiile.

Dar a refuzat pudra și rujul. Îmi inspiră parfumul în timp ce-l vaporizam și-l declară prea tineresc pentru ea. Fetița aceasta cu codițe era emoționantă cu principiile sale de vampă.

François urcase și pândeam zgomot de veselă spartă. Dar n-a spart nimic. A uitat doar paharele, sarea, piperul și pâinea.

– Andiamo a tavolo! a exclamat Sandra, punând cratița pe masă.

Era copios, curios și picant. Cuoca ne supraveghea cu coada ochiului și ne umplea din nou farfuriile la fiecare înghițitură. Dacă nu ne-ar fi plăcut ce-a gătit, cred că ar fi plâns. Din fericire, sticlele de chianti au ajutat la dispariția noilor paste și au dat un ton jovial conversației.

– Sandra e una stella d'oro, am spus, atacând al doilea escalop.

Ea a aplaudat și a ridicat paharul în sănătatea mea. Veselia noastră l-a câștigat pe François. Nu mai era îmbufnat la vederea afectuoasei noastre complicități. Am întrebat-o pe Sandra dacă putea să vină a doua zi, la un vernisaj. A acceptat cu amabilitate. Fredonam cântecul pe care-l învățasem de la ea, în bucătărie.

– Brava... m-a încurajat Sandra.

Apoi, s-a întors spre François și i-a spus o frază din care am sesizat doar vorbele „ambarcațiune de pe râu".

– Ce vrea să facă în legătură cu ambarcațiunea de pe râu? am întrebat.

– Ar vrea să găsesc un cântec pe care l-a auzit acolo.

– Cum poți să-l găsești, când ea este cea care l-a auzit?

– L-a auzit într-o seară în care am cinat amândoi pe ambarcațiunea de agrement, mi-a spus François, fără să mă privească.

Armistițiul se încheiase. Nu mai auzeam murmurul Sandrei. Vedeam ambarcațiunea de agrement iluminată, despicând apele negre ale Senei, ducându-i pe îndrăgostiți până la Saint-Cloud. Când eram foarte săraci, ne spuneam uneori:

– Într-o zi, vom merge pe ambarcațiunea de agrement, vom arunca pâine peștilor și pescărușilor și vom fi doi mici navigatori din Paris...

Când am avut bani, ne-a lipsit timpul. Dar deseori, când mica navă trecea pe sub ferestrele noastre, ne-am promis să mergem într-o seară, să cinăm pe apă.

François a făcut această călătorie. Fără mine. Și cunoștea valoarea, pentru că nu mi-a vorbit despre ea. Dacă s-ar fi întors într-o noapte la Chauvry spunându-mi:

„Am cinat cu pantera, pe ambarcațiunea de agrement", m-ar fi durut, dar rana deschisă s-ar fi cicatrizat repede.

Știam totuși că străinii îi fac pe parizieni să viziteze Parisul. Fără verișoara mea din La Rochelle, n-aș fi urcat niciodată pe ultima platformă de la Turnul Eiffel. În zadar mi-am spus că era normal ca și Sandra să-l fi dus pe François pe apă, eram geloasă pe complicitatea lor. Dincolo de simpla gelozie a trupurilor, exista aceea a mii de mici nimicuri ale vieții. Eram geloasă pe acea ambarcațiune de agrement, pe masa lor pe punte, pe insula Saint-Louis, pe Notre-Dame, pe Vert-Galant, pe arcurile din piatră, pe frontoanele de la Concorde și pe acest cântec pe care Sandra îl mai căuta.

– Non mi ricordo piu, spuse François.

Sufeream prea mult pentru a avea chef de această delicatețe. I-am lăsat să discute și m-am ridicat să strâng masa. Totul reintra în ordine și revenea la adevăratele proporții. Am înțeles că nu era suficient să deschizi brațele unei alte femei pentru ca ea să înceteze să mai fie periculoasă. Oare Sandra făcuse aluzie la ambarcațiunea de agrement pentru a-mi dovedi asta? Bucătăria italienească îmi căzuse greu la stomac. Dar acum, trebuia să joc până la capăt rolul pe care mi-l impusesem. Ușa s-a deschis și Sandra

aducea coșul cu fructe și paharele. M-a certat cu amabilitate că făceam toată treaba singură. I-am zâmbit când mi-a luat cafetiera din mână. A mirosit neîncrezătoare cafeaua și mi-a spus:

– Cafeaua, în Italia... minunată!

A băut-o totuși și ne-a explicat că trebuia să plece devreme, deoarece a doua zi dimineață făcea probe la Joinville pentru filmul lui Robin. În principiu, filmările vor avea loc în Alpi, în cursul iernii. Încă nu semnase contractul, deoarece aștepta ca ultimul său film să vină la Paris, pentru a face să crească prețul.

– Foarte multe milioane! Foarte multe milioane! repetă scuturându-și codițele în jurul chipului nevinovat.

Am întrebat-o dacă acest faimos film va ajunge curând la Paris. Mi-a răspuns că va avea o gală spre sfârșitul lunii. Apoi s-a ridicat și m-a rugat să vin s-o iau a doua zi la ora patru. Eram ușurată s-o văd plecând. Dar la ideea că François o va conduce la hotel, m-a cuprins iar gelozia. Am așteptat să-mi propună să vin cu ei. Dar propunerea n-a venit. În ușă, Sandra m-a sărutat cu afecțiune.

Am rămas singură, încercând să nu evaluez timpul care-i trebuia lui François s-o conducă. În plus, aveam destule gânduri care să mă preocupe. Nu puteam uita ambarcațiunea de agrement. Îi surprinsesem în flagrant delict de a fi fericiți împreună. Nimeni nu-mi dovedea că trupul adorabil al Sandrei și cel al lui François, pe care-l cunoșteam pe dinafară,

își aparțineau. Dar știam că gustaseră plăcerea nevinovată de a respira unul lângă celălalt și nu-i puteam ierta lui François vinul pe care-l băuse cu ea, la o masă unde nu existase un pahar pentru mine.

S-a întors atât de repede, încât am tresărit văzându-l intrând.

N-am făcut aluzie la ambarcațiunea de agrement. N-am vorbit nici despre Sandra. Dar, în clipa când ne-am culcat, François mi-a cerut să-i prepar un pahar de bicarbonat.

– Pentru că, mi-a spus, n-am încredere în această bucătărie pe bază de ulei.

M-am dus în baie și am căutat în farmacie fredonând, animată de un ușor sentiment de solidaritate națională.

Capitolul 7

Am urcat strada Saint-Honore pe jos. Era prea devreme pentru întâlnirea noastră. Nimic nu mă grăbea și m-am oprit în fața celor mai frumoase vitrine din lume. Căprioare împăiate, încorsetate în piele violet, având pe cap tiare, priveau mulțimea cu ochi de femeie. În casete capitonate cu satin, parfumurile aveau nume de poeme. Pe catifea neagră, fără nici un ornament, strălucea un diamant încărcat de drame. Acesta era orașul scump și venal. Am visat deseori să fiu într-o zi una dintre turistele cu brațele încărcate de pachete pe care le întâlneam în piața Vendome și pe Elysée și să mă întorc seara într-un hotel cu cinci turnulețe...

La ora patru am ajuns la Royal-Monceau. Evident, Sandra nu era gata. Dar funcționara de la recepție m-a rugat să urc în cameră.

„Dacă într-o zi voi fi turistă la Paris, aici voi descinde“, am hotărât în ascensor.

Totul era călduț, lipsit de zgomot, discret, înflorit, moale și confortabil. Personalul era zâmbitor, mochetele adânci, iluminarea plăcută.

Liftierul m-a însoțit până în vestibulul apartamentului. Am intrat într-un salon mic în care te împiedicai de valize, apoi într-o cameră goală. Vreau să spun că era goală de prezența Sandrei. Patul era desfăcut, din comodă se revărsau grămezi de haine, mesele erau acoperite cu flacoane, vaporizatoare, tuburi și borcănașe de creme. Am căutat din ochi un scaun. Jupoane date peste cap și rochii ocupau toate fotoliile. M-am așezat pe pat. Din baie se auzi vocea Sandrei, care îmi ura bun venit. Câteva reviste italienești zăceau pe cuverturile în dezordine. Parfumul tinerei femei plutea în încăperea cu ferestre închise.

– Bună ziua, frumoaso, i-am auzit vocea lângă mine.

N-am auzit-o venind în papucii auriți. Purta un neglijeu și o cămașă de noapte din nailon, plisată, atât de transparentă, încât i-aș fi putut, pe viitor, desena trupul din memorie. Mi-a explicat că filmase toată dimineața la Joinville și că era atât de obosită, încât adormise după prânz. A pornit un pick-up, a pus în fața mea o cutie cu bomboane și un pachet cu țigări, a pus un braț de nailon într-o valiză și s-a întors în baie.

„Ti voglio bene, tanto bene"... cânta pick-upul. Era așezat pe jos, iar vocea părea că iese de sub pat.

Tot ce mă înconjura era atât de intim și de feminin încât m-am simțit stânjenită. Oare François venise aici? Fusese

primit în această dezordine seducătoare? Eu însămi eram sensibilă la farmecul acestei camere, cu dulapuri întredeschise, din care se vedeau blănuri, cu bijuterii aruncate și cu patul mare șifonat.

Dar, pentru ca dezordinea să fie seducătoare, trebuie să fie somptuoasă.

„Foarte multe milioane, foarte multe milioane“ ne spusese Sandra.

Era o femeie de afaceri inteligentă. Tot ceea ce făcea era prevăzut cu grijă. Cheltuia probabil o avere pentru a ocupa acest apartament. Nu din plăcerea de a risipi, ci din preocuparea de a-și susține poziția socială. În acest cadru, putea primi ziariști, încălțată în papuci, îmbrăcată cu un pulover vechi și să le pregătească o ceașcă de „cafea bună“, într-un colț al camerei, fără ca ei s-o ia drept o actriță fără importanță în căutare de angajamente. Rând pe rând vampă sau ingenuă, părea nepăsătoare, pentru că bărbații considerau asta fermecător. Totul era logic și coerent în cariera ei. Totul, cu excepția atitudinii față de François. Nu mai avea nevoie de el. Nu-i mai era de nici un folos. Interesul care o lega de el, nu putea fi decât sentimental. Și destul de puternic pentru a se opri din drumul ambiției și a-l face să-și piardă timpul și gândurile.

Un teanc din „Sandra și a șaptea artă“ era așezat pe șemineu. Pe noptieră am observat un fel de altar al familiei, cu mai multe fotografii în rame mari din piele. Pe pernă, era

un leopard din pluș, care m-a făcut să zâmbesc. Și brusc, am recunoscut pe măsuța de toaletă, trei mici forme cunoscute. La loc de cinste, într-un suport de cărți din argint masiv, stăteau strânse cele trei romane ale lui François.

La fiecare nouă descoperire a prieteniei lor, mi se părea că Francois petrecuse o viață întreagă alături de Sandra. Totuși, era inofensiv să scrie o dedicație unei femei, pe cărțile sale. Încercam să-mi reprezint scena, găseam formele fermecătoare și mi-l imaginam aducându-i-le chiar în această încăpere...

„Resta viciu'a me, ti voglio bene, tanto bene..."

Discul era prea tandru pentru dispoziția mea.

Cine știe dacă Sandra nu așezase romanele la vedere, pentru a le observa eu? Era suficient să întind mâna, să caut pagina de gardă și să citesc dedicația... Am privit prima carte. Cât de fericiți eram când a scris-o! Tocmai ne căsătorisem. Cartea îmi era dedicată. Bietul François, cât muncise! Nu ne amenința nimic, în afară de chitanțele de chirie și facturile de la gaz. Al doilea roman plătise acoperișul de la Chauvry. Al treilea, apăruse anul trecut. Frumos an! Nu-i reproșam nimic. Avusesem cel mai bun și minunat soț din Paris. Avea treizeci și doi de ani și era fericit. Crezusem că asta se datora acelui univers pe care ni-l formasem, Elizabeth, obiceiurile noastre și eu, care-i eram alături. Dar era fericit datorită lui însuși, pentru că devenise bărbat. Bărbaților le place munca, puterea și succesul. Dar le place și dragostea femeilor. El o

avea pe a mea. Îi rămăsese fidel, neglijând-o pe a altora, până în ziua în care sosise Sandra. Pentru el, totul era nou. Originea ei, meseria, obiceiurile. Nu vorbea ca mine, nu râdea ca mine. Deosebirea de naționalitate se regăsea până și în parfumuri. Iar exotismul este întotdeauna seducător. Mai ales când este vorba de o creatură atât de strălucitoare ca Sandra, care se oprește pentru a te iubi, în timp ce este făcută pentru ca toți bărbații s-o dorească.

Am auzit-o cântând în zgomotul apei. Probabil făcea baie.

Eram singură. Îmi era de-ajuns să întind mâna, să caut pagina de gardă...

Dar n-am întins mâna. Nu voiam un verdict stabilit printr-o ușă întredeschisă. Dacă François nu mă mai iubea, trebuia să mi-o spună el.

Sandra a revenit din baie, desculță, cu părul în dezordine peste umerii bronzați, mai Colombină ca niciodată cu juponul și bustiera albe. Frumusețea ei nu înceta să mă surprindă. Am observat că o priveam pentru prima dată cu ochiul pe care-l aveam pentru modelele mele. Fața era perfectă, adorabilă, umerii și bustul, brațele și mâinile, la fel. Încerca să facă puțină ordine în jur, înghesuind niște haine într-un sertar, enervându-se pe un dulap pe care nu-l putea închide. Tropotea și am remarcat pentru prima dată picioarele puțin grosolane. Doream să desenez și asta m-a umplut de bucurie. Știam că i-aș putea face Sandrei un portret, lipsit de orice gelozie. Aș lucra

pentru a reda frumusețea patriciană, susținută de aceste picioare de copilă sărmană. Toată splendoarea unei nații era desfășurată în această tânără femeie și se sprijinea pe slăbiciunea acestor picioare făcute pentru a alerga de-a lungul plajelor sălbatice, pentru a merge sub ploaie, vânt, soare, strivind algele și scoicile, pentru a aștepta cu disperare pescarii rătăciți.

A văzut că m-am apropiat de ramele din piele și mi s-a alăturat lângă noptieră. A sărutat o fotografie și mi-a arătat-o. Într-o grădină, trei persoane erau prăvălite pe șezlonguri. Fața unui bătrânel cu mustață dispăruse aproape sub o pălărie de paie.

– Mio papa, spuse ea.

Suferea de reumatism și mama rămăsese să-l îngrijească. Alături de el, un bărbat tânăr, gras și urât, se odihnea scărpinându-și pieptul păros, prin cămașa descheiată.

– Ettorino, mio fratello.

A smuls pick-upul din priză, întrerupând o vorbă de dragoste a cântărețului și mi-a întins fotografia unui garaj, pe care-l cumpărase fratelui, cu un an înainte. Un garaj superb. Ettorino poza în fața pompelor de benzină, în mijlocul personalului său. Dar Sandra a strâmbat din nas și mi-a spus că bietul Ettorino nu se putea ocupa de garaj, pentru că era mereu obosit.

S-a întors la fotografia de familie.

– Mamma mia, a spus arătându-mi o femeie cu ochi negri, imenși.

Sandra stătea în picioare, în spatele șezlongului mamei sale, și se aplecase peste umărul ei, pentru a o săruta.

– E una mamma tanto brava, a spus.

Am privit-o și am văzut că avea lacrimi în ochi.

– Poveretta, a continuat, ținând rama în mână.

Apoi, s-a luminat și mi-a întins fotografia a două fetițe în uniformă, într-un parc.

– Le mie sorelle!

Erau adorabile. Cea mai mică trebuia să aibă doisprezece ani, cea mai mare, cincisprezece. Aveau ochii mari ai mamei și ai surorii lor. Dar am întrebat-o pe Sandra de ce purtau acele rochii neelegante din lână gri, pălăriile rotunde din fetru și acele gulerașe plisate. M-a privit cu stupoare, fără să-și poată imagina că nu știam de existența celui mai bun colegiu din toată Italia, Poggio Imperiale, din Florența. Era frecventat de fetele de familie. Însăși Marie-Jose fusese crescută acolo, mi-a spus cu mândrie. În ceea ce mă privește, m-am mirat că uși atât de bine închise, se deschiseseră în fața acestor fetițe. Sandra mi-a simțit probabil curiozitatea. Mi-a povestit demersurile sale, mi-a numit prietenii care interveniseră pentru ea și mi-a spus suma pe care a plătit-o la pension. Asta fusese cea mai măgulitoare victorie asupra societății.

I-am spus că le găseam pe surorile ei foarte frumoase și am întrebat-o dacă le va îndemna să facă cinema. A pus

fotografia la loc și mi-a răspuns cu o voce lentă și vibrantă că micuțele nu vor face niciodată această meserie. Le dusese la acel colegiu ca să devină niște doamne, ca să învețe tot ceea ce îi lipsise ei. Avea în voce amintirea anilor de sărăcie, necazul umilințelor acceptate, mila pentru suferințele familiei, dar și dorința de a le răscumpăra nefericirea cu tot norocul ei.

– Io sono capo di famiglia, a spus cu mândrie, scuturându-și părul negru.

Fusese născută într-o familie de săraci și, datorită ei, toți ai săi deveniseră bogați.

– Le faro tutte due principesse.

I-am spus că trăim într-o lume în care prințesele voiau să se facă actrițe. Dar Sandra era la adăpost de paradox. Și-a sărutat familia cu o ultimă privire și se aruncă asupra unui fluviu de ciorapi care curgea dintr-un sertar. Grația indecentă cu care își încălța ciorapii ar fi făcut să moară un apoplectic. A dispărut apoi într-o rochie largă de tafta neagră. S-a întors spre mine și m-a întrebat dacă această ținută era potrivită pentru vernisaj. M-am uitat la ceas și i-am spus că era prea târziu pentru a merge să vedem acea expoziție, astăzi. Și-a cerut mii de scuze și a declarat că nu o voi putea ierta niciodată că mi-am pierdut timpul.

– Nu mi-am pierdut timpul, i-am spus cu gravitate. Te-am cunoscut mai bine și doresc să-ți fac portretul.

S-a așezat lângă mine și m-a întrebat cum aș prefera-o. I-am explicat că încă nu știam, că va trebui să-i fac multe desene, că va trebui să vină să petreacă una, două zile în casa noastră de la țară, ca să fim liniștite. Nimic nu-i făcea mai multă plăcere decât să-și vadă imaginea reprodusă. M-a privit cu un nou interes.

I-am propus să mergem să-l luăm pe François de la birou și apoi să cinăm într-un bistrou. A fost imediat în picioare, s-a văzut în oglindă, s-a considerat prea elegantă și a lăsat rochia să alunece. A îmbrăcat alta, dar s-a strâmbat înainte de a o încheia. Din nou în jupon și bustieră, se gândea, în mijlocul camerei. Și-a lovit brusc fruntea și a scos dintr-un dulap o rochie cu bretele din jerseu negru. A pus-o pe pat și și-a scos încet juponul larg. În mintea mea dansau o mulțime de mici Sandra cu forme exacte. În lipsa totală de pudoare, exista ceva inocent. A încercat niște pantofi, în vârful picioarelor și i-a aruncat rostogolindu-se, în cealaltă extremitate a camerei. I-a trebuit mult timp să părăsească încăperea. A închis o scrisoare care trebuia să plece în aceeași seară în Italia, și-a schimbat brățara în ultima clipă, a ieșit, s-a întors cu mine, a sunat camerista pentru a-i explica în ce măsură trebuia să facă ordine și să respecte dezordinea, a trimis un sărut familiei și, în sfârșit, m-a tras după ea.

***

Urcând scara care ducea la biroul lui François, ne-am întâlnit cu domnișoara Reine, care pleca. A părut mirată văzându-ne pe amândouă. Încă o dată, lumea își asuma răspunderea de a-mi aminti situația. Făceam tot posibilul să uit, dar oamenii erau acolo, vigilenți, înarmați cu prietenie sau cu rea-voință. Probabil nu știau nimic mai mult decât știam eu. Poate mai puțin. Dar atitudinea lui François și a Sandrei nu le scăpase. Și, după inima lor, erau gata să mă plângă sau să râdă de mine. Domnișoara Reine mă plângea, probabil. Mai ales văzându-mă prietenă cu această femeie rea, care voia să-mi ia soțul.

Domnișoara Reine avea un suflet delicat și o inimă pură.

Sandra a fost cea care a deschis ușa biroului lui François. Imediat ce am intrat, mi s-a părut că era preocupat și că zâmbea silit. Ne-a întrebat dacă vernisajul fusese strălucitor și a părut mirat că nu avusesem timp de a merge acolo.

– Dar ce ați făcut? a întrebat.

– Am vorbit despre o mulțime de lucruri. Am privit rochii, fotografii. Sandra are un apartament încântător la Royal-Monceau.

François n-a răspuns, apoi a exclamat cu o voce veselă, arătând hârtiile care îi acopereau biroul.

– Venirea Sandrei pică bine. Tocmai am primit în această după-amiază primele cifre de vânzare ale cărții. Dacă va continua în acest ritm, va mai câștiga niște bani.

Nu era vorba decât de primele zece zile la Paris și raportul nu era decât aproximativ. Dar acest debut, lăsa să se spere un succes. François i-a explicat Sandrei că, în cazul în care cartea se va vinde în același ritm timp de șase luni, va încasa o sumă frumoasă. A calculat rapid pe colțul sugativei cifrele la care s-ar fi ajuns, și i le-a tradus.

– Soltanto!

Au izbucnit în râs. Era într-adevăr lacomă. Dar François n-a râs. I-a spus că mulți dintre scriitorii buni ar fi fericiți să câștige atât de mult cu o carte. S-a ridicat și și-a îmbrăcat impermeabilul. L-am simțit nervos. Cât despre Sandra, avea buzele strânse și părea supărată. Pentru a destinde atmosfera, am spus pe un ton calm:

– M-am gândit că am putea merge să cinăm, în seara asta...

– Iar ieșim! a spus François printre dinți.

Dar Sandra a înțeles. A început să vorbească foarte tare, spunând că nu dorea deloc să iasă, că nu-i va mai impune mult timp prezența sa și că se va întoarce singură la hotel. Am încercat s-o calmăm, dar n-am reușit să spunem vreo vorbă. Și, pe neașteptate, a strigat că n-a pretins niciodată că este un scriitor bun, nici măcar un scriitor și că François o știa mai bine decât oricine. A izbucnit în plâns și s-a aruncat spre mine. Am ținut-o în brațe, iar ea tremura și spunea cuvinte întretăiate, udându-mi umărul cu lacrimi. François, părând mai mic în impermeabil, avea un aer consternat. Din fericire, n-a intrat nimeni. Treptat, Sandra s-a calmat. I-am ridicat fața,

i-am șters lacrimile și am sărutat-o. N-a vrut să-l privească pe François, care a rămas nemișcat în mijlocul încăperii. M-am întors spre el și am spus:

– François...

S-a apropiat de Sandra și a început să-i explice în italiană.

– Îmi pare rău că te-am rănit. Știi bine că nu aveam această intenție... Dar am avut atâtea supărări, astăzi...

Amândouă l-am privit la fel și i-am pus aceeași întrebare. Ne-a spus că nu erau necazuri personale și că nu putea vorbi despre ele. Am fost brusc îngrijorată, iar Sandra n-a mai fost supărată. I-a zâmbit când i-a sărutat mâna și i-a cerut iertare. Am coborât spre mașină și fiecare s-a declarat încântat să meargă să cineze în bistroul la care mă gândisem.

Era un restaurant modest, ținut de un tip originar din Auvergne și de soția lui. Nu avea decât cinci mese și un bar mic, cu tejghea din marmură, în sală. Pe mesele cu fețe de masă din hârtie se aflau tacâmuri ușoare, farfurii grosolane și cuțite subțiri, cu mânere din lemn, dar mănătărcile cu sos de pătrunjel și carnea de vacă înăbușită de Amelie, patroana, aveau întreaga savoare a Masivului central. Uneori, întâlneai acolo un bărbat tânăr, simpatic, puțin adus de spate, care purta ochelari.

„Avem noroc, mi-a spus într-o zi patronul, cu accentul său din Cantol. Este un copil bun. Tocmai a intrat la școala normală superioară și profesorii sunt mulțumiți de el“.

Spunea cu respect „Școala normală superioară“ ca și când ar fi spus „ Domnul Președinte al Republicii“.

La prânz, restaurantul primea oamenii de rând din cartier. Funcționari, midinete și muncitori, stăteau la rând pe trotuar, așteptând să se elibereze un loc la o masă. Iar seara, din teatrele și sediile ziarelor din vecinătate, se revărsau actori și redactori, care se amestecau cu câteva perechi elegante. Parizieni din Paris, din Londra sau din Bagdad, nu erau bine văzuți de obișnuiții locului, dar anunțau o popularitate a patronului din Anvergne.

Când am sosit, nu era nici o masă liberă. Patronul ne-a propus să așteptăm la bar.

– Ciao bellezza! a spus o voce.

Sandra s-a întors și a recunoscut un fotograf pe care-l întâlnise în acea dimineață la studio. Cina în fugă cu un ziarist. Amândoi erau în smoching și mergeau probabil la o gală. Sandra le-a zâmbit.

– Signorina Tiepola, Don Juan al literelor și o frumoasă blondă necunoscută, fă-mi fotografia asta, Victor și o vom plasa în „adevăratul Paris by night“ de sâmbătă, a spus ziaristul, cu gura plină. Patroane, pozează în spatele barului, cu ei, apoi adu-ne două filtre și trece totul în contul meu.

Fără să-și părăsească locul, Victor și-a scos aparatul, a cuplat flashul, a băut o înghițitură de vin de Beaujolais, s-a întors spre noi, a strigat „Atenție“, a făcut două poze și s-a întors la prăjitura cu rom.

– Este rândul meu, a spus patronul, ce le-ar face plăcere doamnelor?

Toți mesenii ne priveau. Dar aici, mă simțeam mai în largul meu decât în restaurantul de trei stele din serile trecute. Știam că Sandra nu va face excentricități, deoarece nu eram într-un local de lux. Cei doi ziariști s-au ridicat și au trecut pe lângă noi, sfătuindu-ne să ne grăbim spre masa lor. Ne-am luat paharele cu aperitive. Patronul ne-a urmat cu lista de bucate. Sandra i-a spus că se încrede în el pentru a-i alege meniul.

Momentul era serios. Amelie a ieșit din bucătărie și a venit să-i vorbească soțului său.

Pentru prima dată, am văzut-o pe Sandra apreciind mâncarea care i se oferea. Cinstea extraordinară a gazdelor se regăsea până și în salata cu ulei de nucă. În acest local, nimic nu era falsificat. Iar carafa de vin însoțea cu succes brânza de capră, trimisă din regiune de un frate al patronului.

Mă grăbeam să știu ce motivase aerul îngrijorat al lui Francois. Nu puteam crede că neliniștea sa nu avea legătură cu situația noastră actuală. Și de unde venea oare clipa de enervare împotriva Sandrei? Mâncând cu poftă, aceasta părea că-și uitase lacrimile. François o încuraja și discuta vesel cu ea, dar îl cunoșteam destul de bine pentru a ști că era doar un calm aparent. Oare ce se întâmplase? De data aceasta eram hotărâtă să pun întrebări, până când François îmi va răspunde.

Am fost atât de curioasă, încât când am lăsat-o pe Sandra la hotel, am uitat să-i dau întâlnire.

– Ei bine? l-am întrebat pe François, îndată ce am fost singuri.

– Îți voi povesti acasă.

A trebuit să rulăm în tăcere, să traversăm Sena, să-și parcheze mașina în locul său de pe chei, să intrăm în casă, să urcăm scara, să deschidem ușa... Totul cu acea întrebare fără răspuns, cu acea teamă care se transformase în tulburare psihică.

François a împins zăvorul după noi.

– Ei bine? am repetat.

A făcut un gest obosit, care voia să spună: „Așteaptă".

M-am gândit: „A luat o hotărâre".

Și brusc, m-a părăsit orice dorință de a ști.

M-am dus în cameră și m-am așezat pe pat.

– Este sfârșitul, mi-am repetat distrată.

François s-a așezat lângă mine și mi-a luat mâna. Era amabil. Era normal. De altfel, nimic nu mai avea importanță.

– Este o poveste atât de penibilă, încât îmi vine greu să-ți povestesc. Dar acum te văd îngrijorată și-ți datorez explicații.

Am dat din cap.

– Ți-am povestit despre romanul pe care mi l-a adus Marie de Maurieu?

Ce amestec avea oare Marie, aici? L-am privit fără să răspund.

– Romanul Mariei! Iubito, visezi?

– Da, da, îmi amintesc, la întoarcerea din vacanță, ți-a dat un manuscris.

Dar m-am gândit: „Oare când va pune problema noastră?“

Acum, când François a început să vorbească, și-a pierdut orice stânjeneală.

– Am găsit acest manuscris senzațional. Dar cum patronul este susceptibil și nu trebuie să afirmi nimic, înainte de a-și forma el însuși o părere, i l-am dat fără să-i spun nimic. În dimineața aceasta, a intrat în biroul meu, anunțându-mă că era o capodoperă. I-am telefonat imediat Mariei și a venit după-amiază, pe la cinci, să mă vadă.

A ridicat capul spre mine și mi-a spus:

– Știu că n-o placi, dar...

L-am întrerupt, puțin enervată:

– Te înșeli, iubitule, ea este cea care nu mă place.

– Adevărat, a recunoscut. Ai fost foarte amabilă, iar ea te-a descurajat...

Părea că reflectează. Apoi m-a privit și mi-a spus.

– Dacă nu v-am primit bine, pe Sandra și pe tine, când ați venit, este pentru că mă gândeam la Marie...

Așadar, pentru moment, nu era vorba despre noi. Încă nu era, de data aceasta. M-am simțit ușurată, curioasă din nou, în legătură cu acea poveste care nu mă privea.

François o întâmpinase pe Marie cu entuziasmul și căldura pe care le merita cartea sa. Îi mărturisise impresiile

sale și prezisese succesul pe care-l va avea, probabil, romanul... Ea îl ascultase fără să spună o vorbă, fără să piardă nici un compliment, fără să-și arate vreun sentiment. În cele din urmă François se oprise, fără să știe ce să mai adauge pentru a înveseli acea statuie, pentru a smulge un cuvânt acelei mute. Niciodată nu fusese atât de rece cu el. Când François tăcu, Marie mai păstră câteva secunde de liniște, apoi îl întrebă dacă într-adevăr credea tot ce-i spusese. Descumpănit de această atitudine, François îi răspunsese cu puțină bruschețe, că nu avea obiceiul să măgulească. În acea clipă, ea își pierduse impasibilitatea și rezerva și-i spusese:

– Te-am întrebat asta, pentru că voi muri.

Chipul îi era răvășit. Nu mai era doamna distinsă, pe care nu o putea atinge nici o întâmplare a vieții. Lacrimile i se rostogoleau pe obrajii palizi, buzele îi tremurau, umerii i se încovoiaseră. Îngrozit, François nu știa ce să spună în fața acestei nefericite care, pentru prima dată, cedase în fața lui. Descoperise că era o femeie deja bătrână, vrednică de milă și știa că nu mințea în prezicerea sa. Câteva luni, un an, poate doi... Și-i era frică, o frică îngrozitoare de moartea care o aștepta, strângând din mâinile albe, cu vine umflate.

Apoi își revenise, își șterse ochii și vorbise despre editarea cărții, cu voce calmă și precisă.

Și cea care părăsise biroul era din nou Marie de Maurieu, marea doamnă lipsită de căldură și fără slăbiciuni.

L-am simțit pe François trecându-mi o mână peste frunte. Am ridicat ochii spre el. Îmi era greață.

– Când ați sosit, a continuat, eram încă sub șoc. Aș fi preferat să-mi revin în liniște. Dar sunt lucruri care Sandrei nu i se pot explica.

„Sunt lucruri care Sandrei nu i se pot explica“: această frază m-a umplut de o fericire rușinată, de nemărturisit. Trebuia să mărturisesc cu groază că, în adâncul inimii mele, povestea lui François mă ușurase. Sărmana Marie! Oare de ce nu-mi permisese s-o iubesc? Condamnarea sa mă copleșea de durere, dar o voce mică îmi murmura că trebuia să trăiesc și că, poate, zilele rele se vor termina.

– De ce mi-ai relatat această poveste? i-am spus lui François. Știi că Marie nu mă iubește și că i-ar displace să fiu la curent. Ți-a încredințat doar ție această suferință.

– Te-am văzut îngrijorată, mi-a spus. Și aveam nevoie să știi toate astea.

– Îți mulțumesc, i-am murmurat, punându-i mâna pe umăr.

Dar recunoștința mea se îndrepta cu o infinită tandrețe spre muribunda care, fără să știe, ne apropiase iar.

Capitolul 8

Trezindu-mă, a doua zi dimineață, primul gând a fost pentru Sandra. Dorința de a-i face portretul, mi s-a confirmat. I-am spus lui François. N-avea nici o importanță că el simțea o altă emoție decât aceea, foarte pură, pe care o încercam eu. Între noi existau lucruri care între ei nu puteau fi. Nu Sandrei îi povestise François tristețea sa.

A părut fericit să mă vadă într-o dispoziție studioasă, ceea ce trăda o anumită stăpânire față de mine însămi. Am așteptat ora unsprezece, apoi am sunat la Royal-Monceau. Mi s-a răspuns că domnișoara Tiepola plecase la Montfort-l'Amaury cu fotografii, pentru toată ziua.

Am închis, înciudată. Nu mai știam ce să fac în această zi pe care o aveam în fața mea, lungă și plictisitoare. Nu m-am gândit că Sandra ar putea avea și alte lucruri de făcut, decât să răspundă plăcerii mele. Oare cine erau acei ziariști? De ce nu ne spusese nimic despre ei, în ajun?

La ora prânzului, François m-a întrebat dacă vom cina cu Sandra. I-am răspuns că nu și am considerat că i-a acceptat absența cu înțelepciune. Eu nu mă gândeam decât la ea.

Nu doream să încep altă lucrare, casa mă plictisea și mă temeam de prieteni.

Seara, după cină, François a refuzat să meargă la cinema și s-a instalat la masa de lucru. Eu am scos niște pânze noi, am ascuțit niște creioane, mi-am curățat niște pensule și niște perii. M-am culcat gândindu-mă că, a doua zi dimineață, îmi voi regăsi modelul.

Când am telefonat, Sandra încă dormea. Se întorsese foarte târziu și ceruse să fie lăsată să se odihnească. Am închis, fără să mă gândesc să-mi spun numele. Spre prânz, am sunat din nou. Ieșise.

Brusc, m-am gândit la nervozitatea lui Francois, când fusesem alaltăieri să-l luăm de la birou și la lacrimile Sandrei. Niciodată nu se plânsese atât de mult acolo, ca în acea zi. Dar, dacă lacrimile Mariei de Maurieu erau tragice, cele ale Sandrei erau lacrimi ale unei copile răsfățate. Poate François o rănise umilind-o în fața mea și îl pedepsea, privându-l de prezența sa. În fond, asta am vrut. Dar acum, ceea ce doream mai presus de orice, era să-i fac portretul tinerei femei.

Perseveram la telefon, când s-a întors François, pentru prânz. Linia nu era liberă.

– Mi-e foame, a spus François.

Am privit ceasul și am observat că era ora unu și treizeci și cinci. M-am scuzat pentru neatenție și am alergat la bucătărie

să iau un platou cu aperitive. Amândurora ne era foame și am mâncat în tăcere. Apoi, m-am dus să iau carnea și legumele și le-am pus pe masă.

– Te simți bine? i-am spus lui François.

– Mult mai bine, mi-a răspuns râzând, muream de foame!

Am întins mâna spre telefon și am început să formez un număr.

– Pe cine suni cu atâta pasiune? m-a întrebat.

– Pe Sandra, n-am putut-o găsi toată dimineața.

– Sandra? Îți pot da eu vești despre ea, am văzut-o de dimineață.

Am pus telefonul lângă farfuria mea.

– Nu mi-ai spus...

– N-am știut că așteptai ceva de la ea.

A mâncat liniștit. N-am mai dorit să-i fac portretul. M-am neliniștit, m-am temut că era supărată pe el și ei erau împreună. François ajunsese la ora unu și treizeci și cinci și eu mă scuzasem pentru întârziere.

– A venit la birou?

– Ca o furtună. Este foarte enervată.

– De ce?

– Gala filmului său este vinerea viitoare și este asaltată din toate părțile.

– Unde are loc gala?

– La Empire. Sandra este nemaipomenită! Ah! nu se poate spune că-și pierde capul. Când a hotărât să-i reușească ceva...

Și-a regăsit acel entuziasm admirativ care mă duruse atât de mult într-o seară, la Chauvry.

– Dacă ar fi provocată, i-ar duce ea însăși o invitație președintelui Republicii! Și, cel mai tare, este că el ar veni!

Îmi place munca, dar artiștii îmi fac teamă. Am crezut că François era ca mine. Dar nu, era impresionat de acea forță combativă și încrâncenată, pe care o emana Sandra.

– Nu te-a mai văzut din acea zi? l-am întrebat.

– Din ce zi?

– Da, i-am spus enervată, din acea zi, când i-ai spus lucruri neplăcute.

– Oh! s-a uitat, ne-am înțeles, să nu mai vorbim despre asta!

Oare de ce mă amestecam? Nu aveau nevoie de mine.

– Am dus-o să mănânce un sandviș la Pam-Pam, a continuat François, pentru că nu avea timp să mănânce de prânz. Și am ajutat-o să rezolve o problemă de conștiință, care o frământa.

– Ce problemă de conștiință?

– În seara galei, ar fi vrut să aibă o rochie italienească, dar a îmbrăcat deja toate rochiile de seară pe care le-a adus aici. Era dezolată să-și pună o rochie franțuzească, dar i-am spus că astfel îi va emoționa pe parizieni și asta a hotărât-o să meargă să-și comande una.

– La cine?

– La Dior! a exclamat François, ca și când întrebarea era prostească.

Apoi a scos din buzunar un pachet de cartoane lucioase și mi-a spus:

– Mi-a adus câteva invitații. Nu știi pe nimeni căruia i-ar face plăcere?

– Nu.

– Bun. În acest caz, le păstrez pe ale noastre și dau restul lui Verneuil, să le distribuie cât mai bine.

– Mă întreb cu ce să mă îmbrac în seara aceea? i-am spus visătoare.

– Nu-ți face probleme, a exclamat François indiferent, vom fi mai puțin priviți decât ea!

Am început să frământ o bucată de miez de pâine.

– Nu ți-a spus dacă vine cu noi la Chauvry?

– Nu știam că era vorba despre așa ceva, a făcut cu mirare. Oricum, nu-i va fi posibil. Petrece weekendul la Jean Brevan.

– Cine este Jean Brevan?

– Regizorul care face filmul lui Robin.

– Ah, asta este!

– Da. Familia Robin o duce mâine după prânz la Bougival. Sandrei îi este teamă că doamna Robin îi va face mutre timp de două zile! a încheiat François râzând.

– N-ar avea dreptate.

– Desigur. Dar este stupid de geloasă.

– Gelozia este întotdeauna stupidă, am declarat sentențios, în timp ce în sinea mea, mă rugam: „Să plece! Să plece! Triumful s-o ducă atât de sus cât se poate, foarte departe, foarte departe de noi...“

***

Dar, a doua zi, rulând spre moară, nu mă mai gândeam decât la bucuria de a o revedea pe Elizabeth.

Moara, câinele, servitoarea și fetița, ne așteptau cu fidelitatea obișnuită. Elizabeth se agață de gâtul tatălui său ca o mică vampiră. Aristide scheuna, sărind în jurul meu. Hortense ieșise din bucătărie în arome de tartă și friptură. Moara era o casă plăcută. Masa de piatră pe care o ceruisem de atâtea ori, draperiile din bumbac alb, vazele pline cu ultimele flori, totul era binefăcător și binevoitor.

Am mâncat de prânz, cu Elizabeth, în grădină. Era foarte mândră, Hortense o învățase să numere și mergea până la șapte, fără să se plictisească. Aristide își pusese capul pe genunchii mei și ofta de bine. Ne-am dat multă osteneală s-o facem pe fetiță să se culce după prânz. A trebuit să-i promitem o lungă plimbare în pădure.

În timpul siestei, ne-am relaxat în grădină. Debarasând masa, Hortense mi-a povestit ultimele noutăți din Chauvry, un țânțar întârziat bâzâia liniștit și, uneori, pe genunchi ne cădeau frunze.

La ora patru ne-am îndreptat spre pădure. Elizabeth mergea între noi, curajoasă, cu pași mici. Mâna îi era reconfortantă. Toate amintirile pe care le aveam despre ea, erau adorabile. Chiar și nașterea sa. Și dacă aș mai avea un copil? N-ar fi oare cel mai bun mijloc pentru a-l păstra pe

François? La acest calcul, m-am simțit roșind. Dar acest gând s-a oprit doar în mintea mea. Între două ființe care se iubesc nu trebuie să existe decât legături, niciodată piedici. Nimic nu dădea o siguranță pentru viitor. Nici măcar această viață mică născută din amândouă inimile noastre.

Pe culmea coastei, Elizabeth oftă:

– Sunt foarte obosită, a spus, ridicând capul spre tatăl ei.

Acesta a luat-o în spate. Era fermecător. Aristide i-a privit cu indulgență și a dat din coadă. Am respirat cu toate puterile aerul pădurii.

Am luat gustarea pe iarbă, ca niște școlari, într-un luminiș în care parcă încă era încă vară. Aristide a avut partea lui de ciocolată care mirosea a cârnați și de cârnat care mirosea a ciocolată. După ultima înghițitură, Francois și-a pus capul pe genunchii mei și a adormit.

– Sst! a făcut Elizabeth spre câine. Să nu vorbim tare, tata doarme.

Cuminte și tăcută, pe mușchi, culegea frunzele de castani, pentru a se îmbrăca în zână. Mi le-a adus cu mici pietricele roz, pe care le numea bijuterii și cu ciuperci minuscule, necomestibile și fructe sălbatice, bune și uscate, care căzuseră din arbori și pe care le destinase meniului pentru păpuși. Răcoarea urca din iarbă, amorțindu-mi picioarele, dar aș fi rămas până la sfârșitul lunii în acel luminiș, cu acest copil, acest câine mare și cu plăcuta povară a celui care dormea nemișcat.

Ultimele raze de soare au dispărut printre ramuri, într-un loc izolat de pe cer. François a deschis ochii. Imediat, Elizabeth și-a regăsit graiul, iar câinele a sărit pe labe.

Am coborât purtând în coșul pentru gustare, toate minunile pădurii. Hortense aprinsese un foc bun, pentru a ne încălzi. I-am făcut baie Elizabethei, apoi am făcut-o să cineze lângă șemineu. Privea, cu ochii ațintiți cu încântare, focul încărcat de toate promisiunile iernii.

În noaptea aceea, am dormit ca niște copii.

A doua zi dimineață, am știut că nu mai puteam picta.

M-au trezit cocoșii, ca în zilele frumoase de vară. Pentru a nu pierde nimic din lumina nouă, am părăsit patul în care François dormea încă. M-am simțit nevătămată. Toate gândurile mi se îndreptau spre un dreptunghi de pânză neatins. La acea pânză m-am gândit îmbrăcând niște pantaloni fără formă și două pulovere vechi, pătate de vopsea. Puteam înfrunta frigul și petele. Am coborât. În încăperea mare era călduț încă de la focul din ajun. Am trecut în bucătărie. Hortense îi dădea să mănânce Elizabethei. Mi-am sărutat fiica și m-am așezat alături de ea. Cu coatele sprijinite pe mușamaua în pătrate, mi se părea că amândouă eram mici. Hortense mi-a turnat ceai într-un bol cu flori roșii, pe care nu-l lăsa niciodată să iasă din bucătărie.

– Cu ce ne distrăm astăzi? m-a întrebat Elizabeth.

A fost dezolată să afle că aveam intenția să lucrez.

Am ieșit în grădina udată de o rouă rece. Soarele de septembrie încălzea câteva flori și frunze, înțepenite peste

noapte. M-am dus până la pârâu. Un abur înghețat urca din apă, dar eram bine îmbrăcată, iar razele vor înlătura bruma. Aveam în față orizontul meu. Acel orizont care ne sedusese cu trei ani în urmă, vizitând ruinele morii. Acel orizont pe care nu oboseam să-l pictez și să-l desenez în fiecare anotimp, diferit ca relief și culori.

M-am instalat încă o dată pe malul apei. Mă simțeam bine. Nu visam la nimic altceva decât la acea fericire moderată, care preceda lucrul. Să-ți cauți un loc bun în fața universului care ți se oferă. Să scoți o perie lată, veche, pensulele preferate, să prepari o paletă cu nuanțele toamnei... Brun, verde, alb. Și lucrul începea de la sine, în ritmul periei care acoperea fondul. În acea clipă mi se părea că mă plimbam. Mintea mi se ducea la două picioruțe care zburdau printre aleile imaginației mele. Numai ochii mici făceau legătura între lume și mână.

Mi-ar fi trebuit o meserie care să-mi interzică să gândesc. Nu m-aș fi gândit la Sandra. Mecanismul s-a oprit. Pe pânza abia începută, mâna-mi șovăia, semnele s-au tulburat, apoi a rămas nemișcată.

În fața mea, calmă și melancolică, se întindea luna septembrie de la Chauvry. Am încercat s-o văd, să-i înregistrez tentele blânde și reliefurile estompate. Dar în suflet aveam o altă toamnă, o altă melancolie, o altă moarte decât cea a unui anotimp. M-am simțit pierdută într-o suferință fără scăpare. Mâna îmi era neputincioasă să mă

elibereze de gândurile mele. Am rămas nemișcată, lipită de pânză, cu peria strânsă între degetele încordate.

Nu mai puteam să pictez.

Îmi era frig și îmi era teamă. În acea clipă, am urât-o pe Sandra. A stricat totul, a distrus totul. S-a terminat cu mirosul plăcut al vopselei de ulei, cu constituția robustă a mestecenilor, cu roșul unic al scorușilor sălbatici. Am crezut că aceste bucurii simple vor fi plăcute inimii mele sensibile. Dar aceste lucruri mi-au fost refuzate.

Nu mai era nimic în fața mea, decât o disperare la fel de mare ca pădurea.

– Cum merge lucrul? a spus vocea lui François.

Am tresărit. Fără să răspund, m-am ridicat și mi-am luat pânza de pe șevalet. O singură idee îmi dădea puterea să merg: să nu plâng înainte de a ajunge acasă.

– Iubito? m-a întrebat François cu îngrijorare, mergând în spatele meu.

I-am respins cu blândețe mâna.

În încăperea mare, focul era aprins. Am aruncat pânza, fără o privire. Am simțit că suspinam și am urcat pentru a mă arunca pe pat.

Prăbușită peste cuvertura pe care o udasem cu lacrimi, am văzut cu exactitate scena de dimineață, derulându-se în mintea mea: cântecul cocoșului, șevaletul pe malul apei, paleta pătată cu uleiuri, mâna care s-a oprit... La această amintire, suspinele mi s-au întețit. Eram pierdută. Am avut întotdeauna un drum drept și un soț care să meargă alături. Iar acum, nu mai aveam nimic.

– Unde este mama? a spus o voce delicată, sub fereastra mea.

– Mama se odihnește, a răspuns François.

Dar vocea delicată mi-a uscat lacrimile. Mi-am șters ochii și am coborât în grădină. Sufla un vânt rău, făcând să zboare frunzele în jurul mesei din piatră. M-am înfiorat. În acea zi nu se putea mânca de prânz, afară. Lângă perete, mi-am văzut materialul aranjat cu grijă. François a întors capul și ochii mi s-au umezit. Am ridicat-o pe Elizabeth și am strâns-o în brațe.

– Tore! strigă ea. Sunt o pisicuță și tu ești mama ei.

Pisicuța asta mică era a mea. Făcută ghem în brațele mele, cântărea mai puțin greu decât inima mea.

Doar când ne-am aflat față în față, după prânz, François și cu mine am îndrăznit să ne privim. Ar fi fost suficiente câteva cuvinte pentru a face să se spargă buba misterului. Nu știu ce pudoare, ce intenție ne-a împiedicat întotdeauna să le rostim. Totuși, în acea zi, l-am simțit la fel de emoționat ca mine, la capătul puterilor. Ne-am privit fără să vorbim și mi s-a părut că toată viața noastră ne trecea prin fața ochilor. O întâlnire, o iubire, un copil... Și o prietenie. Acea prietenie care mă făcea să-i deplâng durerile, chiar dacă le fusesem victimă, acea prietenie care-l făcea să suporte o femeie pe care, poate, n-o mai iubea.

Eu nu știam ce se petrecea în tăcerea sa, el nu știa ce se petrecea în a mea.

Capitolul 9

Ne-am întors la Paris, la treburile noastre.

De la scena din grădină, situația mi-a devenit insuportabilă. Așteptam să se întâmple ceva. Închisă în tăcerea pe care mi-am impus-o, am ținut vorbele în mine, ca și reproșurile și regretele. Prin forța cu care se succedau curajul și descurajarea, m-am lăsat epuizată. Am fost la fel de tristă ca François. Prezența Sandrei mi-a devenit penibilă. În acel timp, mi s-a părut că ea trăia într-o lume care îmi era inaccesibilă și că François i se alătura pe cărări secrete.

Luni, n-am văzut-o pe Sandra. Cel puțin, știu că eu n-am văzut-o. N-aveam nici o ocupație. Așteptam. Treceam repede prin atelier. Îmi goleam mintea, pentru a nu mă gândi că nu mai puteam să pictez. Dar acest gând, îmi intrase în sânge și fiecare bătaie a inimii îmi vorbea despre eșec. Această neputință mi se părea definitivă, permanentă, veșnică.

Sandra a telefonat marți, pe la ora unu, pentru a ne invita la cină.

Pentru prima dată, am văzut-o jucând rolul de gazdă. Ne-a dat întâlnire la ora nouă, la Royal-Monceau. Dar, de această dată, nu ne-a făcut să așteptăm. Funcționarul de la recepție ne-a condus până la ascensor. Am făcut cu François drumul pe care-l parcursesem singură, spre camera Sandrei. Un șef de sală ne-a deschis ușa și ne-a făcut loc să trecem. Căutam în jur dezordinea care m-a întâmpinat la prima mea vizită. Valizele dispăruseră, un buchet de gladiole înflorea pe consola din vestibul. Ușa salonului s-a deschis și Sandra a venit în întâmpinare.

– Questa sera, siete gli ospiti di Sandra Tiepola, a spus întinzându-ne mâinile.

Nu ne-a zâmbit. Avea ceva ceremonios, care mă intimida. Ne-a condus în salonul în care, pe masă, se desfășura o față de masă din damasc alb. Ideea de a ne primi în apartament, dovedea că nu voia să ne trateze ca pe niște străini. Purta o rochie lungă de casă, de culoarea fildeșului, care se asorta cu lemnăria de culoare deschisă și pernele verzi din salon. Șeful de sală ne-a luat mantourile și s-a întors să pregătească niște cocteiluri. Dar unde au dispărut oare valizele? Iluminarea indirectă, câteva buchete de flori, argintăria Belle Epoque pe lenjeria albă, prezența discretă a șefului de sală, mă descumpăneau.

Așezată pe canapea, am făcut să sune un cub de gheață în pahar. Sandra a băut o înghițitură și a început să zâmbească.

– Este o surpriză! a spus în franceză.

– Una sorpresa tanto gentile! a spus François.

Privea în jur ca și când se afla acolo pentru prima dată. Dar totul se schimbase atât de mult de când cameristele făcuseră ordine, încât privirea sa nu însemna nimic.

În timpul cinei am fost puțin încordați. La desert, Sandra s-a ridicat și a trecut în camera sa. Ușa a rămas întredeschisă și am aflat unde erau valizele. Șeful de sală a așezat în fața noastră niște delicate cești Directoire, din porțelan aurit. Sandra s-a întors, aducând o catefieră electrică.

– Asta este cafea! a exclamat, punând cafetiera pe masă.

Șeful de sală a lăsat privirea în jos.

– Il meraviglioso caffe italiana, a adăugat aplecându-se pentru a-i adulmeca parfumul.

Redevenise ea însăși. Șeful de sală și-a permis o umbră de zâmbet și a dispărut.

Cafeaua era nemaipomenită. Eram siguri că nu vom dormi foarte bine. Sandra a băut două cești. Și-a pus mâinile pe cafetieră și a privit în gol.

– Gala... spuse ea.

A ridicat brusc capul:

– Quest'anno sara quello di Sandra Tiepola.

Nu-i era teamă de verdictul Parisului pentru filmul său. Era sigură de ea și de norocul său. François o privea ca pe o minune. Totul era prevăzut. Rochia era splendidă, bijuteriile erau minunate, blana o nebunie. Miercuri și joi avea întâlnire cu niște fotografi. Va dormi toată ziua de vineri. Seara, la ora cinci, va veni maseuza, la ora șase coaforul și manichiurista.

Va ieși din pat și din mâinile lor, mai frumoasă ca niciodată, pentru a veni să-și pună mănușa pe marginea din catifea roșie a lojei sale.

Nu m-am putut stăpâni să mă mir în fața încrederii și curajului său. Zâmbetul îi dispăruse.

– Questa solo e la parte mia.

Bineînțeles, fiecare avea partea sa pe pământ. A mea, care va fi oare?

***

Melancolia și cafeaua m-au ținut trează o parte din noapte. M-am gândit la starea finanțelor noastre. Am alimentat de bunăvoie fantezia Sandrei, și acum... La gală, voi purta o rochie albă. Dar ce voi pune pe umeri?

Umbrele din cameră deveniră confuze și am adormit.

În somn, m-am întâlnit cu Elizabeth. Era așezată pe un trunchi răsturnat, îmbrăcată în slipul albastru, mâncându-și tartina. Dar în jur era iarnă, iar picioarele goale stăteau pe zăpadă. I-am spus că-i va fi frig, iar ea mi-a întins zâmbind tartina unsă cu unt și mi-a spus:

– Pentru tine, mamă.

Am văzut că pe tartina cu unt era un teanc de bancnote. Am vrut să-mi iau fetița în brațe, dar a dispărut. În locul ei, Patrice prindea în ace o rochie pe un manechin din răchită.

– Vei fi cea mai frumoasă, îngeraș! mi-a spus.

Plângeam și alergam pe câmpie, strigând-o pe Elizabeth.

M-am trezit în lacrimi, în brațele lui François.

– Plângeai și nu puteam înțelege ce spuneai, m-a liniștit.

M-am strâns lângă el și i-am povestit că am crezut că am pierdut-o pe Elizabeth în zăpadă. Tremuram încă și simțeam nevoia să-i vorbesc, să mă fac ghem în contact cu căldura lui.

Am rămas cu ochii deschiși. Pentru a adormi din nou, ar fi trebuit să aud respirația regulată a fetiței mele, care dormea la douăzeci de kilometri, sub supravegherea Hortensei, să-i mângâi mâna călduță așezată pe cearșaf, să-i sărut buclele ciufulite de pe frunte.

Toată dimineața, am luptat cu mine însămi. Portretul Elizabethei îmi cădea sub ochi, în fiecare clipă. Dar de la coșmar, bătălia fusese pierdută. La ora patru, am luat o geantă, mi-am pus mănușile și m-am îndreptat spre strada Saints-Peres.

Am fost întâmpinată cu afecțiune de doamna Bernadette. Era o văduvă plăcută, de familie bună, care avea grijă de Galerie de ani de zile. Patrice o alesese, pentru că-i plăcea responsabilitatea.

– Niciodată n-a trecut atât de mult timp, fără să vă văd! mi-a spus cu un reproș amabil în voce.

Apoi s-a aplecat la urechea mea:

– Ne veți aduce o expoziție superbă și vi se va ierta tăcerea din aceste ultime luni!

Am râs forțat. În timp ce doamna Bernadette l-a anunțat pe Patrice de prezența mea, prin telefonul interior, m-am străduit să nu privesc pânzele din jur.

– Domnul Levan se scuză că vă cere să urcați, mi-a spus doamna Bernadette, este puțin suferind și nu trebuie să iasă din cameră.

Patrice locuia la mezanin, deasupra galeriei. L-am găsit în capul scării mici din lemn, îmbrăcat într-un halat de casă din cașmir, cu un fular de mătase înnodat în jurul gâtului, scuzându-se de mii de ori că mă primea cu atâta lipsă de jenă. M-a condus în birou, unde fotoliile Ludovic al XIII-lea păreau că aproape ating tavanul jos. Alegerea țesăturilor, lărgimea divanului, tapițeriile și iluminarea dădeau acea senzație de confort și de bun-gust, dragă bătrânilor burlaci englezi.

Pentru a-i ierta halatul de casă, Patrice mi-a propus un ceai.

Mi s-a părut că era lucrul de care aveam cea mai mare nevoie pe lume. Patrice trase de cordonul de mătase al unei sonerii și în spatele său se întredeschise o ușă.

– Ceaiul, a spus, cu mici dulciuri.

De ce oare n-am venit mai des aici? De ce mi-am neglijat prietenii? Patrice a așezat lângă mine o masă joasă și a deschis o cutie cu țigări.

– Este prima răceală din an, care mă țintuiește aici, ca pe un cărăbuș într-o cutie. Sunt un sărman bătrân, care are accese violente de tuse! mi-a spus oftând.

Aprinzându-mi o țigară, m-am gândit cu îndoiosare că Patrice era mai degrabă un bătrân domn. L-am privit, era fermecător cu tâmplele albe și cu aerul său semeț.

– N-am văzut niciodată un bătrân cărăbuș atât de frumos ca dumneata, i-am răspuns.

– Măgulești insecta! s-a apărat, râzând.

Dar am știut că era încântat.

Când a sosit ceaiul, s-a ridicat cu grația unui bărbat tânăr. Amelie, bătrâna servitoare a mamei sale, ducea o enormă tavă de argint. Mi-a zâmbit cu toate ridurile sale. I-am cerut vești despre sănătate.

– Merge, merge, a spus. Bietul domn Patrice a contractat o răceală.

– Haide, haide, bătrân înger păzitor, a glumit Patrice, alungă-ți neliniștea și pune aia aici, dacă n-ai uitat nimic.

Amelie a plecat și Patrice s-a aplecat asupra ceainicului. A ridicat capacul, a adulmecat ceaiul cu gravitate și a înclinat capul cu mulțumire. Tava era un spectacol adorabil. Cești le din porțelan transparent, feliile de pâine prăjită, în șervet alb, borcanele din argint vechi, buchetul de anemone și farfuriile cu dulciuri, toate păreau din visul unei fetițe gurmande și rafinate.

– Știu că nu vrei zahăr, mi-a spus Patrice întinzându-mi ceașca.

Era adevărat. Patrice nu se înșela niciodată.

– Cum se simte mama dumitale? l-am întrebat.

Chipul i s-a însufleți t.

– Biquet a luat mașina și a dus-o să mănânce de prânz la Saint-Germain. Am vrut să profite de această zi frumoasă. Se apropie iarna.

– Patrice, ești adorabil! Aș fi vrut să-ți fiu mamă.

– N-ai nimerit! mi-a spus râzând. Ai putea să-mi fii mai degrabă fiică.

Nu m-am putut stăpâni să mă gândesc că se lăuda. Patrice era fără vlagă. Îi plăcea să dea impresia că este bărbat. Poate așa se convingea pe el însuși.

– Sare pentru pâinea prăjită?

– Puțină, mulțumesc.

S-a aplecat spre mine și m-a întrebat cu seriozitate:

– Ai fost deja tapată de bani pentru colectă?

– Nu, i-am spus, uimită. Ce colectă?

– N-ai aflat? Ciudat! Imaginează-ți că se strâng bani pentru a-i oferi Colombei Verneuil un nas nou.

Am izbucnit în râs.

– Mărturisesc, este o glumă de prost gust! mi-a spus cu satisfacție.

– Găsesc mai degrabă că nasul îi este de prost gust.

– De nepurtat! a spus, atacând o tartă cu căpșuni. Dar s-a născut prea devreme pentru a îndrăzni să-l schimbe. Ar fi atât de fermecătoare cu un năsuc de panteră cum se poartă în acest an. Ar deveni mai bună. Nu un nas trebuie să-și cumpere, ci un mod de comportare!

M-am întrebat cu o ușoară stânjeneală dacă Patrice se amuza la fel de bine pe seama mea, când nu eram acolo. Dar, împingând ceașca goală, mi-a spus pe alt ton:

– Când îmi vei arăta ce faci acum?

Se terminase cu gluma.

– Nu imediat. Prefer să aștept puțin. Cu toate că am o serie de tablouri...

M-am oprit. Privirea lui Patrice mă stânjenea. Nu se lăsa înșelat de explicațiile mele. Știa că nu mai lucram. Se lăsă o tăcere îndelungată.

– Dacă, într-o zi, Patrice vorbea lent, fără să mă scape din ochi, dacă, într-o zi, te vei afla într-o perioadă proastă... Vreau să spun, pe plan profesional, a adăugat repede și chiar dacă te gândești că te afli într-un impas, să nu-ți fie teamă. Lasă timpul să treacă. Ești atât de tânără! Între vârsta dumitale și a mea, există o viață întreagă și loc pentru atâtea descurajări.

Dacă i-aș fi putut vorbi despre descurajarea mea! Dar ar fi trebuit să-i povestesc originea ei, să evoc un lucru care nu-l privea...

– Ești foarte blândă, foarte amabilă, dar ai dinții foarte ascuțiți. Da, da, nu mă privi cu acești ochi mari și uimiți! Ai niște dințișori frumoși, bine ascuțiți, care prind tot ce-ți place și nu mai lasă.

La ce bun să-i fac confidențe? Nu avea nevoie de ele. Mi-ar fi putut relata povestea mai bine decât mine.

– Îmi place asta. Îmi place foarte mult... Să știi că mă gândesc deseori la dumneata, necredincioaso, mică necredincioasă afurisită, care n-a mai pus piciorul în galerie de exact șaizeci și două de zile! Da, da, îmi amintesc foarte bine, era treisprezece iulie. M-am întrebat chiar de ce sunt

atât de atașat de dumneata. Știi că nu sunt tandru. Nu-mi plac oamenii. Și apoi, într-o zi, am știut de ce te plăceam... Din interes.

Oare era inima, sau mintea cea care i-a dictat lui Patrice vorbele? N-avea importanță, am fost fericită că le-am auzit. Dar lui nu-i plăcea să piardă vremea cu emoții. A revenit la frivolități, fandosindu-se:

– O mică ciocolată, comoară?

M-am ridicat.

– Nu, mulțumesc, Patrice. Mulțumesc pentru ceai și pentru tot.

Am zâmbit și am adăugat cât de degajat am putut:

– Regret, încă o dată, că nu-ți sunt mamă. Acum, trebuie să plec.

M-am îndreptat spre ușă.

– Scumpo, a spus Patrice, n-am discutat încă nimic. Țin să-ți repet că sentimentele mele pentru Elizabeth nu s-au schimbat.

Rezemat cu spatele de un scaun înalt, a zâmbit, frumos ca un bătrân arhanghel decăzut și milostiv. Mi-am simțit pulsul în urechi. De când am fost lângă el, a știut că venisem s-o vând pe Elizabeth. A știut că mă zbăteam și că era ultima mea resursă.

– Ei bine? a spus lângă mine.

Mi-a luat mâna, atât de moale și atât de tristă, între ale sale.

– De acord, am murmurat.

Și am plecat.

***

A doua zi, toată dimineața am fost plecată. Am știut că Patrice va acționa repede și nu voiam să fiu acolo când va trimite să ia tabloul.

M-am întors pe cheiul Grands-Augustins spre ora prânzului. Nu mă înșelasem. Elizabeth dispăruse.

– Au venit s-o ia pe domnișoara, mi-a spus portăreasa și au lăsat asta pentru doamna.

Era un buchet de trandafiri roșii, cu cartea de vizită a lui Patrice. Scrisese doar:

„Mulțumesc".

Dar mai exista și un alt plic. Mai mare, pe a cărui hârtie se afla antetul galeriei. L-am deschis și am găsit un cec.

Patrice nu scrisese suma pe care mi-o oferise în seara cinei cu Sandra.

Își depășise ușor promisiunile.

Aveam în mâini cu ce să restabilesc echilibrul financiar al casei.

Dar nu pentru asta am vândut-o pe Elizabeth. Dar Patrice nu voise să facă doar o faptă bună. Știa cât eram de grăbită, pentru că nu barase cecul.

La începutul după-amiezii am trecut pe la banca sa. Niciodată n-am avut în geantă atâția bani.

Apoi m-am dus într-un magazin în care oglinzile mari reflectau mocheta gri și scaunele tapițate cu catifea roșie. O vânzătoare distinsă m-a întrebat, fără să zâmbească, ce doream. M-a așezat în fața unei tejghele din mahon și din pluș gri și s-a întors cu o fată subțire, ale cărei brațe erau încărcate cu blănuri. Am întrebat de prețuri, cu un aer distrat. Comunicarea lor m-a înghețat. N-aveam atât de mulți bani.

– Du înapoi la depozit toate astea, Mauricette, a spus vânzătoarea, pe un ton tăios.

Mi-a cerut să am răbdare câteva clipe și mi-a așezat în față o revistă luxoasă. Am răsfoit-o automat. Etalat de-a lungul unei pagini, un mic animal brun mă privea cu ochi strălucitori.

„Nu există femeie cu adevărat elegantă, fără noi, blănurile de vizon!“ se spunea în legendă.

– Iată un model extraordinar, făcu vânzătoarea, întorcându-se. La drept vorbind, nu este o etolă, dar este de-o suplețe și de o lungime extraordinare, pentru o eșarfă. Și ce preț!

Pentru prima dată, a zâmbit.

– Un preț cu adevărat potrivit! Doamna să judece singură.

Mi-a pus eticheta sub nas, ca și când se aștepta să n-o cred.

– Nu se poate mai rezonabil. Nu este așa, doamnă?

Am dat din cap. Cât p-aci să reprezinte suma ceculuí de la Patrice. Am luat eșarfa și mi-am acoperit umerii. Era foarte frumoasă. Vizonul s-a lipit cu suplețe de taior, fără să-l încarce și fără să mă facă să par mai grasă.

– O iau, am spus încet.

– Fără șovăială! triumfă vânzătoarea. Credeți-mă, doamnă, ați făcut o afecere bună. O păstrați pe umeri?

M-am mai privit o dată în oglindă.

– Este vizon sălbatic?

– La prețul acesta, doamnă! Ar trebui să coste cel puțin dublu! a exclamat vânzătoarea, scandalizată. Nu, este un foarte frumos vizon de crescătorie.

N-avea importanță. Nu cunoșteam nimic despre asta. I-am întins eșarfa.

– O clipă, vă rog, a făcut, acoperindu-mi din nou umerii. Aș vrea să vă vadă directoarea noastră.

S-a dus spre fundul magazinului și a strigat:

– Doamnă Gervaise!

O oglindă se roti lent, luând imaginea mochetei și a scaunelor și o bătrână doamnă enormă, îmbrăcată în negru, ieși din perete. Vânzătoarea se grăbi spre ea.

– Doamnă Gervaise, v-am chemat s-o vedeți pe doamna care a luat numărul 663! Priviți, nu-i vine admirabil?

Bătrâna doamnă m-a privit cu ochii ei mici, vii.

– Aveți foarte multă eleganță, doamnă. Asta este rar la o persoană atât de tânără.

– Doamnei Gervaise îi plac clientele care se îmbracă bine, a spus vânzătoarea pe un ton confidențial.

O angajată în halat de lustrin s-a apropiat.

– Te-am sunat, Adrienne, ai de făcut un pachet pentru doamna, a spus vânzătoarea, întinzându-i eșarfa.

Apoi, s-a aplecat spre mine și a murmurat cu o voce dezolată:

– Preferați să plătiți cu bani gheață, sau prin cec?

– Cu bani gheață, am spus, deschizând geanta.

– În acest caz, pe aici, a spus, arătându-mi drumul spre casă.

Bătrâna doamnă a chemat-o și i-a spus câteva cuvinte la ureche. Apoi m-a salutat și mi-a spus:

– Vă doresc mult succes doamnă și, cu pasul său lent, s-a îndreptat spre oglindă.

Oglinda se învârti din nou, antrenând decorul, în timp ce silueta greoaie dispărea.

Casiera completă factura. Vânzătoarea mi-a spus zâmbind:

– Doamna Gervaise v-a tratat în mod deosebit, priviți...

– Dar! am exclamat, uimită.

– Întotdeauna face o reducere clientelor care pun modelele în valoare.

Mi-a sosit pachetul. Vânzătoarea m-a însoțit până la ușă, ușurată că nu ratase vânzarea. În prag mi-a întins cutia, spunând:

– Veți vedea că veți fi mulțumită, doamnă. La drept vorbind, nimic nu se compară cu un vizon. Este Legiunea de onoare a femeii.

Capitolul 10

Parisul este un oraș straniu. Trăiești în el o viață întreagă, cunoști pe toată lumea, ești tu însuți cunoscut, dar este suficient să-ți schimbi puțin obiceiurile, pentru a te crede transportat într-un oraș străin.

Oamenii care se aflau în sala Empire, în seara galei, făceau parte dintr-unul din numeroasele medii ale capitalei. Nu era al nostru. François și cu mine nu aveam obiceiul de a intra într-un cinematograf pe un covor roșu din pluș, în mijlocul unui șir dublu de gărzi republicane și plante verzi. În jurul nostru, perechile se salutau cu familiaritatea domoală și elegantă a celor care se aflau în fiecare seară în centrul actualității. Nimic nu-i mira. Erau acasă. Nu păreau mulțumiți că se aflau acolo, dar ar fi suferit să nu fie.

Plasatoarea ne-a instalat în fotoliul de orchestră și m-am crezut în mijlocul unei turme. Ne înconjurau blănuri de vizon roșcate, albe, negre, argintii, sau albăstrui, roz și aurii.

Bătrâne sau tinere, frumoase sau urâte, femeile erau îmbrăcate în uniformă. Am început să asociem niște nume cu fetițele care ne înconjurau. Femeile din cinema erau ușor de recunoscut. Dar cum să ghicești în spatele plastroanelor albe, care nu se deosebeau, criticul, omul politic, sau producătorul? Familia Verneuil, primea în loja de alături. Din față, Colombe era splendidă. Dar când se întorcea din profil, avea aspectul monstruos al acelor păsări mitologice care anunțau cataclisme și erau băutoare de sânge. La trei rânduri în fața noastră, un academician îi vorbea la ureche unui cântăreț de melodii sentimentale, peste umerii rotunzi ai unei tinere femei. O adiere de parfum m-a făcut să întorc capul. O creatură înaltă, îmbrăcată în satin alb pornise pe traveea noastră. Fără să se scuze, îi privea pe oameni drept în ochi, pentru a-i face să se ridice, ștergându-le fețele cu nodul de la funda din spatele rochiei.

– Titi, suntem plasați foarte prost...

Nodul se legăna în fața nasului meu. A trebuit să mă ridic.

– Oare este vina mea, iubito? Dacă voiai să faci un scandal, nu aveam decât să cerem vestiarul. Vom merge într-un cinematograf de cartier îi răspunse cu o voce nazală un blond imens, cu maniere obosite și distinse.

Se opri în fața lui François, care se ridicase la rândul său, astfel că păream toți patru unii în brațele celorlalți.

– Binevoiți să vă ocupați locurile, rugă plasatoarea.

– Absurd, spuse tânăra femeie, așezându-se lângă mine.

Am așteptat ca marele blond să treacă, pentru a mă așeza.

– Iată meniul, a spus el, întinzându-i programul.

– Nu-mi este foame, a replicat tânăra femeie, respingându-i mâna.

– Locul de la masă ți-a tăiat apetitul?

– De fiecare dată când accept să vin să văd o piesă, sau filmul unui prieten, este același lucru. Te plasează în fundul sălii, sau la galerie. Dar puțin îmi pasă de filmul din această seară, puțin îmi pasă!

Însoțitorul său râse anormal:

– Cât este de nostimă! exclamă acesta, în culmea bucuriei.

Creatura înaltă căscă și nu mai spuse nici o vorbă.

Am continuat să privesc sala. În primul rând al unei loje, Sandra strălucea. Avusese dreptate să spună că totul va fi perfect. Părul răsucit pe umerii mați, aruncau sclipiri de pietre prețioase, la fiecare mișcare. Un freamăt de blană albă urca asemenea unei aripi de pe spatele gol. Iar pielea îi era mai întunecată, mai caldă între acel alb și cel al mănușilor lungi, înconjurate cu brățări. Aranjase să fie singură, în prim-plan, etalându-se suficient pentru ca doamna Robin să fie în umbra sa. În spatele lor, l-am observat pe Robin și doi necunoscuți.

Dacă privirile din sala întreagă urcau spre Sandra, frumusețea sa nu întrunea toate sufragiile. Fără indulgență, nuanțată de ironie, atenția marelui oraș era asupra ei.

– Este protejata lui Robin, a spus vecinul nostru, arătând-o cu bărbia.

– Puțin îmi pasă de protejata lui Robin, a răspuns însoțitoarea sa.

– Este ceva drăguț. Dar știe oare să joace teatru? a întrebat un domn gras, posesor al unor obraji căzuți.

Capetele întoarse spre loja Sandrei aveau ceva indecent și grosolan.

Sala se întunecă peste curiozități, neliniști și indiferențe. În timpul jurnalului și a completării, oamenii au fost de o răceală care m-a făcut să mă tem pentru succesul Sandrei. Uneori, un râs ușor ironic se făcea auzit, amintind că nu aveam de-a face cu o sală obișnuită. Publicul acela, între societate și oameni de artă, se temea să nu fie considerat ușor și să aplaude creația prietenilor și confraților.

Când marele film își înscrise genericul pe ecran, o mișcare arătă că atenția sporise.

Un val tocmai murea de-a lungul unei plaje pustii.

„C'era una volta, în Sicilia, una povera ragazza, in un povero borgo di pescatori...“

La capătul plajei, departe de sat, se înălța un fel de casă, fără etaj, din pământ bătătorit. Ușa era închisă cu un sac, trecea o mână, îl ridica și ieșea o fată.

Era Sandra. Cu părul desfăcut, rochia ruptă, desculță și cu picioarele zdrelite de pietre, era total diferită de păpușa în rochie albă, care poza la balcon. Și de-abia am văzut-o, că am știut că a câștigat. A câștigat pentru că s-a prezentat Parisului așa cum era. Dacă ar fi venit să joace o vampă, sau o prințesă, publicul din această seară ar fi spus că avea aerul unei țărănci

și că-i lipsea distincția. Dar în acest rol mizerabil, în care o vedea îmbrăcată în zdrențe, ea care strălucea peste toată sala, va spune că avea distincția unei regine. Spectatorii n-au capitulat imediat. Au mai existat zece minute de răceală. Apoi, la o expresie a Sandrei, o femeie izbucni în râs. Un minut mai târziu, bărbatul gras, cu obrajii căzuți, i-a spus vecinei sale:

– Fermecătoare, nu-i așa?

Sandra avu un gros plan, în care era extrem de frumoasă, și gheața fu spartă. După aceea, au râs, s-au amuzat și, la sfârșit, când perdeaua de la ușă a căzut peste ea, cred că mulți au cedat și au plâns.

Reaprinderea luminii dezlănțui entuziasmul. Sandra devenise pasiunea momentului. Parisul este o divinitate care face și desface idoli într-o seară. Apoi, tot orașul se îndrăgostește, iar cu acest capriciu, legăturile sunt mai frecvente decât căsătoriile.

Întorși spre balcon, oamenii aplaudau și strigau cu frenezie bravo. Vecinul nostru urla literalmente, proiectându-și în față mărul lui Adam. Creatura înaltă încerca să-l tragă după ea.

– Să fim primii care o felicită pe această adorabilă, spunea.

François și cu mine eram în picioare și aplaudam ca și ceilalți. Trebuia să fie amețitor și emoționant pentru țăranca de adineaori să cucerească această fortăreață dintr-un singur asalt. O mică formă albă se ridică la balconul său. Sandra salută sala cu mănușa din satin. Aplauzele se înmulțiră. Francois mi-a spus la ureche:

– Să încercăm să ne fofilăm pentru a o întâlni înaintea îmbulzelii.

Ne-am strecurat în mijlocul ovațiilor care se ridicau încă. Am urcat în fugă scara care ducea la loje. În fața celei a Sandrei, ne-a oprit un membru al gărzii republicane.

– Dar suntem prieteni cu domnișoara Tiepola! a protestat François.

– Ah! în această seară are numai prieteni, a ricanat gardianul, care mirosea a vin.

În acea clipă, ușile celorlalte loje s-au deschis și publicul a ieșit. Fotografi urcau scara, fotografi coborau etajele, fotografi alergau de-a lungul culoarelor. Era o adevărată nebunie. Un bărbat gras nu înceta să repete:

– Îmi asum exclusivitatea! Îmi asum exclusivitatea!

Robin trecu pe lângă noi, fără să ne vadă. Exulta. Soția sa avu un gest de mulțumire văzându-mă:

– Ce corvoadă! a spus, detest asta!

– Ah! bună ziua, a spus soțul său, strângându-ne distrat mâinile.

Apoi, a zărit un grup de reporteri asediind-o pe Sandra, care ieșea din lojă.

– Vă rog! Aveți milă de domnișoara Tiepola! Este la capătul puterilor! a exclamat frângându-și mâinile.

Apoi a adăugat, astfel încât să fie înțeles.

– Ieșirea de serviciu, nu ne mai rămâne decât ieșirea de serviciu.

Sandra era de neabordat. Mulțimea elegantă, mai brutală decât cea de la metrou, se grăbea în jurul ei, într-o înghesuială în care flashurile păreau a fi arme.

– Bernard dragă, descoperirea dumitale este minunată! vorbi strident creatura înaltă, în spatele nostru. Am petrecut o seară de neuitat!

– Nu plecați, i-a răspuns Robin, supăm împreună.

În acea clipă se produse o iluminare ca în timpul furtunii. Sandra apăru radioasă, fericită, în mijlocul mulțimii. A apărut brusc, în rochia albă, de logodnică a gloriei. Ne-a văzut și asta i-a făcut plăcere. A ridicat un braț spre noi, scoțând o exclamație. Un fotograf se repezi, izbucni un fulger și bariera se închise în jurul ei.

– Să plecăm, a spus François.

La baza scării, am întâlnit-o pe Marie de Maurieu. Era cu cel de-al treilea frate, fiu demodat al unei familii banale, care nu avea nici geniul, nici agresivitatea sa.

– Ce film frumos! ne-a spus el.

– Haide, Hugues, este o melodramă abominabilă! Toată lumea strigă că este o minune, pentru că mica actriță este drăguță. Dar nu trebuie confundat.

Fără zâmbet, fără indulgență, fără bunătate...

– Părăsesc Parisul, a spus fără să ne privească.

Pentru prima dată de când o cunoșteam, am găsit-o pe Marie admirabilă. Nefericirea și apropierea morții nu o schimbaseră deloc. Avea pentru mine același dispreț arogant, pentru Francois, aceeași prietenie distantă. Va muri așa cum trăise.

– Părăsesc Parisul, a spus simplu, la baza treptelor din catifea roșie și voia să spună că părăsește viața, că n-o vom mai vedea. Era un adio.

– Te voi mai vedea la birou? a întrebat François, cu o voce care tremura puțin.

– Nu, nu voi mai avea timp să vin înaintea plecării, a spus brusc.

Apoi i-a întins mâna, fără să mai vorbească.

– Bună seara doamnă, mi-a spus, înainte de a se îndepărta în noapte, cu silueta înaltă, drapată în mantou, cu capul drept, dominându-și fratele.

Era o ieșire frumoasă.

Dar am uitat-o repede. În mașină, întorcându-ne acasă, aproape n-am vorbit. Ne gândeam la Sandra.

– Quest'anno sara quell di Sandra Tiepola...

Nu va mai trăi viața măruntă a altora. Între ea și lume, va exista grupul tuturor celor care erau legați de reușita sa.

– Sandra, dormi, mâine filmezi devreme, va spune doctorul său.

– Sandra, ieși în lume, trebuie să fii văzută, îi va spune producătorul.

– Sandra, nu mai mânca, îi va spune maseuza.

– Sandra, zâmbește, Sandra, plângi. Sandra, ia avionul. Sandra, pe cal, Sandra, vorbește englezește, Sandra, dansează, Sandra, zâmbește, Sandra, plângi, Sandra devino celebră, Sandra, câștigă bani, iar, iar și iar...

Nu va mai exista niciodată loc pentru amabilul traducător. Numai în amintiri... Am vrut ca destinul să aleagă deznodământul, și l-a ales. François îmi rămânea. Puțin trist, cu umerii puțin încovoiați, dar în întregime al meu...

La ora în care Sandra își stropea succesul cu șampanie, cu noii prieteni folositori carierei, m-am dus la bucătărie. Am scos din frigider două bucăți de jambon, o salată și o sticlă începută și le-am dus pe măsuța joasă, rotundă, în salon.

François îmi rămânea. Cu tăcerea și cu regretele sale. Oare nu pierdusem până la urmă? Nu pierdusem toți trei? Da, asta era. L-am privit pe François cu atâta forță, încât a ridicat capul și mi-a zâmbit ca cineva prins cu o greșeală.

– Este drăguță chestia asta mică de blană, a spus arătând eșarfa. Mi se pare că n-am mai văzut-o?

Luxul, nebunia mea, era făcut ghem pe un fotoliu, ca un animal amărât. Dar nici un vizon mort, cusut peste altele, nu mă putea încălzi de frigul acelei pete albe de pe perete, unde Elizabeth își mâncase tartina.

Capitolul 11

A doua zi, seara, așteptam ora cinei, în încăperea mare, la Chauvry. Era frig și ceața plutea peste grădină. Curând, m-am gândit, va trebui să închidem casa și să ne întoarcem la Paris, cu Hortense, cu Elizabeth și cu Aristide.

După-amiaza, când am fost cu François în pădure, plouase. Ne plăcea acest timp cenușiu și acel miros de putregai care se ridica din pământ și din frunzele ude, dar nu acolo erau semnele care anunțau un sezon mai aspru.

Eram toți lângă șemineu, fugind de curenții de aer care se strecurau pe sub uși. Tocmai o culcasem pe Elizabeth și citeam neatentă, când Aristide s-a ridicat pe labe și s-a apropiat de ușa-geam, mârâind printre dinți. François a ridicat capul.

– Este cineva? a întrebat.

M-am dus să ridic perdeaua albă, pentru a privi în grădină. Ceața era așa de deasă, încât nu recunoșteam nici una din

formele familiare. Dar Aristide continua să mârâie. Deodată, am văzut o siluetă care înainta spre mine. Numai când a ajuns în zona de lumină, am recunoscut-o pe Sandra. I-am strigat numele, cu stupoare. François se afla lângă mine și am deschis ușa. Sandra a intrat și, sărutând-o, am simțit pe obrajii ei, toată răceala iernii.

Nu știu cum ne-a explicat că a vrut să-și petreacă duminica, liniștită cu noi. Sosirea sa noaptea, pe ceață, era prea neașteptată pentru a nu ne tulbura. Pentru prima dată, ne tutuiam amândouă. Am înțeles că, din ajun, avea la dispoziție o mașină și că a pus s-o lase la Chauvry, îndată ce a putut părăsi Parisul. Eram foarte agitați. Am alergat s-o anunț pe Hortense să pregătească pentru ea camera de oaspeți. În acest timp, Sandra și François s-au dus să-i spună șoferului că se poate întoarce la Paris.

Am urcat să fac patul, în timp ce Hortense se agita în dulapul cu provizii. Luând păturile din șifonierul de pe culoar, am trecut prin fața ferestrei. Lumina de la parter lupta cu ceața. I-am văzut pe Francois și pe Sandra ieșind din noapte și îndreptându-se spre casă. Dar pâcla era prea deasă pentru a distinge altceva, decât o umbră. Am părăsit fereastra, stăpânindu-mi dorința de a coborî și a-i întâlni. Am făcut patul încet, încercând să uit că se aflau amândoi liniștiți, în încăperea mare. Când am coborât, Sandra era așezată în locul meu, la gura sobei. François se afla lângă ea, pe un scaun jos. Aristide nu mai mârâia. A înțeles că nou-venita era

prietenă și că trebuia să fie amabil. Am mai adăugat o pătură. Sandra a propus să mă ajute și s-a ridicat. I-am refuzat oferta și François a făcut-o să se așeze din nou, punându-și mâna pe încheietura ei.

– Se poate avea de băut? m-a întrebat el.

Nu se putea mișca din locul în care era. Era legat de picioarele Sandrei, pe care crezuse că n-o va mai vedea niciodată. Am scos pahare, le-am pus pe o tavă și m-am dus la bucătărie, să aduc niște sticle. Prin vizita Sandrei, totul se punea din nou în discuție. Dacă revenise rupând digurile succesului și ale noilor obligații, era pentru că avea încă nevoie de el. Și, totuși, nu m-am simțit nici tristă, nici neliniștită. Când m-am întors, nu mai vorbeau. Sandra părea că visează, în fața focului. Ca și François. El a rămas astfel, visător, toată seara. Cât despre ea, și-a regăsit vitalitatea când am trecut la masă. Cred că, în noaptea aceea, am ars o pădure. Aruncam bușteni peste jăratec și căldura se răspândea în jurul nostru.

În timpul cinei, Sandra a vorbit aproape fără încetare. Se studiase prea mult săptămâna precedentă. Menajase prea mult ceea ce-i era de folos carierei. Simțea nevoia să se lase în voia lucrurilor, fără constrângeri.

– Mi sembra di ritrovarmi a casa, a spus cu amabilitate, mângâind capul supus al lui Aristide.

Cui oare să-i povestească viața, dacă nu celor pe care-i iubea? Am înțeles de ce nu eram nici tristă, nici neliniștită în acea seară. Simțeam prea multă prietenie între noi. Strălucea ca o flacără la fel de luminoasă ca cea care se înălța din bușteni din șemineu.

Hortense debarasase de mult timp masa și încăperea mirosea a fum când ne-am uitat la ceas. Era ora două și jumătate. François a declarat că era un prost să stea treaz atât de târziu și s-a dus să se culce. Am rămas singură cu Sandra. A vrut să închidă casa, cu mine. Am mers în vârful picioarelor, pentru a nu le trezi pe Elizabeth și pe Hortense. Aristide mi-a făcut milă și l-am lăsat să doarmă lângă focul care se stingea. Ne-am dus la bucătărie să bem câte un pahar mare de apă rece. Am stins luminile de la parter și am urcat la primul etaj, cărând valiza Sandrei. Când am ajuns pe palier, François ieșea din baie, în halat de casă. Era atât de târziu, încât totul devenea ireal. Ne-a sărutat și pe una și pe cealaltă pe frunte, cu acel sărut ușor pe care-l dai unor micuțe verișoare. Ne-a spus noapte bună, ca și când am fi rămas amândouă. L-am înțeles, n-am avut curajul s-o părăsesc pe Sandra și să mă alătur imediat lui, în pat. Am condus-o în cameră și i-am arătat baia. A vrut să mă urmeze la Elizabeth și, în întuneric, s-a aplecat cu mine peste pătuț. Apoi, am ajutat-o să-și despacheteze lucrurile, veghind să nu-i lipsească nimic și am mai rămas un timp îndelungat de vorbă. Am vorbit în șoaptă, ca două școlărițe, cărora li s-a spus să doarmă. Ne tutuiam în mod familiar. M-am așezat turcește pe pat și i-am făcut codițe, pe care le-am înnodat cu panglicile Elizabethei. În timp ce s-a dezbrăcat, m-am dus să-mi fac toaleta. Mi s-a alăturat în baie, într-o ținută de elevă de pension, cele două codițe căzându-i peste o cămașă de noapte modestă, din olandă subțire, albă cu roz. Ne-am

sărutat și m-am dus în camera mea. Dinspre pat se auzea o răsuflare regulată. François dormea liniștit. Și, curând, toată casa va dormi cu el.

***

M-au trezit zgomote de voci și hohote de râs. Obloanele erau încă trase, dar am ghicit că în spatele lor era soare. M-am ridicat și m-am dus să le împing. Sandra, François și Elizabeth, se jucau cu mingea în grădină. Mai întâi, nu m-au văzut. Păreau o familie fericită. Sandra era încă în capot, dar François și Elizabeth erau îmbrăcați.

– Ciao! le-am strigat.

Au ridicat capetele; Sandra și fetița, au început să vorbească în același timp. Au izbucnit în râs, iar Sandra a ridicat-o pe Elizabeth în brațe.

– Am luat micul dejun cu tata și cu doamna! Ea mi-a făcut tartine! a spus Elizabeth.

– Siamo gia tanto amiche!

Am plecat de la fereastră și m-am dus să-mi fac repede toaleta, înainte să cobor. Jos, mi-am găsit tacâmul pus. Sandra m-a servit cu atâta amabilitate și atenție, încât m-am crezut în casa ei. Elizabeth s-a strâns lângă mine, spunându-mi în șoaptă că doamna era foarte frumoasă.

Francois a fost dezolat că nu putea rămâne toată după-amiaza cu noi. Își dăduse, în ajun, întâlnire cu Vergaux, pentru a discuta o problemă importantă de editură. I-am propus Sandrei să facem o plimbare în pădure, dar, din grimasa ei, am înțeles că plimbarea nu avea pentru ea prea mult farmec.

Ne-am făcut foarte lent toaleta. I-am spus Hortensiei tot ce trebuia să pregătească pentru prânz și s-a dus. Am vrut s-o fac pe Elizabeth să mănânce singură pentru a o culca și a fi liniștită, dar s-a bosumflat cu ochii în lacrimi, încât mi-a frânt inima și i-am permis să rămână cu noi.

Prânzul s-a desfășurat extrem de plăcut. Am deschis ușile-geam de la sala mare și am împins masa într-un pătrat de soare. Am mâncat ultimele cruditați din an. Tomate palide, măsline, țelină cu frunzele moi. Tristețea lui Francois părea că s-a risipit. Uneori, este suficientă o schimbare a timpului, pentru ca viața să pară mai veselă.

Sandra a vrut s-o culce pe Elizabeth, în timp ce eu strângeam masa. Asta a durat mult timp și a fost foarte nostim. Le-am auzit râzând, din bucătărie. În încăperea mare, François citea o revistă. Când am urcat în camera fetiței, aceasta mi-a spus:

– Frumoasa doamnă nu înțelege nimic din ce-i spun. Nu știe nici ce-s ăia papuci! Și totuși, este mare!

Am încercat să-i explic diferența dintre țări și dintre limbi. În acea clipă, s-a strâns lângă mine și mi-a spus la ureche:

– Eu cred că este o zână.

Am coborât la soare, iar François a trebuit să plece la Montmorency. Am rămas singure. Puțin toropite de căldură, întinse pe șezlonguri la soare și apărate de frig, de casă.

Sandra fredona, pe jumătate visătoare. Privind-o, m-am lăsat furată de somn. Avea una din acele voci, pe care îți face plăcere s-o asculți șoptind. Am privit-o, cu ochii pe jumătate închiși. Întinsă pe șezlong, era uimitor de naturală. Bărbații și publicul erau departe și nu se supraveghea. Își refăcea forțele pentru noile bătălii, la soare, în grădina pustie. Părul îi juca în jurul feței nefardate și era cu atât mai seducătoare, cu cât nu căuta să placă. Continua să fredoneze după voia fanteziei. Știu doar că, brusc, m-am aflat așezată pe un scaun tare, în mâini cu blocul de desen și un creion. Nu m-am gândit la ce făceam. Mă apăra un fel de instinct, mi-am interzis să-mi pun întrebări. Trebuia să desenez și am desenat automat, altfel, aș fi căzut din nou în temeri și inutilitate. Am simțit deodată o oprire în cântecul Sandrei, pentru că-și dăduse seama că o desenam și încerca să vadă ce fac. I-am făcut semn să nu se preocupe de asta și a căzut din nou în starea de euforie cântătoare. M-am ocupat doar de chip. El mă interesa cu tot ceea ce exprima: noblețe, ambiție, arivism, viață și senzualitate. Toate acestea acoperite de o mare frumusețe. Iar chipul acesta îmi era familiar. Nu pentru că era al Sandrei, ci pentru că-l întâlnisem deja la baza unei fresce, în colțul unui tablou. Chipul unei fete sărace din Quattracento, venită să se așeze în atelierul unui pictor,

înainte de a se întoarce în mizerie. Chipul anonim a generații de femei moarte. Pe de o parte praful și uitarea, iar pe de alta, un înger pe pânză, care traversează secolele, cu pumnul înarmat cu o floare.

Am desenat atât de mult timp, încât nu mi-am dat seama că soarele se rotise. Doar când Sandra a fost în umbră, m-a făcut să înțeleg repede că nu mai voia să pozeze.

A venit și s-a aplecat peste umărul meu, mirându-se că n-am făcut decât un singur desen de atât de mult timp. M-am așteptat la exclamații, dar și-a privit imaginea cu seriozitate.

– Frumos, a spus în cele din urmă, foarte frumos.

Apoi a adăugat:

– Vuoi bene a l'Italia, tu, vero?

În acea clipă, o voce delicată s-a auzit de la etajul superior.

– Mama! Mama!

Am urcat s-o scol pe Elizabeth și am coborât amândouă. Am împins șezlongurile în interior, am închis ușile și am aprins focul. Apoi, toate trei, ne-am ocupat cu scrupulozitate, în bucătărie, de ceremonia gustării. Am pus masa pentru cină. Încăperea mare era deja încălzită de foc. Atunci a sosit și François.

Închid ochii și revăd scena.

Elizabeth și câinele, se jucau într-un colț. Sandra era întinsă lângă foc. I-a întins lui François mâna și i-a spus să privească ce făcusem. Cât de frumoasă era în acea clipă, în lumina blândă a lămpii, pe acel fond de flăcări care dansau în

spatele ei, în șemineu... Mai frumoasă decât ar putea cineva s-o descrie, sau s-o picteze vreodată. Și mâna nonșalantă, a înarmat destinul împotriva ei.

– Guardi, guardi, a spus indicând foaia pe care o lăsasem să zacă pe o masă.

François i-a ascultat invitația distrat și mi-am simțit inima strângându-se. Îi așteptam verdictul, în picioare, în fața lui, într-o tăcere care mi s-a părut fără sfârșit. A ținut desenul în mâini. N-a privit niciodată chipul Sandrei cu mai multă ardoare.

„Cât o iubește", m-am gândit.

Tăcerea a devenit penibilă. Aș fi vrut ca flăcările să ajungă la desen, pentru a-l distruge. În acea clipă, vocea lui François a ajuns la mine:

– Te regăsesc...

– François!

De-abia am recunoscut acel strigăt de suferință și de speranță. Dar pe chipul său, aplecat încă peste rețeaua de linii, imagine a suferinței noastre, mi-am citit reușita. Am știut că François putea să tacă, dar nu mă mințea.

– Te regăsesc... mi-a spus în timp ce crezusem că l-am pierdut.

În fața mea s-a deschis o ușă și tot talentul se îndrepta spre viitor. Viața îmi era îngăduită. Existau meri, ierburi înalte în vânt, chipuri de bărbați și femei, lumini de vară, exista albastrul care nu putea fi numit al cerului și toate îmi fuseseră redate. Vor exista alte Elizabeth cu obrajii mânjiți cu

unt, alte desene pudrate cu praf negru, alte pânze mirosind a vopsea proaspătă. Nu fusese distrus totul. Iar curajul s-a răspândit asupra mea, ca o binecuvântare.

François ținea desenul în mâini. Dar ochii părăsiseră chipul Sandrei, pentru al meu. Și am înțeles că și asta îmi fusese înapoiată. Peste foaia aceea de hârtie, pe mine mă iubea. N-a fost nevoie să vorbească pentru a înțelege că iubirea sa era neschimbată. În seara aceea, putea să tacă. Iubirea îi era acolo. I-o citeam în ochii care căutau să găsească un răspuns în ai mei.

Nu mai exista alegere, nu mai exista victorie, nu mai exista decât ceea ce trebuia să fie și asta era bine.

Eram singuri în încăpere. Sandra luase cu ea fetița și câinele, fără să vedem nimic, fără să auzim nimic.

I-am găsit în bucătărie. Sandra o instalase pe Elizabeth pe scaunul său și-i înnodase șervețelul sub bărbie. Și ea înțelesese totul. Era blândă, mai greu de suportat decât un reproș. La intrarea noastră, m-a întrebat, fără să ridice capul, ce trebuia să-i dea Elizabethei la cină. În acea clipă, François s-a lovit peste frunte. Uitase să ne spună că familia Vergaux venea la noi, la un picnic, în mai puțin de o oră.

A fost o diversiune fericită. A trebuit să ne agităm, să o culcăm rapid pe Elizabeth, să adăugăm două tacâmuri, să deschidem niște cutii de conserve. Familia Vergaux a sosit cu zgomot, cu frig și a adus friptură de porc și niște sticle. Dar mai ales, erau acolo, între realitate și nori, cu prietenia lor neștiutoare. Ce-ar fi fost oare seara fără ei, între trei persoane

care știau totul unele despre celelalte, fără să aibă nevoie să vorbească? Am urmărit conversația, dar din când în când inima îmi bătea mai repede. Revedeam expresia lui Francois, o voce îmi spunea: „Te regăsesc...“ viața era simplă... iar Sandra atât de blândă.

De-abia a plecat familia Vergaux, că am urcat să ne culcăm. N-am mai tărăgănat-o ca în ajun. Sandra ne-a spus că murea de somn și ne-a sărutat cu o admirabilă naturalețe în fața ușii. Era meseria ei să joace teatru, nu-i așa? L-am urmat pe François în camera noastră. Aș fi vrut să visez în întuneric la miracolul meu, să vorbesc despre el foarte încet. Dar François m-a cuprins în brațe cu atâta putere, că mi-au venit lacrimi în ochi. N-o puteam uita pe femeia tânără, singură, care se odihnea în camera de cealaltă parte a culoarului. Aș fi vrut ca totul să rămână nevinovat în acea seară. Dar n-am mai putut rezista forței acelei guri întredeschise. Mi-am înnodat mâinile pe ceafa lui François și nu i-am mai oferit Sandrei decât prietenia tăcerii mele.

Capitolul 12

Luni dimineață, am lăsat-o la hotel. A fost blândă, atât de blândă... Și tăcerea din mașină din timpul drumului de întoarcere... Un singur lucru a părut că-i face plăcere și că o animă. Mi-a cerut desenul. M-am despărțit de el, cu regret. Dar nu am putut s-o refuz.

– Vei face altul... mi-a spus ea.

Au fost două zile de liniște. Apoi, a sunat telefonul. Oare de ce mi se strânge întotdeauna inima, când mă gândesc la acel telefon?

A răspuns François. Auzindu-l vorbind italienește, am ridicat capul. A tăcut și mi-a întins receptorul. Prea stridentă, prea veselă, prea fericită, vocea Sandrei părea că spune o lecție. O lecție care suna fals. Cum că trebuia să se întoarcă la Roma chiar a doua zi. Pierduse atât de mult timp la Paris. Nu mai putea pierde nici o zi...

– Va trebui să mergem la gară, a spus François.

N-am revăzut-o decât pe peron.

Nimic nu putea fi mai trist decât acest adio publicitar al noului star. În taior de călătorie, avea pe braț vizonul, în mână geanta cu bijuterii, pe nas, ochelari negri, pentru a nu fi recunoscută, iar pe părul încântător, pe care și-l răsucise, o pălărie ridicată de divă. Domnea peste un munte de valize, asistată de cinci sau șase domni, care păreau că o cunosc foarte bine și care nouă ne erau necunoscuți. Ne-a salutat cu amabilitate și s-a agitat rapid să dea instrucțiuni domnilor a căror solicitudine se exprima în franceză și în italiană. Cutia cu orhidee a sosit la momentul potrivit, în hârtia transparentă, precedându-l pe Robin, care-și ștergea fruntea. O sărută prietenește pe Sandra, o luă câteva minute deoparte și apoi făcu un tur grăbit de strângeri de mâini.

– Sunt foarte neliniștit, le-a spus domnilor, nu văd fotografii.

Din fericire, aceștia soseau alergând. Sandra s-a urcat în tren, și-a scos ochelarii și a făcut gestul tradițional cu mâna pe portieră. Peronul a devenit mai agitat. Sandra a coborât. Domnii îi strânseră și-i sărutară mâna înmănușată. Cu un gest de enervare, Sandra și-a smuls pălăria și i-a întins-o unuia dintre ei.

– Călătorii în direcția Lyon, Lausanne, Brigue, Domodossola, Milano și Roma, în vagoane!

Domnii urcară și coborâră agitați, cărând vizonul, geanta și orhideele. Sandra s-a apropiat de noi. Am întors capul când

l-a sărutat pe François. Când ne-am sărutat amândouă, am observat că fața îi tremura. I-am simțit privirea ochilor frumoși în adâncul ochilor mei. Existau atâtea lucruri care nu fuseseră spuse! Mi-a strâns mâinile, fără să se desprindă de mine.

– Atenție la plecare! s-a auzit din difuzor și mâinile a trebuit să ni se deschidă.

Sandra a sărit pe treaptă și părul a început să i se desfacă pe ceafă. A alergat la un geam și, le-a zâmbit din nou fotografilor. Trenul s-a urnit. Robin și domnii au strigat „arrivederci“ pe peron. Sandra și-a aplecat capul și chipul i-a apărut în mijlocul părului despletit.

– Adio! a strigat.

Iar eu am privit-o, pentru că eram singura care știa prețul lacrimilor care-i făceau ochii să strălucească.

Trenul a luat viteză, scuturând părul negru, care s-a pierdut în noapte.

S-a terminat.

– Nu mai este nimic de făcut aici, mi-a spus François.

Bărbații nu se opresc ca noi. Pentru ei timpul trece mai repede și trenurile care pleacă, le șterg deseori regretele. Eu mă simțeam moale, ca după o operație care atinsese chiar centrul vieții. Domnii au dispărut.

– Iertați-mă, sunt foarte grăbit, ne-a spus Robin.

Alte trenuri veneau și plecau. Unii oameni se întorceau. Am ajuns la ieșire. O vânzătoare de ziare își pusese mica

mașină de-a lungul peronului. Agățată de taraba sa, era fotografia Sandrei, pe coperta unei reviste. În rochie albă, cu brațul ridicat și un zâmbet fericit pe buze.

„Roma salută Parisul prin grația Sandrei Tiepola", spunea legenda.

M-am oprit, cuprinsă de-o amintire.

– Privește, François, fotografia aceasta a fost făcută în seara galei, când Sandra ne-a zărit și ne-a făcut semn.

– Părerea ta, a spus François, luându-mă cu el.

Dar știam că era adevărat. Aceeași imagine ne-a salutat la chioșcurile de ziare din gară, sau la cele din curte. Și am simțit că mă cuprinde melancolia, mergând printre acele șiruri formate din chipul zâmbitor al celei care nu mi-a putut fi prietenă.

Ajungând în fața mașinii, François și-a pus mâna pe umărul meu, cu nesfârșita amabilitate a celor care se pregătesc să facă o mărturisire.

– Urcă, ia loc, închide ochii și lasă-mă să te conduc în noapte.

M-am instalat fără să spun o vorbă. Așadar, sosise timpul.

– Am să-ți spun o poveste, a început François, luând loc lângă mine. Da, o poveste destul de lungă... Dar pentru asta, am nevoie de calm, de un foc de lemne și de un han.

N-am închis ochii, cum mi-a cerut. Dar totuși n-am văzut drumul pe care l-am urmat. Am așteptată mărturisirea lui François, părându-mi că aproape o aud.

Nu i-am pus întrebări. Nici măcar în fața focului de lemne. Nici măcar la masă. L-am lăsat să comande pentru mine. L-am privit. Părea emoționat, jenat, timid. Am luat câteva linguri de supă. Și-a pus mâna peste a mea.

– Ascultă... trebuie să-ți spun...

Mi-am ațintit privirea într-un punct întunecat, departe, în fața mea, mai îndepărtat decât părul care flutura, al Sandrei. Nu-mi mai era teamă, îmi era rău. François a început să vorbească. Deodată, am înțeles ce spunea și privirea mi-a revenit asupra lui.

– Vreau ca această carte să fie o reușită, a spus cu înflăcărare. Trebuie, iubito, am nevoie de asta. Sunt la vârsta la care un bărbat trebuie să reușească în cele ce întreprinde!

Un tren rula spre sud, ducându-mi amintirea, dar deja, de mult timp, François trăia o altă aventură. Era îndrăgostit. Îndrăgostit de un nou roman. Femeile îi vor putea trece prin viață, el va rămâne același. Statornic în meserie și în viitorul său. Și totuși, o iubise. Eram sigură. I-am ascultat povestea cu toată atenția, căutând printre noile sale visuri, urmele Sandrei.

Dar printre cuvintele sale, nu era nici o trecătoare cu părul lung. Era doar un bărbat care voia să devină el însuși și care se lupta cu marele oraș. Poate aceasta era urma Sandrei. Îi dăduse gustul încrâncenat de a reuși. Dar acest gust era atât de separat de ea, încât aplecarea mea asupra suferinței se irosi. Oare am visat în timpul acestei prea lungi și prea apăsătoare lună septembrie?

– Nu mă asculți! a spus François.

– Oh! ba da, te ascult.

L-am privit cum aș fi privit Chauvry după un incendiu. Și m-am mirat să găsesc fiecare lucru la locul său. Aveam în fața mea bărbatul care pretinsese totul de la mine, când l-am cunoscut cu șase ani mai înainte. Îl iubeam. Îl iubeam. Și-i datoram probabil totul. A vrut să fiu atentă la fiecare clipă a vieții sale. Pentru că era un soț adevărat. Al meu. Sărmana Sandra. Atâta chin, pentru a lăsa un bărbat nevătămat. Biete micuțe. Bărbații sunt făcuți pentru luptă, iar noi suntem făcute pentru ei.

François vorbea încă și lucrurile reintrau în normal.

***

Normal.

Anul a trecut repede peste frământările mele, septembrie a venit și a trecut. Acum ne îndreptam spre primăvară.

Nu mă pot obișnui cu acest normal. Întreb:

– Mă iubești?

Și François răspunde:

– Da.

Privesc în jur și mă mir să găsesc lucrurile și oamenii credincioși promisiunii lor.

Marie a murit. Arborii s-au mai înălțat lângă moară, Elizabeth a crescut la umbra lor. Exista aerul pur de la țară și lupta de la Paris.

Exista Sandra, biata stea, pe frontonul templului său fragil.

Totul a intrat în normal.

Același somn, aceeași respirație...

Dar, din adâncul acestei fericiri, simt urcând mirosul frunzelor putrede de septembrie și regăsesc acel chip pe care nu-l voi mai desena niciodată, dar pe care-l voi respecta, fidelă, de-a lungul întregului meu drum cu bărbatul pe care-l iubesc.

Sfârșit